

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Ακαδημαϊκό έτος

2019 – 2020

<http://www.hist-arch.uoi.gr/>

Οι δηλώσεις των μαθημάτων γίνονται
MONO ηλεκτρονικά σε
ημερομηνίες που θα ανακοινωθούν.
Οι φοιτητές ΔΕΝ έχουν δικαίωμα συμμετοχής στις
εξετάσεις μαθημάτων που ΔΕΝ έχουν δηλώσει.

<http://www.hist-arch.uoi.gr/>

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	<i>Σελ.</i>
ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	5
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ	6
- Ιστορικό ίδρυσης και ανάπτυξης του Τμήματος	6
- Εκπαίδευση	6
- Προπτυχιακές Σπουδές	7
- Σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων (ECTS)	8
- Πρόγραμμα Erasmus+	8
- Πρακτική άσκηση	9
- Εκπαιδευτικές ειδρομές	9
- Μεταπτυχιακές Σπουδές	10
- Εργαστήρια	10
- Μουσεία	10
- Βιβλιοθήκη	10
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ	12
ΜΑΘΗΜΑΤΑ	13
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΠΡΙΝ ΤΟ 2016-17)	14
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΑΠΟ ΤΟ 2016-17 ΚΑΙ ΕΠΕΙΤΑ)	16

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ	20
Α. Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας	21
Β. Τομέας Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	29
Γ. Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης	39
Δ. Τομέας Λαογραφίας	47
Ε. Προσφερόμενα από Τμήμα Φιλολογίας και Φ.Π.Ψ.	53
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ	54
Α. Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας	55
Β. Τομέας Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	64
Γ. Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης	74
Δ. Τομέας Λαογραφίας	83
Ε. Προσφερόμενα από Τμήμα Φιλολογίας και Φ.Π.Ψ.	89
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ	91

Τ Ο Π Α Ν Ε Π Ι Σ Τ Η Μ Ι Ο

Το Πανεπιστήμιο είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου πλήρως αυτοδιοικούμενο και εκπληρώνει την αποστολή του στο πλαίσιο του Συντάγματος.

Αποβλέπει στην παροχή ανώτατης παιδείας, την ουσιαστική κατάρτιση των φοιτητών, καθώς και στην προαγωγή των επιστημών.

Στο επίκεντρο της διδασκαλίας βρίσκεται τόσο η καλλιέργεια της θεωρητικής σκέψης και η απόκτηση των απαραίτητων επιστημονικών εφοδίων, που αποτελούν τις βασικές συνιστώσες για το διεθνές κύρος των χορηγουμένων Τίτλων Σπουδών και την επαγγελματική σταδιοδρομία αποφοίτων, όσο και η διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας, η οποία θα εμφορείται από κοινωνική ευαισθησία και δημοκρατικό ήθος.

Η λειτουργία του Πανεπιστημίου βασίζεται στη δημιουργική συνεργασία όλων των φορέων της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Η δραστηριότητα του Πανεπιστημίου βασίζεται στις αρχές του ανθρωπισμού και του σεβασμού των δικαιωμάτων του πολίτη.

Οι αποφάσεις στα θεσμοθετημένα όργανα του Πανεπιστημίου επιβάλλεται να λαμβάνονται με κριτήρια διαφάνειας και αξιοκρατίας.

Η γνώση ως κοινωνικό αγαθό, προκύπτει από την έρευνα που σέβεται τον άνθρωπο και το φυσικό περιβάλλον και διενεργείται σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.

Η έρευνα, ως το σύνολο των εργασιών που δημιουργούν γνώση, αποτελεί δικαίωμα που ασκείται σε συνθήκες ακαδημαϊκής ελευθερίας η οποία εγγυάται την αδέσμευτη επιστημονική διερεύνηση και διδασκαλία.

Η κατοχύρωση της ακαδημαϊκής ελευθερίας στη διδασκαλία, την έρευνα, την έκφραση και τη διακίνηση των ιδεών, καθορίζει το σιόπό του Πανεπιστημιακού Ασύλου.

(Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Απόφαση αρ. 22444/Β1, ΦΕΚ 310/10.3.05)

Τ Μ Η Μ Α Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Α Σ Κ Α Ι Α Ρ Χ Α Ι Ο Λ Ο Γ Ι Α Σ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΙΔΡΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Η Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων ιδρύθηκε το 1964 ως παράρτημα της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Β.Δ.735/1964, ΦΕΚ Α' 240) και από το 1970 αποτέλεσε αυτοτελές Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα με δύο Σχολές: τη Φιλοσοφική και τη Φυσικομαθηματική (Ν.Δ. 746/1970, Α'267).

Από το 1984 η Φιλοσοφική Σχολή κατατμήθηκε σε τρία Τμήματα τα οποία χορηγούν αντίστοιχα πτυχία:

A. Φιλολογίας

B. Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Γ. Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας

Η Σχολή λειτουργεί από το 1982 σύμφωνα με το Νόμο 1268/82.

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας συγκροτείται από τέσσερις Τομείς:

A. Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας

B. Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων

Γ. Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης

Δ. Λαογραφίας.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η εκπαίδευση των φοιτητών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας έχει ως στόχο τη διδασκαλία της μεθοδολογίας για την επίλυση παλαιών και νέων επιστημονικών προβλημάτων, την καθοδήγηση στον εντοπισμό και την έρευνα των αρχαιικών πηγών, τον εξοπλισμό των φοιτητών με τις απαραίτητες γνώσεις πάνω στις βασικές κατευθύνσεις των Ιστορικών και Αρχαιολογικών Σπουδών, καθώς και της Λαογραφίας. Οι απόφοιτοι μπορούν να απασχοληθούν στη Δημόσια και την Ιδιωτική Μέση Εκπαίδευση, στην αρχαιολογική υπηρεσία, σε μουσεία και σε άλλους πολιτιστικούς φορείς, όπως επίσης και σε ερευνητικά κέντρα. Μπορούν επίσης να συνεχίσουν για μεταπτυχιακές σπουδές.

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Οι προπτυχιακές σπουδές στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας διαρκούν οχτώ εξάμηνα και οδηγούν στη λήψη **Πτυχίου Κατεύθυνσης:**

1. Ιστορικών Σπουδών 2. Αρχαιολογικών Σπουδών

Ο χρόνος εγγραφής των πρωτοετών ορίζεται κάθε φορά από το Υπουργείο Παιδείας. Εκτός από τον αριθμό των εισαγομένων με τις Γενικές Εξετάσεις, εγγράφονται (σε ποσοστό που προσδιορίζει ο νόμος) ύστερα από ειδικές εξετάσεις και όσοι ανήκουν στις παρακάτω κατηγορίες: Έλληνες του εξωτερικού, παιδιά Ελλήνων υπαλλήλων στο εξωτερικό, Κύπριοι, αλλοδαποί, ομογενείς υπότροφοι, άτομα με ειδικές ανάγκες. Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου και λήγει την 31^η Αυγούστου του επομένου έτους.

Το εκπαιδευτικό έργο διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα (χειμερινό και εαρινό). Κάθε εξάμηνο περιλαμβάνει τουλάχιστον 13 πλήρεις εβδομάδες για τη διδασκαλία και 2-3 εβδομάδες για τις εξετάσεις. Κάθε εβδομαδιαίο τρίωρο μάθημα αντιστοιχεί σε τρεις διδακτικές μονάδες. Οι ημερομηνίες καθορίζονται από την Κοσμητεία της Φιλοσοφικής σχολής του Πανεπιστημίου, έτσι ώστε να συμπληρώνεται ο απαραίτητος αριθμός των εβδομάδων διδασκαλίας.

Στο τέλος κάθε εξαμήνου διενεργούνται εξετάσεις, στις οποίες παίρνουν μέρος οι φοιτητές που δήλωσαν και παρακολούθησαν τα αντίστοιχα μαθήματα. Το Σεπτέμβριο κάθε χρόνου διενεργούνται επαναληπτικές εξετάσεις για τα μαθήματα και των δύο εξαμήνων.

Η βαθμολογία καθορίζεται από το διδάσκοντα, ο οποίος είναι υποχρεωμένος να οργανώσει γραπτές ή, κατά την κρίση του, και προφορικές εξετάσεις. Στη βαθμολογία μπορεί να συνυπολογιστεί και η εκπόνηση φροντιστηριακής εργασίας (πάλι κατά την κρίση του διδάσκοντα). Το πρόγραμμα διδασκαλίας, καθώς και εκείνο των εξετάσεων, καταρτίζεται από επιτροπή η οποία πρέπει να λαμβάνει υπόψη της και τις προτάσεις των φοιτητών για μια σωστή κατανομή των ωρών διδασκαλίας και των εξετάσεων (π.χ. να μη συγκεντρώνονται τα μαθήματα στις αρχές της εβδομάδος, να μη συμπίπτουν οι ώρες διδασκαλίας ενός διδάσκοντος με τις ώρες άλλου, να μη συμπίπτουν τα μαθήματα κατά τις εξετάσεις, αλλά να υπάρχουν τα απαιτούμενα χρονικά διαστήματα κ.λπ.).

Στο προπτυχιακό πρόγραμμα συνυπάρχουν μαθήματα κορμού και μαθήματα ύλης (υποχρεωτικά και κατ' επιλογήν υποχρεωτικά), τα μαθήματα των ξένων γλωσσών (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά) και τα μαθήματα που προσφέρονται από τα μέλη ΔΕΠ άλλων τμημάτων.

Η εκπαίδευση συμπληρώνεται με σεμινάρια-συνέδρια, διαλέξεις Ελλήνων και ξένων επιστημόνων, εργασίες και ειδικά μαθήματα (σχέδιο-φωτογραφία). Παράλληλα οι φοιτητές συμμετέχουν σε ανασιαφές, επιτόπιες έρευνες, επισκέψεις σε μουσεία, σε ασκήσεις και μελέτες αρχαιικών συλλογών κ.λπ.

ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ (ECTS)

Το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων βασίζεται στο φόρτο εργασίας, τον οποίο απαιτείται να καταβάλει κάθε φοιτητής, για να επιτύχει τους αντικειμενικούς στόχους ενός προγράμματος σπουδών. Το σύνολο των πιστωτικών μονάδων που πρέπει να έχει συγκεντρώσει ένας φοιτητής για την απόκτηση πτυχίου είναι 240.

Στα μαθήματα που προέρχονται από τα Τμήματα Ιστορίας και Αρχαιολογίας και Φιλολογίας καθώς και τα μαθήματα Παιδαγωγικών και Διδακτικής αντιστοιχούν στο καθένα 5 πιστωτικές μονάδες.

Το προαιρετικό μάθημα της ξένης γλώσσας παρέχει 2 ECTS όπως και η προαιρετική πραγματοποίηση της πρακτικής άσκησης. Σύνολο ECTS μαζί με την ξένη γλώσσα και την πρακτική άσκηση: 244.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ERASMUS+

Το Erasmus+ είναι το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό, που στοχεύει στην ενίσχυση των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητας, καθώς και στον εκσυγχρονισμό των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και νεολαίας, σε όλους τους τομείς της Δια Βίου Μάθησης (Ανώτατη Εκπαίδευση, Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, Εκπαίδευση Ενηλίκων, Σχολική Εκπαίδευση, δραστηριότητες νεολαίας, κλπ). Στο πλαίσιο αυτό ενισχύεται η κινητικότητα φοιτητών και διδασκόντων σε άλλα Πανεπιστήμια τα οποία συμμετέχουν στο Πρόγραμμα.

Το Πρόγραμμα απευθύνεται σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές.

Κριτήρια επιλογής: επιπλέον των κριτηρίων που θέτει το ίδιο το πρόγραμμα, για το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ισχύουν τα παρακάτω κριτήρια επιλογής φοιτητών για την κινητικότητα.

α) Προηγούνται οι Μεταπτυχιακοί φοιτητές που δεν έχουν κάνει χρήση του προγράμματος άλλη φορά. Η κατάταξη των μεταπτυχιακών φοιτητών καθορίζεται από τον βαθμό εισαγωγής (για τους πρωτοετείς) ή από τον γενικό βαθμό των μαθημάτων που έχουν περάσει πολλαπλασιαζόμενο με τον αριθμό των μαθημάτων που έχουν περάσει διαιρούμενο δια του αριθμού των μαθημάτων που σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών έπρεπε να έχουν περάσει

(για τους φοιτητές μεγαλύτερων εξαμήνων).

β) Για τους προπτυχιακούς φοιτητές η κατάταξη καθορίζεται από τον γενικό βαθμό των μαθημάτων που έχουν περάσει πολλαπλασιαζόμενο με τον αριθμό των μαθημάτων που έχουν περάσει διαιρούμενο δια του αριθμού των μαθημάτων που σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών έπρεπε να έχουν περάσει.

Περισσότερες πληροφορίες: <http://erasmus.uoi.gr/erasmus/37/erasmus>

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ (Π. Α.)

Η Π.Α. πραγματοποιείται προαιρετικά επί ένα δίμηνο σε επιλεγμένους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, (ιστορικά αρχεία, ερευνητικά κέντρα, μουσεία, πινακοθήκες, εφορίες αρχαιοτήτων κ.λπ.), με σκοπό α) την εμπέδωση που απέκτησαν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες στα μαθήματα μέσα από την πρακτική εφαρμογή τους, β) την άμεση γνώση των συνθηκών εργασίας σε πραγματικούς εργασιακούς χώρους στους οποίους μπορούν να εργαστούν οι απόφοιτοι του Τμήματος, γ) την ανάπτυξη δεξιοτήτων και εξειδικεύσεων που σχετίζονται με τις γνώσεις και τα εφόδια που έχουν λάβει οι φοιτητές του Τμήματος από το Πρόγραμμα Σπουδών κατά τη διάρκεια των σπουδών τους και δ) τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας για τους αποφοίτους του Τμήματος. Η πραγματοποίηση της πρακτικής άσκησης περιμοδοτείται με 2 ECTS.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ

Στο πλαίσιο των μαθημάτων του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας πραγματοποιούνται εκπαιδευτικές εκδρομές, στις οποίες η συμμετοχή των φοιτητών δεν είναι υποχρεωτική, εφ' όσον απαιτείται να πληρώσουν γι' αυτές.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας εντάσσονται τρία Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών που οδηγούν στην απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης (Master) και την απονομή διδακτορικού διπλώματος.

1. Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Βυζαντινών Σπουδών
2. Διατομεακό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Νεότερος και Σύγχρονος Κόσμος: Ιστορία, Λαογραφία, Ανθρωπολογία»
3. Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Αρχαίος Κόσμος: Ιστορία και Αρχαιολογία»

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Εργαστήριο Βυζαντινής Ιστορίας (Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας)

Εργαστήριο Αρχαιολογίας (Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας και Τέχνης)

Εργαστήριο Λαογραφίας (Τομέας Λαογραφίας)

Εργαστήριο Προβιομηχανικής Τεχνολογίας (Τομέας Λαογραφίας) Τηλ.: 2651005113

Εργαστήριο Προφορικής Ιστορίας και Ιστοριών Ζωής (Τομέας Νεότερης Ιστορίας και Τομέας Λαογραφίας)

Εργαστήριο Πληροφορικής (για τα μέλη ΔΕΠ και τους φοιτητές) Τηλ.: 2651005158

ΜΟΥΣΕΙΑ

Μουσείο Εικμαγείων και Αντιγράφων έργων της Αρχαίας Τέχνης.

Λαογραφικό Μουσείο και Αρχείο

Μουσείο Τυπογραφίας.

Στεγάζονται στην Πανεπιστημιούπολη, στο κτήριο της Φιλοσοφικής Σχολής.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας διαθέτει πλούσια βιβλιοθήκη με μονογραφίες και συλλογικούς τόμους από την ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφία καθώς και περιοδικά σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή. Τα παραπάνω, μαζί με τις σειρές παλαιούτυπων και σπανίων εκδόσεων, που προέρχονται από δωρεές (Μητροπολίτη Κορυτσάς Ευλογίου Κουρίλα, Σοφίας Αντωνιάδου, Δημοκρατίας Ηλιάδου, Ευρυδίκης Κοντολέοντος, Δημήτρη Λουλέ, Κωνσταντίνου Μέρτζιου, Δημητρίου Πετροπούλου, Χρήστου Πράτσια, Ιωάννη Τσανάκα, Σεραφείμ Χαριτωνίδη κ.ά.) και αγορές, στεγάζονται στην Κεντρική Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου όπου ολόκληρη η πανεπιστημιακή κοινότητα έχει ελεύθερη πρόσβαση (εκτός από τις ειδικές συλλογές, βλ. Εσωτερικό κανονισμό). Στην Βιβλιοθήκη έχουν μεταφερθεί από το τμήμα και τα παρακάτω Αρχεία:

- Αρχείο ανασκαφών Ηπείρου «Σωτήρη Δάκαρα» (Τομέας Αρχαιολογίας)
- Αρχεία Εφετείου και Υποθηκοφυλακείου Ιωαννίνων. Συμβολαιογραφικά έγγραφα, εκκλησιαστικά και μοναστηριακά αρχεία, αρχείο δημοτικού νοσοκομείου «ΕΛΠΙΣ» Αθηνών, οικογενειακά αρχεία καθώς και πλούσιο φωτογραφικό και άλλο έντυπο υλικό, όπως ημερολόγια, εφημερίδες ελληνόγλωσσες και ξενόγλωσσες (Έχει μεταφερθεί στην κεντρική βιβλιοθήκη).

Στους οικείους Τομείς του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας στεγάζονται επίσης τα εξής Αρχεία:

- Λαογραφικό Αρχείο με πρωτογενές, αδημοσίευτο χειρόγραφο υλικό από ολόκληρο τον ελλαδικό χώρο και την Κύπρο (Τομέας Λαογραφίας)
- Αρχείο Εθνοτοπικών και Πολιτιστικών Συλλόγων (Τομέας Λαογραφίας)
- Μουσικολογικό Αρχείο (Τομέας Λαογραφίας)

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

1. Πρόεδρος

2. **Γενική Συνέλευση.** Αποτελείται από τα μέλη ΔΕΠ και από έναν εκπρόσωπο των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών.

3. **Διοικητικό Συμβούλιο.** Αποτελείται από τον πρόεδρο του Τμήματος, τους διευθυντές των Τομέων, δύο προπτυχιακούς και έναν εκπρόσωπο των μεταπτυχιακών φοιτητών. Επίσης, συμμετέχει ένας εκπρόσωπος του Ε.Ε.Δ.Ι.Π./Ε.Τ.Ε.Π., όταν συζητούνται θέματα υπηρεσιακής κατάστασης του κλάδου τους.

4. Γραμματεία Τμήματος

Δέχεται τους φοιτητές για κάθε γραμματειακή υποστήριξη και παροχή πληροφοριών σε όλη τη διάρκεια των σπουδών τους και διεκπεραιώνει τις αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος.

Στεγάζεται στο μεταβατικό κτήριο της Διοίκησης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και λειτουργεί καθημερινά. Δέχεται τους φοιτητές καθημερινά από τις 10π.μ. έως τη 1μ.μ. (τηλ. 2651007231, 2651007232, 2651007180, email: gramisar@cc.uoi.gr).

Πρυτανεία

Πρύτανης: Τριαντάφυλλος Αλμπάνης

Αντιπρυτάνεις: Μηνάς Πασχόπουλος, Σπύρος Γεωργάτος, Σταύρος Νικολόπουλος

Κοσμητεία

Κοσμήτορας: Ιωάννης Πρελορέντζος

Προεδρία Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Πρόεδρος: Ιωάννης Λώλος

Αναπλ. πρόεδρος: Ιωάννης Τζαμτζής

Προϊσταμένη Γραμματείας: Κατερίνα Παπαδήμα

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
(ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΠΡΙΝ ΤΟ 2016-17)**

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α Κ Ο Ρ Μ Ο Υ

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Εισαγωγή στις Βυζαντινές Σπουδές
3. Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία
4. Εισαγωγή στην Κλασική Αρχαιολογία
5. Εισαγωγή στην Ευρωπαϊκή Ιστορία
6. Εισαγωγή στη Λαογραφία
7. Αρχαία Ελληνικά
8. Ξένη Γλώσσα

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Εισαγωγή στη Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία
3. Εισαγωγή στις Βαλκανικές Σπουδές
4. Εισαγωγή στην Ιστορία της Νεότερης Τέχνης
5. Εισαγωγή στη Βυζαντινή Αρχαιολογία
6. Εισαγωγή στη Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
7. Λατινικά
8. Ξένη γλώσσα

**Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Κ Η Σ
Κ Α Τ Ε Υ Θ Υ Ν Σ Η Σ**

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία
3. Βαλκανική Ιστορία
4. Ρωμαϊκή Ιστορία
5. Λαογραφία
6. Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)
7. Νεοελληνική Λογοτεχνία
8. Ξένη Γλώσσα

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Βυζαντινή Ιστορία
3. Αρχαία Ελληνικά
(Όμηρος, Τραγωδία)
4. Εισαγωγή στη Βυζαντινή
Λογοτεχνία
5. Επιγραφική
6. Ξένη Γλώσσα

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Βυζαντινή Ιστορία
2. Αρχαία Ελληνική
Φιλοσοφία ή Νεότερη
Φιλοσοφία
3. Προϊστορική ή Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Επιλογή από ομάδα Α'
5. Επιλογή από ομάδα Α'
6. Επιλογή από ομάδα Α'

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
3. Κλασική Αρχαιολογία
4. Επιλογή από ομάδα Α'
5. Επιλογή από ομάδα Γ'
6. Επιλογή από ομάδα Γ'

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία
3. Επιλογή από ομάδα Β'
4. Επιλογή από ομάδα Β'
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Παιδαγωγικά
2. Λαογραφία
3. Επιλογή από ομάδα Α'
4. Διδακτική
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)
5. Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
ή Μεσαιωνική Λογοτεχνία
6. Ιστορία της Τέχνης
7. Ξένη γλώσσα

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά
(Όμηρος, Τραγωδία)
5. Ιστορία Νεότερης Τέχνης
6. Επιγραφική
7. Ξένη Γλώσσα

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Ιστορία της Τέχνης
5. Αρχαία Ελληνική
Φιλοσοφία ή Νεότερη
Φιλοσοφία
6. Επιλογή από ομάδα Γ'

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Παιδαγωγικά
5. Επιλογή από ομάδα Α'
6. Επιλογή από ομάδα Γ'

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Κλασική Αρχαιολογία
2. Επιλογή από ομάδα Α'
3. Επιλογή από ομάδα Β'
4. Επιλογή από ομάδα Γ'
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Βυζαντινή Αρχαιολογία
2. Επιλογή από ομάδα Α'
3. Επιλογή από ομάδα Α'
4. Διδακτική
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
(ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΑΠΟ ΤΟ 2016-17 ΣΤΟ Α' ΕΞΑΜΗΝΟ
ΚΑΙ ΕΠΕΙΤΑ)
ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α Κ Ο Ρ Μ Ο Υ

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Εισαγωγή στις Βυζαντινές Σπουδές
3. Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία
4. Εισαγωγή στην Κλασική Αρχαιολογία
5. Εισαγωγή στην Ευρωπαϊκή Ιστορία
6. Εισαγωγή στη Λαογραφία

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Εισαγωγή στη Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία
3. Εισαγωγή στις Βαλκανικές Σπουδές
4. Εισαγωγή στην Ιστορία της Νεότερης Τέχνης
5. Εισαγωγή στη Βυζαντινή Αρχαιολογία
6. Εισαγωγή στη Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

**Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Κ Η Σ
Κ Α Τ Ε Υ Θ Υ Ν Σ Η Σ**

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία
3. Ρωμαϊκή Ιστορία
4. Λαογραφία
5. Αρχαία Ελληνικά (Ρητορεία)
6. Νεοελληνική Λογοτεχνία

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Βυζαντινή Ιστορία
3. Ελληνοαραβικές Σπουδές
4. Εισαγωγή στη Βυζαντινή Λογοτεχνία
5. Επιγραφική
6. Λατινικά
7. Ξένη Γλώσσα (Προαιρετικό)

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Βυζαντινή Ιστορία
2. Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία ή Νεότερη Φιλοσοφία
3. Προϊστορική ή Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)
5. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
3. Κλασική Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά (Όμηρος, Τραγωδία)
5. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία
3. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ
4. Επιλογή από ομάδα ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
5. Επιλογή από ομάδα ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Παιδαγωγικά
2. Λαογραφία
3. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ
4. Διδακτική
5. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά (Ρητορεία)
5. Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
6. Ιστορία της Τέχνης

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Λατινικά
5. Ιστορία Νεότερης Τέχνης
6. Επιγραφική
7. Ξένη Γλώσσα (Προαιρετικό)

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Ιστορία της Τέχνης
5. Αρχαία Ελληνική
Φιλοσοφία ή Νεότερη
Φιλοσοφία
6. Αρχαία Ελληνικά (Ηρόδοτος)

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Παιδαγωγικά
5. Αρχαία Ελληνικά
(Όμηρος, Τραγωδία)
6. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Κλασική Αρχαιολογία
2. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛ.
3. Επιλογή από ομάδα ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
4. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ
5. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Βυζαντινή Αρχαιολογία
2. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
3. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
4. Διδακτική
5. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΟΜΑΔΩΝ
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΠΡΙΝ ΤΟ 2016-17

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ Α': Βυζαντινή Ιστορία, Αρχαία Ελληνική Ιστορία, Ρωμαϊκή Ιστορία, Νεότερη Ελληνική Ιστορία, Βαλκανική Ιστορία, Ευρωπαϊκή Ιστορία, Λαογραφία, Επιγραφική, Ελληνοαραβικές Σπουδές

Κωδικοί: ΙΒΥ, ΙΑΕ, ΙΡΩ, ΙΒΑ, ΙΝΕ, ΙΕΠ, ΛΑΟ, ΕΠΙ, ΕΑΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ Γ': Προϊστορική Αρχαιολογία, Κλασσική Αρχαιολογία, Βυζαντινή Αρχαιολογία, Ιστορία της Τέχνης

Κωδικοί : ΑΠΡ, ΑΚΛ, ΑΒΥ, ΙΝΤ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ Α': Προϊστορική Αρχαιολογία, Κλασσική Αρχαιολογία, Βυζαντινή Αρχαιολογία, Ιστορία της Τέχνης

Κωδικοί : ΑΠΡ, ΑΚΛ, ΑΒΥ, ΙΝΤ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ Γ': Βυζαντινή Ιστορία, Αρχαία Ελληνική Ιστορία, Ρωμαϊκή Ιστορία, Νεότερη Ελληνική Ιστορία, Βαλκανική Ιστορία, Ευρωπαϊκή Ιστορία, Λαογραφία, Επιγραφική, Ελληνοαραβικές Σπουδές

Κωδικοί: ΙΒΥ, ΙΑΕ, ΙΡΩ, ΙΒΑ, ΙΝΕ, ΙΕΠ, ΛΑΟ, ΕΠΙ, ΕΑΣ

ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΥΟ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ Β': Κλασσική Φιλολογία, Λατινική Φιλολογία, Μεσαιωνική Φιλολογία, Βυζαντινή Φιλολογία

Κωδικοί: ΦΙΑ, ΛΑΤ, ΦΙΜ, ΦΙΓ, ΦΙΑ, ΑΡΧ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

Κωδικοί: ΦΠΠ (Εκτός ΦΠΠ172, ΦΠΠ174, ΦΠΠ175)

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ

Κωδικοί: ΦΠΠ172, ΦΠΠ174, ΦΠΠ175

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΑΠΟ ΤΟ 2016-17 ΚΑΙ ΕΠΕΙΤΑ

ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΥΟ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ: Προϊστορική Αρχαιολογία, Κλασσική Αρχαιολογία, Βυζαντινή Αρχαιολογία, Ιστορία της Τέχνης

Κωδικοί : ΑΠΡ, ΑΚΛ, ΑΒΥ, ΙΝΤ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ: Βυζαντινή Ιστορία, Αρχαία Ελληνική Ιστορία, Ρωμαϊκή Ιστορία, Νεότερη Ελληνική Ιστορία, Βαλκανική Ιστορία, Ευρωπαϊκή Ιστορία, Λαογραφία, Επιγραφική, Ελληνοαραβικές Σπουδές

Κωδικοί: ΙΒΥ, ΙΑΕ, ΙΡΩ, ΙΒΑ, ΙΝΕ, ΙΕΠ, ΛΑΟ, ΕΠΙ, ΕΑΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ: Κλασσική Φιλολογία, Λατινική Φιλολογία, Μεσαιωνική Φιλολογία, Βυζαντινή Φιλολογία

Κωδικοί: ΦΙΑ, ΛΑΤ, ΦΙΜ, ΦΙΓ, ΦΙΑ, ΑΡΧ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

Κωδικοί: ΦΠΠ (Εκτός ΦΠΠ172, ΦΠΠ174, ΦΠΠ175)

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ

Κωδικοί: ΦΠΠ172, ΦΠΠ174, ΦΠΠ175

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ¹

¹ Σχετικά με πιθανές αλλαγές ο Οδηγός Σπουδών θα ανανεώνεται με ευθύνη των συντακτών. Παρακαλούνται οι φοιτητές να ενημερώνονται συχνά από την ιστοσελίδα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, όπου είναι αναρτημένος ο Οδηγός Σπουδών.

**Α. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2019-2020**

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΑΕ	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
103	Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστορία (Εκπαιδευτική Εκδρομή)	Κ. ΛΙΑΜΠΗ	Α' (Υπ.), ΦΙΛ
148	Ιστορία και θεσμοί της Βορειοδυτικής Ελλάδας	Κ. ΛΙΑΜΠΗ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
100	Το Βασίλειο της Μακεδονίας κατά την Ελληνιστική Περίοδο	Κ. ΠΡΕΝΤΖΑΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
101	Η Μικρά Ασία κατά την περίοδο της ρωμαϊκής Ηγεμονίας (27 π.Χ.-235 μ.Χ.)	Κ. ΠΡΕΝΤΖΑΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
ΙΡΩ	ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
179	Η Ρωμαϊκή Επέκταση στον Μεσογειακό χώρο (343-31 π.Χ.)	Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ	Γ' (Υπ.), ΦΙΛ
194	Γεωστρατηγικά ζητήματα κατά την Ρωμαϊκή αρχαιότητα	Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.) (Σ)
ΙΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
201	Εισαγωγή στις Βυζαντινές Σπουδές (Εκπαιδευτική Εκδρομή)	ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Α' (Υπ.), ΦΙΛ
238	Κωνσταντινούπολη: Πόλη και κοινωνία	ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.) (Σ)
248	Ο κόσμος του 12 ^{ου} αιώνα μέσα από τα μάτια της Άννας Κομνηνής	Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.) (Σ)
311	Ύστερη Βυζαντινή Περίοδος: Κράτος και κοινωνία	ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Ε' (Υπ.), (Ιστ.)
104	Το Βυζάντιο του 11 ^{ου} αιώνα (1025-1081): Οι μαρτυρίες των πηγών	Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.)
300	Βυζάντιο και πρώτη σταυροφορία	Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.) (Σ)
110	Θέματα Βυζαντινής εξωτερικής πολιτικής. Σχέσεις Βυζαντίου και λαών του Καυκάσου, 330-1071	Κ. ΤΑΚΙΡΤΑΚΟΓΛΟΥ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.)
ΕΑΣ	ΕΛΛΗΝΟΑΡΑΒΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ		
906	Θέματα Ελληνοαραβικών σπουδών	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.)
914	Το αραβικό βασίλειο της Δαμασκού	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.)
ΙΕΠ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
401	Εισαγωγή στην ιστορία της Μεσαιωνικής Δύσης (4 ^{ος} – 15 ^{ος} αι.)	Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ	Α' (Υπ.)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΙΑΕ 103 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

(Κ. ΛΙΑΜΠΗ)

Στο μάθημα εξετάζεται η πολιτική ιστορία της Ελλάδος από την λεγόμενη κάθοδο των Δωριέων μέχρι και το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου. Βασικούς άξονες θα αποτελέσουν, η επισκόπηση των χρονικών, αλλά και των θεματικών ενοτήτων (βαθμιαία διαμόρφωση και εξέλιξη των πολιτευμάτων, θεσμοί, κοινωνική και οικονομική διάρθρωση των πόλεων-κρατών). Παράλληλα θα παρουσιασθούν οι αρχαίες πηγές (φιλολογικές, επιγραφικές, νομισματικές) και θα συζητηθούν οι μέθοδοι προσέγγισης και αξιολόγησής τους, στοχεύοντας στην κατάρτιση των φοιτητών σε ιστορικά ενδιαφέροντα της Μέσης Εκπαίδευσης.

Εξάμηνο: Α', Φιλολογικό

Εκπαιδευτική εκδρομή στη Δωδώνη

ΙΑΕ 148 ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΙ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

(Κ. ΛΙΑΜΠΗ)

Αντικείμενο του μαθήματος θα αποτελέσει η πολιτική ιστορία των περιοχών της βορειοδυτικής Ελλάδος, Ηπείρου, Αιτωλίας και Ακαρνανίας, από την περίοδο του κορινθιακού αποικισμού, κατά τον 6^ο αι. π.Χ. έως την ρωμαϊκή κατάκτηση (168/7 π.Χ.), με βάση τις φιλολογικές, επιγραφικές και νομισματικές πηγές, στοχεύοντας στην κατάρτιση των φοιτητών σε ιστορικά ενδιαφέροντα της Μέσης Εκπαίδευσης. Θα συζητηθούν διεξοδικά οι μορφές των πολιτευμάτων που αναπτύχθηκαν, η βαθμιαία εξέλιξή τους και εκστρατείες των βασιλέων Αλεξάνδρου Α' και Πύρρου στη Δύση.

Πηγές, βιβλία, άρθρα: θα δοθούν ηλεκτρονικά.

ΙΑΕ 100 ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

(Κ. ΠΡΕΝΤΖΑΣ)

Η αντιβασιλεία του Αντίπατρου. Η περίοδος των Πολέμων των Διαδόχων του Αλεξάνδρου.. Από τον Κάσσανδρο στον Δημήτριο Πολιορκητή. Πτολεμαίος Κεραννός και Αντίγονος Γονατάς. Η εισβολή των Γαλατών (279 π.Χ.). Δημήτριος Β' και Αντίγονος Δώσων. Η βασιλεία του Φίλιππου Ε'. Οι τρεις Μακεδονικοί Πόλεμοι (215-205, 200-196, 172-167 π.Χ.). Ο Δ' Μακεδονικός πόλεμος: η εξέγερση του Ανδρίσκου (148 π.Χ.). Επισκόπηση της εξωτερικής και εσωτερικής πολιτικής του βασιλείου.

ΙΑΕ 101 Η ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑΣ (27 π.Χ.-235 μ.Χ.)

(Κ. ΠΡΕΝΤΖΑΣ)

Η εξέλιξη της διοικητικής κατάτμησης του μικρασιατικού χώρου από τους Ρωμαίους. Οι επαρχίες Ασίας και Κιλικίας. Ο Πόντος και η Βιθυνία. Η Λυκία και η Παμφυλία. Η Γαλατία και η Καππαδοκία. Ο τύπος και η δομή της επαρχιακής διοίκησης. Ανθύπατοι και αυτοκρατορικοί legati. Ο conventus ή αγορά δικών/αγοραία. Το πληθυσμιακό υπόβαθρο: η μείζων ελληνιστική παράμετρος και το ψηφιδωτό των άλλων εθνοτήτων. Η ανάπτυξη της ρωμαϊκότητας. Τα διάφορα καθεστώτα των πόλεων και τα όρια εμφύτευσης αποικιών. Πόλεις stipendiariae (φόρου υποτελείς) και liberae. Τα επαρχιακά κοινά.

ΠΩ 179 Η ΡΩΜΑΪΚΗ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΣΤΟΝ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΧΩΡΟ

(343-31 π.Χ.)

(Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ)

Η διείσδυση της Ρώμης στον μεσογειακό χώρο μεταξύ των ελληνοιστικών κρατικών οντοτήτων και της Καρχηδόνας. Η λογική του επεκτατισμού και η σημασία του πολιτεύματος της Respublica για την επίτευξη των ρωμαϊκών γεωστρατηγικών στόχων. Οι Σαμνιτικοί πόλεμοι και ο εξελικτικός εκρωμαϊσμός της Ιταλίας. Η απόκρουση της εισβολής του Πύρρου. Οι Μακεδονικοί πόλεμοι. Ο πόλεμος του Αντιόχου. Οι Καρχηδονιακοί πόλεμοι. Η κατάκτηση της Μέσης Ανατολής και της Αιγύπτου από τους Ρωμαίους.

Σκοπός του μαθήματος: η περιγραφή του τρόπου με τον οποίο η Respublica κατέκτησε μέσα σε τρεις αιώνες ολόκληρο τον μεσογειακό χώρο και η ανάλυση της διασύνδεσης μεταξύ του πολιτικού συστήματος της Ρώμης κατ' αυτή την περίοδο και της αποτελεσματικότητας στην υλοποίηση των επεκτατικών της βλέψεων.

Μαθησιακό αποτέλεσμα: αναμένεται η δημιουργία εκ μέρους των φοιτητών σφαιρικής εικόνας των διαδραματισθέντων από την έναρξη του Α' Σαμνιτικού πολέμου έως τη ναυμαχία του Ακτίου και, συνάμα, συνειδητοποίηση της σημασίας που είχε για την εξέλιξη της Ιστορίας η στρατηγική στόχευση της Ρώμης να ελέγξει πλήρως, ως φυσικό της χώρο, την ιταλική χερσόνησο και στη συνέχεια να διευρύνει το *imperium* τόσο προς Δυσμάρ όσο και προς Ανατολάς, σε βάρος της Καρχηδόνας και των ελληνοιστικών κρατικών οντοτήτων.

ΠΩ 194 ΓΕΩΣΤΡΑΤΗΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

(Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ)

Η κρισιμότητα του ελέγχου των Στενών της Μεσσήνης και του Ελλησπόντου. Η δημιουργία προγεφυρώματος στην Ιλλυρία κατά τον Α' Μακεδονικό πόλεμο. Οι συμφωνίες για τις εμπορικές και στρατιωτικές ζώνες επιρροής μεταξύ Ρωμαίων και Καρχηδονίων. Ο έλεγχος της Ανατολικής Μεσογείου πέρα από τη γραμμή Κρήτη – Κάρπαθος – Ρόδος. Η διάταξη των ρωμαϊκών στόλων της Μεσογείου κατά την Ηγεμονία. Παράδειγμα στρατηγικής: η εκστρατεία του Πομπήιου κατά των πειρατών.

Σκοπός του μαθήματος: εκτός από το να καταδειχθεί στους φοιτητές ότι οι Ρωμαίοι είχαν αναπτύξει γεωστρατηγική αντίληψη στις επεκτατικές επιλογές που έκαναν, εξ ίσου κύριος σκοπός είναι η εισαγωγή των φοιτητών στη μέθοδο της συγκριτικής ανάλυσης γεγονότων, της μεταξύ τους αλληλεπίδρασης και της υπαγωγής τους στη συνθετική μέθοδο παράθεσης των ιστορικών στοιχείων προς εξαγωγή ανάλογων, επίσης συνθετικών, συμπερασμάτων.

Μαθησιακό αποτέλεσμα: μέσω της εκπόνησης γραπτής εργασίας με διάγραμμα (πλάνο έκθεσης του επιλεγέντος θέματος, με ενότητες, υποενότητες, παραγράφους, κ.λ.π.), από το αποτέλεσμα της οποίας θα κριθεί η βαθμολόγηση του φοιτητή στο μάθημα, επιδιώκεται η απόκτηση δεξιοτήτων στον χειρισμό πηγών, ξένης επίσης βιβλιογραφίας, ανασύνθεσης των ήδη εκπεφρασμένων επιστημονικών απόψεων, και βελτίωση της δυνατότητας συγγραφής κειμένου με ιστορικό θέμα, όπως επίσης και της ορθολογικής παρουσίασής του, πέραν της αφηγηματικής διάστασης.

Σεμιναριακό μάθημα με εκπόνηση γραπτής εργασίας. Η συμμετοχή σ' αυτό των φοιτητών γίνεται μετά από συνενόηση με τον διδάσκοντα, καθότι απαιτείται τουλάχιστον στοιχειώδης κατανόηση της Λατινικής γλώσσας και πολύ καλή έως άριστη γνώση μιας από τις παρακάτω σύγχρονες γλώσσες: Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά.

ΙΒΥ 201 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

(ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Το μάθημα απαρτίζεται από 13 διαλέξεις, οι οποίες επικεντρώνονται στα πλέον βασικά ενδιαφέροντα των σύγχρονων βυζαντινών σπουδών. Στόχος του μαθήματος είναι, ανάμεσα σε άλλα, να εξοικειώσει τους φοιτητές με τα τρέχοντα ενδιαφέροντα της Μέσης Εκπαίδευσης σχετικά με το μάθημα της Βυζαντινής Ιστορίας και τις βασικές τεχνικές διδακτικής των μεσαιωνικών μαθημάτων στην ελληνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Πιο συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζονται τα παρακάτω ζητήματα:

Σκοποί του μαθήματος: εξοικείωση με την επιστήμη της Ιστορίας του Βυζαντίου, γνώση του γενικότερου ιστορικού πλαισίου (αυτοκράτορες, σημαντικά γεγονότα/σταθμοί), του κοινωνικού πλαισίου και των δομών της διοίκησης του κέντρου και των επαρχιών και των βασικών αρχών της οικονομίας του κράτους. Προσέγγιση της διδασκαλίας του μαθήματος της Βυζαντινής Ιστορίας.

Διάγραμμα μαθημάτων: Ιστορία των βυζαντινών σπουδών, πηγές της Βυζαντινής Ιστορίας, οι περιοχές του κράτους, ο αυτοκράτορας και οι θεσμοί, η κρατική οργάνωση, η εκκλησία, η διοίκηση (πολιτική και στρατιωτική), η οικονομία, ο πληθυσμός, εξωτερική πολιτική και σχέσεις με τους γειτονικούς λαούς, η επιβίωση του Βυζαντίου μέχρι σήμερα και η προσφορά του στον πολιτισμό. Εξοικείωση με τη διδασκαλία του μαθήματος της Βυζαντινής Ιστορίας. Στην εξοικείωση συμπεριλαμβάνονται: Βασικές αρχές διδακτικής με πεδίο εφαρμογής τα μεσαιωνικού περιεχομένου μαθήματα [σχέδιο μαθήματος (αφόρμηση, παρουσίαση, συμπεράσματα), ανάπτυξη της διδακτέας ύλης, προσδιορισμός ειδικών και γενικών μαθησιακών στόχων και σκοπών, υλοποίηση και διαμόρφωση του αναλυτικού προγράμματος σπουδών, μαθησιακά περιβάλλοντα και διδασκαλία, μορφές αξιολόγησης, γλωσσικών και ερμηνευτικών ασκήσεων / παρατηρήσεων, σχολικά εγχειρίδια και εποπτικά μέσα, διδακτικές προσεγγίσεις, εκπαιδευτικά λογισμικά και νέες τεχνολογίες, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και το μάθημα της βυζαντινής ιστορίας, ιστορία της διδασκαλίας και το νομικό πλαίσιο διδασκαλίας των μεσαιωνικών μαθημάτων, εξωσχολική εκπαίδευση και διαθεματική διδασκαλία (μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, κτλ.), σχέδιο δράσης (project)].

Στα πλαίσια του μαθήματος προβλέπεται εκπαιδευτική εκδρομή σε Άρτα και Νικόπολη.

IBY 238 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ: ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

(ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Σεμιναριακό μάθημα στο οποίο επί τη βάση των εργασιών θα παρουσιαστεί η εικόνα της Κωνσταντινούπολης ως πρωτεύουσας του Βυζαντίου με τις παντοειδείς δομές της (πολιτικές, εκκλησιαστικές, οικονομικές, κοινωνικές) από την ίδρυσή της έως την κατάληψή της από τους Οθωμανούς το 1453.

Σκοπός του μαθήματος είναι πρωτίστως να εξοικειωθούν οι φοιτητές και φοιτήτριες με την επιστημονική έρευνα και τη συγγραφή επιστημονικών δοκιμίων στον χώρο των βυζαντινών σπουδών. Ακολούθως να αποκτήσουν μια πρώτη εικόνα για την πρωτεύουσα του Βυζαντίου με όλες τις λειτουργίες της ως πόλης, διοικητικού κέντρου και πόλου έλξης κοινωνικών δραστηριοτήτων.

Η βαθμολόγηση των συμμετεχόντων θα γίνει αποκλειστικά επί τη βάση των γραπτών εργασιών που θα παραδώσουν και της παρουσίασης αυτών.

Διάγραμμα μαθημάτων: Εισαγωγή και παρουσίαση των μεθόδων της έρευνας, instrumenta studiorum, παρουσίαση και εξήγηση των θεμάτων των σεμιναριακών εργασιών. Ακολούθως σε κάθε μάθημα οι συμμετέχοντες θα παρουσιάζουν την πρόοδο της έρευνάς τους, θα ακολουθεί συζήτηση επί των προβλημάτων και θα παρουσιάζουν ξενόγλωσσα άρθρα σχετικά με την εργασία τους.

Θα πραγματοποιηθεί εκπαιδευτική εκδρομή στην Κωνσταντινούπολη.

IBY 248 Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ 12^{ου} ΑΙΩΝΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΑΝΝΑΣ ΚΟΜΝΗΝΗΣ

(Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ)

Η Αλεξιάδα της Άννας Κομνηνής, αποτελεί ένα από τα πιο συναρπαστικά κείμενα ολόκληρης της Βυζαντινής λογοτεχνικής παραγωγής. Διαθέτει την ευαισθησία της συγγραφής του από μία γυναίκα και μάλιστα, κόρη του αυτοκράτορα και δίνει πολύτιμες πληροφορίες για πολλά θέματα της εποχής, όπως είναι ο οικογενειακός βίος της αυλής, η αίρεση των Βογομίλων, η άφιξη των στρατευμάτων της Α' σταυροφορίας, και η περί φιλάνθρωπιας αντίληψη. Μέσω της ανάλυσης επιλεγμένων κειμένων, καθώς και της σύνθεσης σεμιναριακών εργασιών από τους φοιτητές, τόσο στα πλαίσια του σεμιναρίου, όσο και σε αυτά μιας προφορικής παρουσίασης

κατά την διάρκεια μίας ημερίδας, θα καταβληθεί προσπάθεια για ενδεδειγμένη κατανόηση του έργου, του χώρου και της εποχής του. Οι μαθησιακοί στόχοι που αναμένεται να επιτευχθούν, είναι, πρώτον, η προσπάθεια για μια προσέγγιση των φοιτητών στην ιδιωτική ζωή, τις αντιλήψεις και την θεώρηση των γεγονότων από την ανώτερη Βυζαντινή τάξη του 12^{ου} αιώνα και δεύτερον, η εξοικίωσή τους με τον τρόπο γραφής, τις γλωσσικές μεθόδους και το λογοτεχνικό ύφος που χρησιμοποιεί η Άννα ως ιστορικός.

Στα πλαίσια του σεμιναριακού μαθήματος, θα γίνει μία πρώτη σειρά διαλέξεων περίπου για τρία μαθήματα, σχετικών με τις εξελίξεις που οδηγούν στην άνοδο των Κομνηνών και τα αντίστοιχα γεγονότα στη δύση. Θα ακολουθήσει το κύριο μέρος, όπου θα παρουσιαστούν επιλεγμένα αποσπάσματα που θα αναλυθούν και θα συζητηθούν στα πλαίσια του σεμιναρίου, ενώ στο τέλος θα γίνει μία γενική αξιολόγηση. Παράλληλα, θα γίνεται προετοιμασία για την παρουσίαση των εργασιών κατά την διεξαγωγή κοινής ημερίδας με τους άλλους συναδέλφους της Βυζαντινής ιστορίας.

Προϋπόθεση για την παρακολούθηση του σεμιναρίου, του οποίου η απαλλακτική θα γίνει με την εκπόνηση εργασιών, είναι οι μετέχοντες φοιτητές να έχουν παρακολουθήσει τουλάχιστον ένα μάθημα βυζαντινής ιστορίας και να γνωρίζουν κάποια από τις κύριες ευρωπαϊκές γλώσσες, καθώς η βιβλιογραφία με την οποία θα εργασθούν απαιτεί αυτή τη γνώση. Κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου θα γίνει εκτενής μελέτη και ανάλυση επιλεγμένων για το ενδιαφέρον του περιεχομένου τους, χωρίων της Αλεξιάδας.

Όσοι φοιτητές επιθυμούν να συμμετάσχουν στο σεμινάριο, καλό θα είναι να επικοινωνήσουν απ' ευθείας με τον διδάσκοντα στο γραφείο, (διδάδρομος Β 29 - 31) κάθε Δευτέρα και Τετάρτη από ώρα 10ης π.μ., έως 4ης μ.μ ή την Πέμπτη το πρωί, ή στο τηλέφωνο 26510-05119.

IBY 311 ΥΣΤΕΡΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ: ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

(ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Είδος Μαθήματος

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Οι παραδόσεις εμπλουτίζονται με την μελέτη και ανάλυση αντιπροσωπευτικών πηγών (κυρίως κειμένων).

Περιληπτική παρουσίαση

Το Βυζαντινό κράτος υφίσταται το 1204, με την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους, τον «φυσικό» περιορισμό του. Ο κατακερματισμός της βυζαντινής επικράτειας σε μικρές ηγεμονίες αλλάζει τον πολιτικό χάρτη και θέτει τις βυζαντινές δυνάμεις σε καθεστώς εξουσίας. Εκεί, στη Νίκαια, την Ήπειρο και την Τραπεζούντα δημιουργούνται πυρήνες, από τους οποίους η Νίκαια θα είναι αυτή που θα πετύχει την αποκατάσταση της βυζαντινής εξουσίας. Το 1261 ξεκινά η περίοδος εξουσίας των Παλαιολόγων, η οποία θα χαρακτηριστεί από εσωτερικές διαμάχες, εξωτερικές απειλές, οικονομική και πνευματική κρίση, αλλά και μια πρωτοφανή ανάπτυξη της παιδείας και της τέχνης. Στο μάθημα, παρουσιάζονται οι πολιτικές συνθήκες, καθώς και πτυχές της κοινωνίας των παλαιολόγειων χρόνων.

IBY 104 ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΤΟΥ 11^{ου} ΑΙΩΝΑ (1025-1081): ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΤΩΝ

ΠΗΓΩΝ

(Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ)

Στα πλαίσια του μαθήματος θα εξεταστεί η αντίληψη που είχαν για την κρίση του 11ου αιώνα οι σύγχρονοι ή οι λίγο μεταγενέστεροι βυζαντινοί συγγραφείς, ενώ θα εντοπιστούν τα βασικότερα σημεία της κρίτικής τους. Μέσα από την συγκριτική μελέτη των πηγών θα αναζητηθούν τα αίτια της αναποτελεσματικότητας του βυζαντινού στρατού στην αντιμετώπιση των σελτζουκικών επιδρομών στην ανατολή, με κορυφαία εκδήλωσή της την ήττα των βυζαντινών στρατευμάτων το 1071 στο Μαντζικέρτ, ενώ θα εκτιμηθεί και η αποτελεσματικότητα των μεταρρυθμιστικών μέτρων που έλαβαν οι αυτοκράτορες του 11ου αιώνα στον τομέα της οικονομίας. Οι μαρτυρίες των βυζαντινών ιστορικών και χρονογραφικών έργων θα συνεκτιμηθούν, προκειμένου να προβληθούν ανάγλυφα οι επιτυχημένες ή όχι επιλογές των αυτοκρατόρων της τόσο κρίσιμης περιόδου από τον θάνατο του Βασιλείου Β' έως την άνοδο του Αλεξίου Α' Κομνηνού στον βυζαντινό αυτοκρατορικό θρόνο.

Στόχος του μαθήματος είναι να μελετηθούν οι αλλαγές που επήλθαν στον βυζαντινό πολιτισμό κατά τον 11ο αιώνα, αλλά και να αξιολογηθούν, με βάση τις μαρτυρίες των συγχρόνων, τα μεταρρυθμιστικά μέτρα που έλαβαν οι αυτοκράτορες της περιόδου, προκειμένου να αντιμετωπίσουν την κρίση (;) που έπληττε την αυτοκρατορία.

IBY 300 ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΠΡΩΤΗ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ

(Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ)

Στο σεμινάριο θα γίνει αναφορά στις κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες του ευρωπαϊκού χώρου που οδήγησαν στη γέννηση της σταυροφορικής ιδέας. Θα διερευνηθούν οι σχέσεις Βυζαντινών και Σταυροφόρων και η εικόνα που διαμόρφωσαν οι μεν για τους δε, όπως αυτή προκύπτει από τις μαρτυρίες των πηγών, βυζαντινών και δυτικών. Θα εξεταστεί ο ρόλος του Αλέξιου Α΄ Κομνηνού στην εκκίνηση της πρώτης σταυροφορίας καθώς και ο ρόλος του παπισμού, ενώ θα μελετηθούν οι σχέσεις του Αλέξιου και των Νορμανδών, καθώς και οι σχέσεις σταυροφόρων και παπικής εκκλησίας. Ακόμα θα διερευνηθεί ο ρόλος των Νορμανδών και της παπικής εκκλησίας στην καλλιέργεια του αντιβυζαντινού πνεύματος στη Δύση.

Μαθησιακοί στόχοι:

Ανάδειξη των κοινωνικών και πολιτικών συνθηκών της Δύσης που οδήγησαν στη γέννηση της σταυροφορικής ιδέας και την πραγματοποίηση των Σταυροφοριών, αλλά και του ρόλου που έπαιξε το σταυροφορικό κίνημα στην εξέλιξη των σχέσεων Δύσης και Ανατολής.

IBY 110 ΘΕΜΑΤΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ. ΣΧΕΣΕΙΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ ΚΑΙ ΛΑΩΝ ΤΟΥ ΚΑΥΚΑΣΟΥ

(Κ. ΤΑΚΙΡΤΑΚΟΓΛΟΥ)

Η στρατηγική θέση των βασιλείων της Αρμενίας/Γεωργίας/Ιβηρίας και λιγότερο, της Αλβανίας (Ατροπατινής Μηδεια), αποτέλεσε έναν σημαντικό παράγοντα για την Βυζαντινή εξωτερική πολιτική, καθώς αυτές βρέθηκαν στο επίκεντρο της αντιπαράθεσης ανάμεσα στο Βυζάντιο και την Περσία αρχικά, και το Χαλιφάτο αργότερα. Η επέλαση των Σελτζούκων Τούρκων ήταν αυτή που τον 11^ο αιώνα, άλλαξε καθοριστικά αυτές τις συνθήκες. Στα πλαίσια δεκατριών (13) μαθημάτων, αναμένεται να αναλυθεί η εξέλιξη των πολιτικών αυτών σχέσεων, αλλά και των οικονομικών, θρησκευτικών, στρατηγικών και κοινωνικών εξαρτήσεων, καθώς μεγάλο μέρος της αριστοκρατίας τόσο της Αρμενίας, όσο και της Γεωργίας, διατηρούσαν ιδιαίτερα στενές και, συχνά, αμφιλεγόμενες σχέσεις με το Βυζάντιο.

ΕΑΣ 906 ΘΕΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΟΑΡΑΒΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

(Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η μελέτη θεμάτων σχετικών με την επίδραση του ελληνισμού, και της ελληνικής παιδείας και γραμματείας στους λαούς της Εγγύς και Μέσης Ανατολής. και ιδιαίτερα στον αραβόφωνο πολιτισμό.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- Να χειρίζονται τη σχετική βιβλιογραφία (πηγές και βοηθήματα).
- Να γνωρίζουν τις διόδους και τους τρόπους διάδοσης του «ελληνισμού» στους λαούς της Ανατολής και τον αραβόφωνο πολιτισμό.
- Να περιγράφουν τη μετάδοση στοιχείων της ελληνικής κουλτούρας στον αραβόφωνο πολιτισμό.
- Να επεξεργάζονται κριτικά αποσπάσματα από αραβικές πηγές.
- Να εντοπίζουν στοιχεία της ελληνικής φιλοσοφικής και επιστημονικής διανόησης στην αραβική γραμματεία.
- Να μελετούν απόψεις αραβόφωνων συγγραφέων για τους Έλληνες, την ιστορία και τον πολιτισμό τους.
- Να επισημαίνουν τις επιρροές και τη συμβολή του ελληνισμού στην ανάπτυξη των αραβικών επιστημών και του «αραβικού ανθρωπισμού».

Στο μάθημα θα εξεταστούν τα εξής θέματα:

Εισαγωγικές παρατηρήσεις – ορισμοί. Κέντρα ερευνής - Ινστιτούτα. Εγκυκλοπαίδειες, εγχειρίδια, συλλογές κειμένων και επιστημονικά περιοδικά.

Εργαλεία έρευνας και πηγές. Τομείς και πεδία ειδίκευσης - «Ελληνισμός»: ορισμοί – παρατηρήσεις.

Ο «ελληνισμός» στην συριακή γραμματεία από την εποχή των κατακτήσεων του Μεγάλου Αλεξάνδρου ως την εμφάνιση του Ισλάμ.

Ο «ελληνισμός» στην περσική γραμματεία από την εποχή των κατακτήσεων του Μεγάλου Αλεξάνδρου ως την εμφάνιση του Ισλάμ.

Η ελληνική γλώσσα και παιδεία στην Εγγύς και Μέση Ανατολή έως τα τέλη του 7^{ου} αι. μ.Χ. Εκπαιδευτικά κέντρα και διακεκριμένοι εκπρόσωποι στη φιλοσοφία και τις άλλες επιστήμες.

Η ελληνική παιδεία στις χριστιανικές σχολές των νεστοριανών, ιακωβιτών και μελχιτών στην Εγγύς και Μέση Ανατολή. Οι ṣābī'ūn της πόλης Χαρράν.

Ο εξαραβισμός της Εγγύς και Μέσης Ανατολής, η ενσωμάτωση στοιχείων των παραδόσεων των λαών της Εγγύς και Μέσης Ανατολής στον υπό διαμόρφωση ισλαμικό πολιτισμό.

Η αρχαία ελληνική κληρονομιά στην αραβική παράδοση. Μεταφράσεις ελληνικών έργων στα Αραβικά (π.χ. Πλάτωνος, Πολιτεία, Αριστοτέλους, Ηθικά Νικομάχεια). Πληροφορίες για τους Έλληνες, την ιστορία και τον πολιτισμό τους στην πρώιμη αραβική γραμματεία.

Αποσπάσματα από το αραβικό έργο του al-Jāhiz (776 - 869 μ. Χ.) για τους Έλληνες, την ιστορία τους και τον πολιτισμό τους.

Αποσπάσματα από το αραβικό έργο του al-Ya'qūbī (π. 905 μ. Χ) για τους Έλληνες, την ιστορία τους και τον πολιτισμό τους.

Αποσπάσματα από το αραβικό έργο του al-Mas'ūdī (896-956 μ.Χ.) για τους Έλληνες, την ιστορία τους και τον πολιτισμό τους.

Στοιχεία της ελληνικής τέχνης στην πρώιμη ισλαμική τέχνη. Η συμβολή του «ελληνισμού» στην ανάπτυξη του «αραβόφωνου ανθρωπισμού».

Παρουσίαση προαιρετικών εργασιών.

Γραπτή εξέταση

Εργασία Προαιρετική

ΕΑΣ 914 ΤΟ ΑΡΑΒΙΚΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΤΗΣ ΔΑΜΑΣΚΟΥ

(Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση της δημιουργίας του αραβικού βασιλείου με έδρα τη Δαμασκό της Συρίας και της παγίωση της εξουσίας των Αράβων στην περιοχή της Εγγύς και Μέσης Ανατολής.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- Να χειρίζονται τη σχετική βιβλιογραφία (πηγές και βοηθήματα).
- Να γνωρίσουν οι φοιτητές την ηγεσία και την αραβική δυναστεία που έθεσε τις βάσεις για τη δημιουργία του βασιλείου της Δαμασκού.
- Να περιγράφουν τις αλλαγές που επέφερε η νέα δυναστεία στην πολιτική διοίκηση, στην οικονομία, στην κοινωνία, στη γλώσσα, στη θρησκεία και στον πολιτισμό της περιοχής.
- Να κρίνουν την εξωτερική πολιτική που ακολούθησε η αραβική ηγεσία τόσο προς την Ανατολική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία όσο και προς άλλα βασίλεια και άλλους λαούς.
- Να δίνουν εξηγήσεις για τους λόγους για τους οποίους οι Άραβες δεν αφομοιώθηκαν από τους λαούς που κατέκτησαν, αλλά αντιθέτως πέτυχαν να θέσουν τις βάσεις για την δημιουργία νέων πολιτικών δομών και ενός καινούργιου πολιτισμού.

Στο μάθημα θα εξεταστούν τα εξής θέματα:

Εισαγωγικές και βιβλιογραφικές παρατηρήσεις. Πηγές για την υπό εξέταση ιστορική περίοδο (7^{ος} – 8^{ος} αι. μ. Χ.).

Το ιστορικό πλαίσιο – Ύστερη Αρχαιότητα - Αυτοκρατορίες – η διάδοση του μονοθεϊσμού – περιφερειακοί λαοί.

Η εμφάνιση του Ισλάμ - αραβικές φυλές – ο έλεγχος περιοχών της Εγγύς και Μέσης Ανατολής από αραβικά στρατεύματα.

Η Ομαγιαδική οικογένεια – ο πρώτος εμφύλιος πόλεμος (*fitna*) – η μεταφορά της εξουσίας στη Δαμασκό της Συρίας.

Οι Σουφινίδες - εσωτερική και εξωτερική πολιτική του Mu'āwīya (661-680 μ.Χ.) - εκστρατείες κατά της Κωνσταντινούπολης.

Ο δεύτερος εμφύλιος πόλεμος. Η άνοδος στην εξουσία των Μαρουανιδών.

Διοικητικές, νομισματικές, φορολογικές, γλωσσικές και άλλες μεταρρυθμίσεις του 'Abd al-Malik (685-705 μ.Χ.).

Η επέκταση των κατακτήσεων: Η κατάκτηση της Ισπανίας.

Η μεγάλη εκστρατεία κατά του Βυζαντίου και η πολιορκία της Κωνσταντινούπολης το 717 μ.Χ.

Διοικητικές, φορολογικές, θρησκευτικές και άλλες μεταρρυθμιστικές διατάξεις του 'Umar II (717-720 μ.Χ.).

Η υποτιθέμενη αλληλογραφία 'Umar II και του Ρωμαίου αυτοκράτορα Λέοντα Γ' (716/7-741 μ. Χ. Το εικονοκλαστικό διάταγμα του Yazīd II (720-724 μ. Χ.)

Η εσωτερική και εξωτερική πολιτική και οι μεταρρυθμίσεις στην οικονομία και το στρατό του Hishām (724-743 μ. Χ.).

Ο τρίτος εμφύλιος πόλεμος και η πτώση του αραβικού βασιλείου.

Παρουσίαση προαιρετικών εργασιών.

Γραπτή εξέταση

Εργασία Προαιρετική

ΙΕΠ 401 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΔΥΣΗΣ (4^{ος}–15^{ος} αι.)

(Π ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ)

Το μάθημα αυτό αποτελεί μία σύντομη ανασκόπηση της ιστορικής και πολιτισμικής εξέλιξης στη δυτική Ευρώπη κατά τη διάρκεια της μεσαιωνικής περιόδου. Θα εξετάσουμε τις επιπτώσεις της εγκατάστασης των γερμανικών φύλων στα ρωμαϊκά εδάφη, την άνοδο της παποσύνης, τις περιφερειακές περιοχές όπως η Αγγλία και η Ιβηρική, την ύπαρξη δύο αυτοκρατοριών, τις Σταυροφορίες, και τις εξελίξεις στο μοναστικό, πολιτιστικό και οικονομικό τομέα. Βασικός στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τις βασικές πτυχές της ιστορίας του δυτικού μεσαίωνα, μία πρώτη γνώση της κατηγοριοποίησης των πηγών, καθώς και μία πρώτη κριτική αποτίμηση της σημασίας θεσμών και γεγονότων που αναλύονται κατά τις παραδόσεις. Αποτέλεσμα του μαθήματος αναμένεται να είναι η μετέπειτα γνώση, έστω, βασικών πτυχών και εξελίξεων του Ευρωπαϊκού μεσαίωνα και η δυνατότητα να εντάξουν οι φοιτητές αυτά που έμαθαν μέσα στα πλαίσια των εξελίξεων στην Ευρώπη. Εκτός από τις γραπτές εξετάσεις, μία προφορική παρουσίαση ενός θέματος στην τάξη, θα συνεπάγεται και μία βαθμολογική μονάδα κατά την τελική βαθμολογία.

**Β. ΤΟΜΕΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΝΕΟΤΕΡΩΝ ΧΡΟΝΩΝ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2019-2020***

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΝΕ	ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
393β	Εισαγωγή στη Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία (19 ^{ος} – 20 ^{ος} αιώνας): Η ελληνική επανάσταση του 1821. Η ευρωπαϊκή διάσταση	Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ	Γ' (Υπ.), ΦΙΛ
379	Ιστορική δημογραφία του Ελληνικού χώρου (15 ^{ος} -19 ^{ος} αι.)	Κ. ΚΟΜΗΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
359	Ιστορία και ιστορικά τεκμήρια. Το νεοελληνικό παράδειγμα (15 ^{ος} -19 ^{ος} αι.)	Κ. ΚΟΜΗΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
404	Ο ελλαδικός χώρος την περίοδο της Οθωμανικής και της Βενετικής κυριαρχίας Ι: (15 ^{ος} – τέλη περ. 17 ^{ου} αιώνα)	Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
354	Ιστορία των γυναικών στην Ελλάδα, 19 ^{ος} -20 ^{ος} αιώνας	Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
409	Προσπάθειες εκσυγχρονισμού στο ελληνικό κράτος: Από το Χαρίλαο Τρικούπη στον Ελευθέριο Βενιζέλο	Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
101	Η Ελλάδα στον Α' Παγκόσμιο πόλεμο	Δ. ΜΠΑΧΑΡΑΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
103	Δημοκρατία και Δικτατορία στον Μεσοπόλεμο: ελληνική και ευρωπαϊκή εμπειρία	Δ. ΜΠΑΧΑΡΑΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
ΙΕΠ	ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ		
444	Εισαγωγή στη σύγχρονη ευρωπαϊκή ιστορία	Α. ΜΑΧΑΙΡΑ	Γ' (Υπ.)
450	Βενετοκρατία και βενετοκρατούμενες ελληνικές χώρες	ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
398	Η πολιτιστική ζωή στην Ευρώπη, 19ος-20ος αι.	Λ. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)

* Οι διδάσκοντες του Τομέα Ιστορίας Νεότερων Χρόνων, οι οποίοι προσφέρουν ένα μάθημα ανά εξάμηνο, διδάσκουν και στα σεμινάρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία – Λαογραφία»

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΓΝΕ 393β ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ(19^{ος}-20^{ος} ΑΙΩΝΑΣ): Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821. ΙΣΤΟΡΙΚΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΧΩΡΟ-ΧΡΟΝΟ

(Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ)

Γενικές επισημάνσεις – Σκοπός του μαθήματος

Το μάθημα εξετάζει το κορυφαίο γεγονός της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 στην ευρωπαϊκή του διάσταση. «Αγαπημένο παιδί» της ελληνικής ιστοριογραφίας, ο δωδεκαετής αγώνας των Ελλήνων για ανεξαρτησία από την Οθωμανική αυτοκρατορία και συγκρότησης εθνικού νεότερου κράτους στην άκρη της Νοτιοανατολικής Μεσογείου, έχει εμπλουτιστεί, τα τελευταία χρόνια, από αξιόλογες μελέτες της ευρωπαϊκής ερευνητικής παραγωγής. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, το μάθημα διερευνά τις ιστορικές, πολιτικές, οικονομικές και πολιτισμικές διαστάσεις του ελληνικού επαναστατικού φαινομένου, αξιοποιώντας τις σύγχρονες, διεθνείς, ιστοριογραφικές προσεγγίσεις που τοποθετούν το συγκεκριμένο γεγονός στο ευρύτερο επαναστατικό κύμα το οποίο κατακλύζει την Ευρώπη και τον κόσμο στα τέλη του 18ου και τις αρχές του 19ου αιώνα. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, το μάθημα θα διερευνήσει τα εθνικά-κρατικά αφηγήματα του 19ου και του 20ού αιώνα, σύμφωνα με τα οποία η Ελληνική Επανάσταση κατέχει κυρίαρχη θέση, στα πλαίσια των εθνικών επετείων και κάθε είδους δημόσιου λόγου όπου αποτυπώνονται τα ελάχιστο εθνικά οράματα/διεκδικήσεις.

Θα μας απασχολήσουν οι όροι υπό τους οποίους οι ελληνικές κοινωνίες της οθωμανικής επικράτειας προσέλαβαν τις ιδεολογίες του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού και της Γαλλικής Επανάστασης, οι οσμώσεις αλλά και οι αντιπαλότητες των νεωτερικών ιδεών με τον παραδοσιακό κόσμο των οθωμανοκρατούμενων περιοχών όπου ξέσπασε και επικράτησε αγώνας, τα πολιτικά-διοικητικά όργανα και τα κείμενα που συγκροτήθηκαν, οι κυριότερες πολεμικές επιχειρήσεις και τα όρια του ανταρτοπολέμου, οι Ευρωπαίοι και Βαλκάνιοι «μαχητές της ελευθερίας» που προσέτρεξαν στα μέτωπα καθώς και η διεθνής διπλωματία, όταν μετά τη Ναυμαχία του Ναβαρίνου, τον Οκτώβριο του 1827, οι Μεγάλες Δυνάμεις ανταγωνίζονταν για το ελληνικό ζήτημα. Η θεσμοθέτηση της εθνικής επετείου το 1838 κατά την Οθωνική βασιλεία, οι επετειακοί δημόσιοι λόγοι της πρώτης εκατονταετηρίδας της και η αναπαραγωγή ενός συγκεκριμένου νοήματος της Επανάστασης στα σχολεία του ελληνικού κράτους, θα ολοκληρώσουν τους βασικούς άξονες του μαθήματος.

Βασικός σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με ευρείες ερμηνείες της Ελληνικής Επανάστασης στη συγχρονία αλλά και διαχρονικά, οι οποίες επαναφέρουν τον αναστοχασμό και την κριτική σκέψη στο σημαντικό αυτό ζήτημα της νεότερης ιστορίας, που η σχολική ιστορία έχει περιτύλιξει στα στενά όρια παλαιών στερεότυπων, κάποτε, δε, και αναληθών περιγραφών.

Συνοπτικό Διάγραμμα Διαλέξεων

1. Ο Ευρωπαϊκός Διαφωτισμός κατά τα Ρομαντικά χρόνια: ιδεολογίες και νοοτροπίες στην ελληνική ανατολή του τέλους του 18ου και τις αρχές του 19ου αιώνα
2. Η επανάσταση του «έθνους» και το ορθόδοξο «γένος»
3. Οι πολεμικές επιχειρήσεις στη Μολδοβλαχία: σχεδιασμοί, αποτυχίες, ηρωϊσμός και κατακραυγή
4. Η Πελοπόννησος, οι προεστοί και ο Κολοκοτρώνης
5. Το Αιγαίο στις φλόγες: ανταρσίες και η εκστρατεία των ναυτικών μοιρών
6. Η Επανάσταση στη Στερεά Ελλάδα και ο Γεώργιος Καραϊσκάκης
7. Επαναστατικός αγώνας και Τρομοκρατία σε πολλές οθωμανοκρατούμενες περιοχές
8. Οι Μαχητές της Ελευθερίας και τα όρια του Φιλελληνισμού
9. Οι επαναστατημένοι θεσμοθετούν: τοπικά πολιτεύματα και εθνοσυνελεύσεις

10. Η δημοσιονομική πολιτική, 1821-1827
11. Η δεύτερη περίοδος του αγώνα και ο Καποδίστριας
12. Η Βασιλεία του Όθωνα και ο «πόλεμος της μνήμης»: η θεσμοθέτηση της εθνικής επετείου του 1821 και τα απομνημονεύματα των αγωνιστών
13. Δημόσιες επετειακές αφηγήσεις της Επανάστασης: από το 1821 στο 1922

Εργασίες

Κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, δίνεται η δυνατότητα στους φοιτητές να παρουσιάσουν εργασία σχετική με τη θεματολογία. Οι εργασίες δεν είναι υποχρεωτικές αλλά ούτε και απαλλακτικές. Προσφέρουν στον φοιτητή καλύτερη βαθμολογία, εφόσον το γραπτό του είναι πάνω από 5.

ΙΝΕ 379 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ (15^{ος} -19^{ος} αι.)

(Κ. ΚΟΜΗΣ)

Πηγές και μεθοδολογία ιστορικής δημογραφίας: απογραφές, υπομνήματα, περιηγητικά κείμενα, ληξιαρχικά βιβλία, οικιστικό δίκτυο, ύψος και διασπορά του πληθυσμού στο χώρο. Παράγοντες μεταβολής του πληθυσμού: επιδημίες, λιμοί, πόλεμοι, οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες, μετανάστευση. Επιμέρους δημογραφικά χαρακτηριστικά: σύνθεση του πληθυσμού κατά φύλο και ηλικία, γαμηλιότητα, γεννητικότητα, θνησιμότητα. Βασικός στόχος του μαθήματος, κατ' αρχάς και κατ' αρχήν, είναι η εξοικείωση των φοιτητών με την ποσοτική ιστορία. Παράλληλα όμως, καθοδηγούνται, οι φοιτητές, για την παραγωγή ερωτημάτων μεθοδολογικού τύπου, σε σχέση τόσο με την Ιστορία, γενικώς, όσο και με την Ιστορική Δημογραφία, ειδικώς. Στον πυρήνα των ερωτημάτων αυτών ευρίσκεται η κριτική αντιμετώπιση των πηγών, και μάλιστα των ποσοτικών πηγών, αλλά και η στατιστική αξιοποίηση των δεδομένων, περιορισμένη πάντως και ενταγμένη στα όρια που θέτει η Φιλοσοφική Σχολή.

ΙΝΕ 359 ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΤΕΚΜΗΡΙΑ. ΤΟ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ (15^{ος} - 19^{ος} ΑΙΩΝΑΣ)

(Κ. ΚΟΜΗΣ)

Ιστορικές πηγές και μεθοδολογία αξιοποίησης αυτών. Τα αξιοποιούμενα τεκμήρια, στο πλαίσιο του μαθήματος, προέρχονται από οθωμανικές και κυρίως βενετοκρατούμενες περιοχές του ελλαδικού χώρου και χρησιμοποιούνται προκειμένου να διερευνηθούν πλευρές της Οικονομικής και Κοινωνικής Ιστορίας. Κατ' αρχάς, γίνεται μία συνοπτική παρουσίαση των ελληνικών αρχείων στο σύνολό τους, αναδεικνύοντας τις πλέον ενδιαφέρουσες, από τις διαθέσιμες, αρχειακές ενότητες. Εν συνέχεια, εξετάζονται τα τεκμήρια, κατά ιδιαίτερη κατηγορία, με τη συμμετοχή των φοιτητών. Μέσω του εγχειρήματος, στο σύνολό του, ενισχύεται η εκδήλωση πρωτοβουλίας, εκ μέρους των φοιτητών, προκειμένου να διατυπώνουν προτάσεις χρήσης και αξιοποίησης των διαθέσιμων ιστορικών τεκμηρίων.

ΙΝΕ 404 Ο ΕΛΛΑΔΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ, Ι: (15^{ος} - τέλη περ. 17^{ου} αι.)

(Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ)

Περίληψη μαθήματος

Το μάθημα αυτό καλύπτει την περίοδο από τον 15^ο αιώνα (ιδίως μετά την Άλωση) ως το 1669, οπότε με την υποταγή της βενετοκρατούμενης έως τότε Κρήτης ολοκληρώθηκε η κατάκτηση όλου σχεδόν του ελληνικού χώρου από τους Οθωμανούς Τούρκους. Ύστερα από μία εισαγωγή σε μεθοδολογικής υφής ζητήματα και στην «εγκατάσταση» Οθωμανών και Ενετών στον ελληνικό χώρο, θα εξετασθούν, με αξιοποίηση διάφορων πηγών, τα βασικότερα ζητήματα που αφορούν στην κοινωνική, οικονομική και πνευματική κατάσταση του Ελληνισμού αυτή την περίοδο: ιδεολογικά ρεύματα και στάση των Ελλήνων έναντι Οθωμανών Τούρκων, διοίκηση, νομική θέση των κατακτημένων, κοινωνική συγκρότηση (στις πόλεις και στην ύπαιθρο), γαιοκτησία, φορολογία, οικονομία και εμπόριο, κοινότητες, παιδεία, Οικουμενικό

Πατριαρχείο Κων/πόλεως και ρόλος της Ορθόδοξης Εκκλησίας, εξισλαμισμοί, παιδομαζώμα, πληθυσμιακές μετακινήσεις και ορισμένα από τα επαναστατικά κινήματα. Τέλος, θα εξετασθούν τα κύρια ζητήματα που αφορούν τη βενετοκρατία στον ελλαδικό χώρο αυτή την περίοδο.

Στόχοι του μαθήματος και αναμενόμενα αποτελέσματα

α. Να γνωρίσουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες σ' όλες τους τις διαστάσεις τα πιο σημαντικά γεγονότα αυτής της περιόδου, με κριτική προσέγγισή τους και την ειδική βιβλιογραφία που δίνεται σε κάθε μάθημα, ώστε να είναι σε θέση να κατανοούν τις σχέσεις αλληλεξάρτησης ανάμεσα στις πολιτικές μεταβολές και τα κοινωνικο-οικονομικά φαινόμενα, καθώς και τη σχέση αιτίου-αιτιατού στην ιστορία.

β. Να είναι σε θέση να μελετούν σε βάθος, να αναλύουν και ν' αξιοποιούν τις διάφορες (ελληνικές και ξένες) πηγές που δίνονται και σχολιάζονται σε κάθε μάθημα, ώστε η ιστορική γνώση να είναι ουσιαστική. Γι' αυτόν άλλωστε το λόγο στις εξετάσεις προβλέπεται ο υποχρεωτικός σχολιασμός μιας πηγής από το corpus των πηγών που διανέμεται δωρεάν, μαζί με το corpus των παραδόσεων των μαθημάτων.

γ. Να αναπτυχθεί στη διάρκεια των μαθημάτων ο διάλογος ανάμεσα στον διδάσκοντα και τους φοιτητές/φοιτήτριες και μεταξύ των φοιτητών, ώστε να ακούγονται όλες οι απόψεις και να προβάλλονται όλες οι αντιρρήσεις πάνω σε συγκεκριμένα ζητήματα, με στόχο αφενός την όσο γίνεται πιο αντικειμενική, χωρίς μυθοποιήσεις και προκατειλημμένες ιδέες γνώση των γεγονότων αυτής της περιόδου και αφετέρου τη διαμόρφωση ατόμων, που να είναι σε θέση να σκέπτονται ελεύθερα και να προβληματίζονται δημιουργικά πάνω στα ιστορικά γεγονότα.

Εργασίες

Δίνονται προαιρετικές γραπτές εργασίες, οι οποίες πριμοδοτούνται έως 2 βαθμούς, με την προϋπόθεση ότι ο φοιτητής ή η φοιτήτρια έχει πάρει προβιβάσιμο βαθμό στο γραπτό.

Εξέταση: Γραπτή

Διάγραμμα μαθημάτων

Μάθημα 1^ο Εισαγωγή στην τουρκοκρατία και ιδιαίτερα στην περίοδο 1453-1669.

Μάθημα 2^ο Η Άλωση της Πόλης και ο αντίκτυπός της στις ελληνικές χώρες.

Μάθημα 3^ο Το οθωμανικό σύστημα διοίκησης και φορολογίας.

Μάθημα 4^ο Η θέση των Ελλήνων στο οθωμανικό σύστημα διοίκησης.

Μάθημα 5^ο Εξισλαμισμοί στον ελλαδικό χώρο – Ο θεσμός του παιδομαζώματος.

Μάθημα 6^ο Ο θεσμός των κοινοτήτων.

Μάθημα 7^ο Το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως και ο ρόλος της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

Μάθημα 8^ο Η κατάσταση της παιδείας στις τουρκοκρατούμενες περιοχές.

Μάθημα 9^ο Οικονομία: αγροτική οικονομία – εσωτερικό και εξωτερικό εμπόριο.

Μάθημα 10^ο Μετακινήσεις πληθυσμών.

Μάθημα 11^ο Δύο από τα πολλά επαναστατικά κινήματα στον ελλαδικό χώρο.

Μάθημα 12^ο Βενετοκρατούμενος ελλαδικός χώρος (Α')

Μάθημα 13^ο Βενετοκρατούμενος ελλαδικός χώρος (Β')

ΙΝΕ 354 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 19^{ΟΣ} – 20^{ΟΣ} ΑΙΩΝΑΣ (Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ)

Περίληψη

Το μάθημα εισάγει στην ιστοριογραφία αναλύοντας το πως η ιστορία των γυναικών διαμορφώθηκε ως διακριτός κλάδος της σύγχρονης κοινωνικής ιστορίας διεθνώς. Με ειδική αναφορά στην Ελλάδα, παρουσιάζεται η ιστορία των γυναικών στην σύγχρονη Ελλάδα. Εξετάζονται ειδικότερα ζητήματα όπως: η εκπαίδευση των γυναικών και οι διαφοροποιημένοι στόχοι της, η εργασία των γυναικών και οι διακρίσεις τις οποίες υφίστανται σε όλους τους εργασιακούς χώρους (στο χωράφι, στο εργοστάσιο, στις υπηρεσίες), οι κοινωνικοί καταμερισμοί, η σταδιακή συγκρότηση της φεμινιστικής συνείδησης και του γυναικείου κινήματος, το αίτημα για την απόκτηση πολιτικών δικαιωμάτων και η ενσωμάτωση των

γυναικών στο ελληνικό πολιτικό σύστημα, η υιοθέτηση από το κράτος μιας κοινωνικής πολιτικής που βασίζεται σε διακρίσεις φύλου, οι σεξουαλικές σχέσεις και η σεξουαλική απελευθέρωση.

Στόχοι του μαθήματος

α) να εισάγει τον φοιτητή/τη φοιτήτρια στο διακριτό ιστοριογραφικό κλάδο της ιστορίας των γυναικών β) να βοηθήσει τον φοιτητή/τη φοιτήτρια να κατανοήσουν τη θέση των γυναικών στην ιστορία γ) να εισάγει τον φοιτητή/τη φοιτήτρια στη λογική της ιστορικής έρευνας στην ιστορία.

Αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα μπορούν α) να εξηγούν -στην ιστορική τους διάσταση- τις αιτίες και τις συνέπειες της κατώτερης θέσης των γυναικών στην ελληνική κοινωνία, β) να ερμηνεύουν την ανάδυση και ανάπτυξη του φεμινιστικού κινήματος και του αγώνα για τα πολιτικά δικαιώματα, γ) να προσδιορίζουν τους λόγους που συνέβαλαν στην ανάπτυξη του φεμινιστικού κινήματος και να αναφέρονται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, δ) να εντάσσουν στο ορθό χρονολογικό και ιστορικό πλαίσιο τα ποικίλα ιστορικά φαινόμενα που αφορούν στην ιστορία των γυναικών και να κατανοούν βασικούς ιστορικούς όρους (λ.χ. «φεμινισμός»), ε) να γνωρίζουν τα βασικά ιστοριογραφικά ρεύματα στην ιστορία των γυναικών.

Τρόπος εξέτασης

Γραπτή εξέταση αποτελούμενη από ερωτήσεις διαβαθμισμένης δυσκολίας που θα περιλαμβάνουν: α) Κατανόηση και ανάλυση ιστορικής πηγής β) Ορισμούς εννοιών και ιστορικών όρων γ) Ερώτηση ανάλυσης και σύνθεσης.

Προαιρετικές εργασίες. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ενθαρρύνονται να αναλάβουν μικρές εργασίες 2.500-3.000 λέξεων. Οι εργασίες θα βασίζονται στην παρουσίαση και ανάλυση δύο-τριών βασικών κειμένων. Αποβλέπουν στην εξοικείωση των φοιτητών με τους τρόπους ανάγνωσης ενός ιστορικού κειμένου, τη διαπραγμάτευση ενός ιστορικού θέματος και τη συγγραφή μιας ιστορικής ανάλυσης. Η εργασία θα προσμετράται στην τελική βαθμολογία με έως και 3 βαθμούς, εφόσον η επίδοση στις γραπτές εξετάσεις είναι τουλάχιστον πέντε (5).

Διάγραμμα μαθημάτων

1. Εισαγωγή: Τι είναι η ιστορία των γυναικών; Η γέννηση του ιστοριογραφικού ενδιαφέροντος διεθνώς και στην Ελλάδα.
2. Ιστορία των γυναικών: Η διχοτομία «φύση» - «πολιτισμός».
3. Η νομική και κοινωνική θέση των γυναικών στην Ελλάδα τον 19^ο αιώνα και στις αρχές του 20ού αιώνα (δικαιώματα, οικογένεια, εκπαίδευση, εργασία).
4. Η εκπαίδευση των γυναικών τον 19^ο αιώνα και στις αρχές του 20ού αιώνα I: εκπαίδευση «εις τα του οίκου» και το διδασκαλικό επάγγελμα. Προσπάθειες μεταρρύθμισης.
5. Η εργασία των γυναικών στο σπίτι και έξω απ' αυτό, 19^{ος}- α' μισό 20ού αιώνα.
6. Οι απαρχές του φεμινιστικού κινήματος. Γυναίκες και πολιτική. Γυναικείες οργανώσεις.
7. Ο ελληνικός Μεσοπόλεμος: αλλαγές και συνέχειες όσον αφορά την κοινωνική θέση των γυναικών, την εκπαίδευση, την εργασία. Η μαζική είσοδος των γυναικών στη μισθωτή εργασία.
8. Το φεμινιστικό κίνημα του Μεσοπολέμου. Ο αγώνας για τα πολιτικά δικαιώματα.
9. Η θέση των γυναικών στο καθεστώς Μεταξά (1936-1940). Σύγκριση με τις απόψεις για τη θέση των γυναικών στο φασισμό και ναζισμό.
10. Οι γυναίκες στην Κατοχή και την Αντίσταση: η είσοδος στη δημόσια σφαίρα.
12. Οι Ελληνίδες στη μεταπολεμική εποχή: Δικαίωμα ψήφου (1952), αλλαγές στην εκπαίδευση και εργασία. Το νέο θεσμικό πλαίσιο και η κατάκτηση της ισότητας. Οι γυναίκες στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία (1960-1980) και το νέο φεμινιστικό κίνημα.
13. Σεξουαλικές σχέσεις, σεξουαλική χειραφέτηση, ιστορία της σεξουαλικότητας.

ΙΝΕ 409 ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ: ΑΠΟ ΤΟ ΧΑΡΙΛΑΟ ΤΡΙΚΟΥΠΗ ΣΤΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟ ΒΕΝΙΖΕΛΟ

(Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ)

Περίληψη: Το μάθημα πραγματεύεται τις προσπάθειες εκσυγχρονισμού στο ελληνικό κράτος, οι οποίες έλαβαν χώρα στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα. Συγκεκριμένα, καλύπτεται χρονικά η περίοδος από την εποχή της διακυβέρνησης του Χαρίλαου Τρικούπη έως την περίοδο της πρωθυπουργίας του Ελευθερίου Βενιζέλου. Ειδικότερα στο μάθημα θα αναλυθούν ζητήματα, τα οποία σχετίζονται με τις απόπειρες οργάνωσης του κράτους, του εξορθολογισμού της διοίκησης, της ανάπτυξης της οικονομίας και της ενίσχυσης της γεωργίας. Επιπρόσθετα, θα εξετασθούν θέματα, τα οποία αφορούν ένα ευρύ πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων, δημόσιων έργων – σιδηροδρομικού και οδικού δικτύου – και εν γένει υποδομών κατά την Τρικούπική και Βενιζελική περίοδο.

Ομοίως, θα μελετηθούν πτυχές του αναπτυξιακού έργου της κυβέρνησης του Βενιζέλου, το οποίο εντάσσεται στα πλαίσια του εγχειρήματος του αστικού εκσυγχρονισμού του κράτους. Μία απόπειρα, δηλαδή, που ταυτίζεται με τον εκσυγχρονισμό κατά τα Δυτικά πρότυπα, στα πλαίσια της φιλελεύθερης αστικής δημοκρατίας. Παράλληλα, θα εξετασθούν ζητήματα σχετικά με την μεταρρύθμιση σε κάθε τομέα της δημόσιας ζωής, όπως η εκπαίδευση, η υγεία, η γεωργία ή η βιομηχανική ανάπτυξη.

Στους φοιτητές προβάλλεται σχετικό ιστορικό αρχειακό υλικό (βίντεο) για την περίοδο του Μεσοπολέμου από το Ιστορικό Κινηματογραφικό Αρχείο της ΕΡΤ.

Μαθησιακοί στόχοι: Στόχος του μαθήματος είναι να εισαχθούν οι φοιτητές στη θεωρητική συζήτηση για τα ιστορικά δεδομένα της περιόδου. Παράλληλα, να μυηθούν στην βασική για την εξεταζόμενη εποχή βιβλιογραφία και στην τεχνική της συγγραφής μιας ιστορικής εργασίας.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις στο θεωρητικό μέρος. Ενθαρρύνεται επίσης η εκπόνηση εργασίας η οποία, εφόσον κριθεί επαρκής μπορεί να βελτιώσει την τελική βαθμολογία κατά ένα ή δύο βαθμούς.

Συνοπτικό διάγραμμα παραδόσεων: Πηγές, στόχοι και μεθοδολογικά εργαλεία της ιστορικής έρευνας για την περίοδο. Η άνοδος του Χαρίλαου Τρικούπη στα πολιτικά αξιώματα και η μετεξέλιξη του κομματικού συστήματος. Τα δημόσια έργα και η ανασυγκρότηση του στρατεύματος. Όφεις της ελληνικής οικονομίας στα τέλη του 19ου αιώνα. Η εξωτερική πολιτική. Οι ελληνικές παροικίες. Η Ελλάδα στον πόλεμο: από το 1897 έως το 1922. Συνταγματικές και διοικητικές μεταρρυθμίσεις. Ο αστικός εκσυγχρονισμός, ο συνταγματικός φιλελευθερισμός. Κοινωνία, στερεότυπα και ηθικές αξίες στον ελληνικό χώρο. Οικονομική και πνευματική ζωή.

ΙΝΕ 101 Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΟΝ Α' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ

(Δ. ΜΠΑΧΑΡΑΣ)

Το μάθημα αποσκοπεί στη σκιαγράφηση του ελληνικού οικονομικού, κοινωνικού και πολιτικού περιβάλλοντος στα χρόνια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Αρχικά θα παρουσιαστεί το πλαίσιο μέσα στο οποίο ξέσπασε ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος και τα βασικά γεγονότα που καθόρισαν την εξέλιξή του. Στη συνέχεια θα μελετηθεί η ελληνική εμπλοκή στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Οι κλυδωνισμοί που προκάλεσε ο πόλεμος σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες συνδέθηκαν κατεξοχήν στην περίπτωση της Ελλάδας με αποτυχίες στο εσωτερικό της χώρας και με την πόλωση των στρατηγικών επιλογών στο πεδίο της εξωτερικής πολιτικής. Η συγκυρία του Α' Παγκοσμίου Πολέμου στην Ελλάδα επιτρέπει τη διερεύνηση της στενής διαπλοκής εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής και την ανάδειξη των ελατηρίων και των αποτελεσμάτων του εθνικού διχασμού. Η επιλογή του Ελευθερίου Βενιζέλου υπέρ της εμπλοκής στον πόλεμο εναρμονιζόταν με το διεθνώς κυρίαρχο πολιτικό πρότυπο του επεκτατικού ιμπεριαλισμού αλλά και με την κατά παράδοση αλυτρωτική πολιτική της Ελλάδας. Η Μεγάλη Ιδέα λειτουργούσε ως σύμβολο συλλογικής αναγέννησης και εθνικής ενότητας αλλά και ως οργανικό στοιχείο της διαδικασίας εκσυγχρονισμού της ελληνικής κοινωνίας. Τα χαρακτηριστικά αυτής

της ιδεολογίας δοκιμάστηκαν (και απέτυχαν) στην πολεμική συγκυρία. Οι συγκρούσεις μεταξύ ιδεολογικού οραματισμού και πραγματικότητας, οι συνθήκες ύπαρξης των θιασωτών της Μεγάλης Ιδέας, οι αντιφάσεις των θεμελιωδών παραδοχών της ελληνικής κοινωνίας, οι συνθήκες υπό τις οποίες συγκρούστηκαν οι δύο πολιτικά κυρίαρχες ομάδες, οι εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις που δε δεσμεύονταν τόσο από θεσμικές διαδικασίες αλλά εκδηλώνονταν σε μία διαπάλη για την εξουσία με προσωποπαγή χαρακτήρα, όλα τα παραπάνω αποτελούν θεματικές ενότητες του συγκεκριμένου μαθήματος.

ΙΝΕ 103 ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ ΣΤΟΝ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

(Δ. ΜΠΑΧΑΡΑΣ)

Το μάθημα εστιάζει χρονολογικά στο Μεσοπόλεμο, ενώ οι έννοιες δημοκρατία και δικτατορία αντιμετωπίζονται στην ιδεολογική, κοινωνική και πολιτική τους διάσταση. Η «Επανάσταση του 1922», η αντεπανάσταση του 1923, η δικτατορία του Παγκάλου (1925-1926), ειρήνη του Κονδύλη (1935), τα κινήματα του 1933 και του 1935, και η δικτατορία του Μεταξά (1936-1940) παρουσιάζονται παράλληλα με τις ευρωπαϊκές εξελίξεις στην ιβηρική χερσόνησο, στα Βαλκάνια, στη Ν Ιταλία και τη Γερμανία, την επαύριο του Μεγάλου Πολέμου και με υπόβαθρο τον «ευρωπαϊκό εμφύλιο πόλεμο» που σύμφωνα με τον Isaac Deutscher ξεκίνησε το 1917 μεταξύ εθνικοσοσιαλισμού και μπολσεβιτισμού. Στο μάθημα εξετάζονται τα χαρακτηριστικά που απέκτησαν οι φιλελεύθερες δημοκρατίες της Ευρώπης από το τελευταίο τέταρτο του 19ου αιώνα και πώς αυτές, υπό την πίεση των πρώτων μεταπολεμικών χρόνων, εξελίχθηκαν και αλλοιώθηκαν προς αυταρχικές ή και φασιστικές κατευθύνσεις. Με επίκεντρο τις ελληνικές εξελίξεις το μάθημα παρακολουθεί αυτή την παράδοση σκυτάλης της φιλελεύθερης δημοκρατίας σε ανελεύθερα καθεστώτα έτσι ώστε να εκλεχθούν και να περιοριστούν οι αναταράξεις στο εσωτερικό των ευρωπαϊκών κοινωνιών.

ΙΕΠ 444 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

(Α. ΜΑΧΑΪΡΑ)

Διάγραμμα

1^η εβδομάδα: Διάγραμμα του μαθήματος: κεφάλαια των βιβλίων που περιλαμβάνονται στην ιστοσελίδα e-course, παρουσίαση της βιβλιογραφίας. Εξέταση και θεματικός προσανατολισμός για τα βιβλία που προτείνονται ως συγγράμματα στο «Εύδοξο». Έντυπο χρονολόγιο (περιλαμβάνεται στην ιστοσελίδα e-course) για την περίοδο 1789-1994.

Περιοδολόγηση της ύγχρονης ευρωπαϊκής ιστορίας. Εισαγωγή στη γαλλική Επανάσταση 1789-1793, 9η Θερμιδώρα, Διεθνήριο, πραξικόπημα της 18ης Μπρυμαίρ από τον Ναπολέοντα Βοναπάρτη.

2^η εβδομάδα: Οι πόλεμοι του Ναπολέοντα, η ευρωπαϊκή σύγκρουση, η Παλινόρθωση. 1830-1848: η ανάδυση του εργατικού ζητήματος. Συζήτηση για τη συγκρότηση της ιστορικής επιστήμης το 19^ο αιώνα και τη σημασία αυτής της εξέλιξης για την ιστοριογραφία του XXου αιώνα.

3^η εβδομάδα: 1850-1892: Εξετάζουμε τους όρους της ευρωπαϊκής ανάπτυξης, την εμφάνιση και την επέκταση της «Μεγάλης Ύφεσης» του 19^{ου} αι., τις αλλαγές στην οικονομική πολιτική των κρατών στο πεδίο της βιομηχανικής ανάπτυξης, των εξωτερικών συναλλαγών και του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

4^η εβδομάδα: Προστατευτική πολιτική (εθνική πολιτική οικονομία) στο εσωτερικό των ευρωπαϊκών κοινωνιών και ιμπεριαλιστική πολιτική στο πεδίο της εξωτερικής τους ανάπτυξης. Διεθνοποίηση της οικονομίας και εδραίωση της αγγλο-γερμανικής οικονομικής σύγκρουσης. Θεωρίες για τον ιμπεριαλισμό ως στάδιο της καπιταλιστικής ανάπτυξης.

5^η εβδομάδα: Σύνδεση των ευρωπαϊκών κρατικών πολιτικών με την ανάπτυξη της εργατικής τάξης και τη συγκρότησή της στο χώρο της πολιτικής και του συνδικαλισμού. Εξέταση της πορείας εκπροσώπησης των εργατικών στρωμάτων σε Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία, Γερμανία.

6^η εβδομάδα: Ιστοριογραφικές προσεγγίσεις των αιτιών του Α' Π.Πολέμου. Αφήγηση του πολέμου, πέντε χρόνια ενός ατέλειωτου πολέμου, τόποι και πρόσωπα (άνδρες και γυναίκες στη σύρραξη).

7^η εβδομάδα: Πόλεμος και μνήμη: πώς οι ιστορικοί προσεγγίζουν τη σύρραξη και τα ίχνη του πολέμου. Πόλεμος και επανάσταση: εξεγέρσεις στο δυτικό μέτωπο και επανάσταση στη Ρωσία.

8^η εβδομάδα: Η συνθήκη των Βερσαλλιών και οι επιρριτές της. Πολιτικές εξελίξεις στη Γερμανία: η δημοκρατία της Βαϊμάρης, εργατικά συμβούλια και ιδεολογικές ζυμώσεις, κοινωνικές συγκρούσεις και πολιτικές ισορροπίες. Η πληθωριστική κρίση των αρχών της δεκαετίας του 1920.

9^η εβδομάδα: Φασισμός, εθνικοσοσιαλισμός και αντισημιτισμός. Συζήτηση για την κρίση του φιλελευθερισμού και του κοινοβουλευτισμού στην Ευρώπη, θεωρίες του φασιστικού φαινομένου.

10^η εβδομάδα: Πώς έφτασαν οι ΗΠΑ στο ιραχ του 1929. Επιπτώσεις στις ευρωπαϊκές χώρες και εθνικές επιλογές ανάκαμψης. New Deal και πολιτικές απασχόλησης. Το κομμουνιστικό στρατόπεδο απέναντι στην κρίση του καπιταλισμού και τις πολιτικές επιλογές της Ευρώπης.

11^η εβδομάδα: Τα λαϊκά μέτωπα στην Ισπανία και τη Γαλλία. Ο ισπανικός εμφύλιος, η βρετανική και γαλλική πολιτική της μη παρέμβασης, οι συμφωνίες του Μονάχου και η στάση της Σοβιετικής Ένωσης.

12^η εβδομάδα: Β' Π.Πόλεμος: από τον Blitzkrieg στην κατοχή της Ευρώπης. Οι ευρωπαϊκές χώρες απέναντι στην Νέα γερμανική Τάξη, δωσιλογισμός και αντίσταση. Η μεταπολεμική τάξη: οι συμφωνίες του Bretton Woods, το σχέδιο Μάρσαλ και η παγίωση του Ψυχρού Πολέμου.

13^η εβδομάδα: Η Χρυσή Εποχή των ευρωπαϊκών κοινωνιών, πλήρης απασχόληση, κράτος πρόνοιας και περιβαλλοντική καταστροφή. Η απο-αποικιοποίηση και η πετρελαϊκή κρίση.

Στόχοι του μαθήματος:

1. Να εισαγάγει τους φοιτητές στην ιστορική μελέτη της σύγχρονης ευρωπαϊκής ιστορίας του 18^{ου}, 19^{ου} και του 20^{ου} αι.
2. Να προτείνει διάφορες οπτικές προσέγγισης των εξελίξεων στα ευρωπαϊκά κράτη: πολιτική, κοινωνική, οικονομική, ιδεολογική κ.ο.κ.
3. Να ενημερώσει τους φοιτητές για τις διαφορετικές ιστοριογραφικές προσεγγίσεις σε κοινωνικά/οικονομικά/πολιτικά φαινόμενα: επανάσταση, πόλεμος, οικονομική κρίση, φασισμός, ολοκληρωτισμός κ.ο.κ.
4. Να κινητοποιήσει τις ικανότητες των φοιτητών στη διαμόρφωση ερωτημάτων και προβληματισμών, στην αναζήτηση συνδέσεων, συνεχειών και τομών στις ιστορικές εξελίξεις, στην ανάλυση, τη σύνθεση και την ανασύνθεση των ιστοριογραφικών προσεγγίσεων.

Συμπός του μαθήματος:

Η απόκτηση ενός συμπαγούς πεδίου γνώσεων για την ευρωπαϊκή ιστορία του 18^{ου}, 19^{ου} και του 20^{ου} αιώνα, από το οποίο οι φοιτητές θα μπορούν να αντλούν πληροφορίες και ερεθίσματα για να οργανώσουν τα γνωστικά τους εργαλεία, να προχωρήσουν σε εξειδικευμένη έρευνα, αλλά και να αντιληφθούν καλύτερα τις δικές τους σύγχρονες εξελίξεις.

Τρόπος εξέτασης:

Γραπτές εξετάσεις

ΙΕΠ 450 ΒΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΒΕΝΕΤΟΚΡΑΤΟΥΜΕΝΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ

(ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ)

Περίληψη:

Το μάθημα αναφέρεται από τις απαρχές της ίδρυσης της Βενετίας, τη δημιουργία της Βενετικής Δημοκρατίας, τη διοικητική και κοινωνική οργάνωση, την επικράτησή της στην ελληνική Ανατολή, στους πολέμους που διεξήγαγε, την ανάπτυξη του εμπορίου και στην πολιτική της στα βενετοκρατούμενα ελληνικά μέρη μέχρι την πτώση της από τον Μ. Ναπολέοντα το 1789.

Στόχοι του μαθήματος:

Η γνώση μιας μεγάλης ιστορικής περιόδου της Βενετοκρατίας στην ελληνική Ανατολή από τον 11^ο έως τον 18^ο αιώνα.

Εργασίες: δίνονται προαιρετικά

Διάγραμμα μαθήματος:

Μάθημα 1^ο: Οι πρώτες εγκαταστάσεις από τον 1^ο αι. μ.Χ. στη λιμνοθάλασσα.

Μάθημα 2^ο: Η κατάκτηση της Ανατολής και το αποικιακό κράτος της Βενετίας.

Μάθημα 3^ο: Η εξάπλωση του βενετικού εμπορίου

Μάθημα 4^ο: Το βενετικό πολίτευμα και η κυβέρνηση της Δημοκρατίας.

Μάθημα 5^ο: Η δόξα της Βενετίας

Μάθημα 6^ο: Η κοινωνική και ιδιωτική ζωή, γιορτές, θρησκεία, πατριωτισμός.

Μάθημα 7^ο: Ο δόγης Ανδρέας Δάνδολο και η πνευματική κίνηση

Μάθημα 8^ο: Η κατάρπωση του βενετικού κράτους και οι Οθωμανοί.

Μάθημα 9^ο: Η παρακμή του βενετικού εμπορίου.

Μάθημα 10^ο: Η ηπειρωτική πολιτική της Βενετίας.

Μάθημα 11^ο: Η Βενετία κατά τον 16^ο αιώνα. Η πόλη, τα ήθη, τα γράμματα, οι τέχνες.

Μάθημα 12^ο: Η βενετική διοίκηση και η διπλωματία.

Μάθημα 13^ο: Το τέλος της Βενετίας και η πολιτική της κατά το 17^ο και 18^ο αιώνα, η εσωτερική κρίση, οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις

ΙΕΠ 398 Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ 19⁰² – 20⁰² ΑΙ.

(Λ. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ)

Περίληψη:

Στο μάθημα αυτό προτείνουμε την εξέταση των όψεων του ευρωπαϊκού πολιτισμού κατά τη διάρκεια της ιστορικής περιόδου την οποία συχνά σήμερα περιγράφουμε ως το «γύρισμα του αιώνα». Επίκεντρο του μαθήματος είναι η πνευματική και εν γένει πολιτιστική κίνηση στην Ευρώπη από το 1870 ως το 1914, εποχή έντονων εθνικών ανταγωνισμών αλλά και καλλιτεχνικών και πνευματικών πρωτοποριών. Η Ευρώπη της «Μπέλ επόν», της διαμόρφωσης της μαζικής λαϊκής κουλτούρας, των ρευμάτων στις τέχνες και τα γράμματα, των λογοτεχνικών καφέ και των εκδοτικών επιτευγμάτων αποτελούν το πεδίο της μελέτης. Παράλληλα ασχολούμαστε με την ανάπτυξη των διεθνών πολιτισμικών σχέσεων (απευθείας σχέσεις μεταξύ των καλλιτεχνών, συγγραφέων, διανοούμενων των διαφόρων κρατών, ανταλλαγές μέσω δημοσιεύσεων, εκθέσεων...) αλλά και την μεταμόρφωση των τρόπων στέγασης, εργασίας, διασκέδασης των Ευρωπαίων.

Στόχος:

Η κατανόηση της μετάβασης της Ευρώπης στην νέα εποχή του 20^{ου} αι. μέσω των αλλαγών των καθημερινών νοοτροπιών και της πνευματικής παραγωγής.

Διάγραμμα:

1. Χρονολογική και θεματική οριοθέτηση του μαθήματος
2. Το πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο της Ευρώπης από το 1870 ως το 1914

3. Οι διαφορές μεταξύ των περιοχών της ηπείρου, οι πολιτιστικές παραδόσεις αλλά και οι ποικίλες συνθήκες της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Η ανάδειξη νέων πολιτιστικών πόλων και οι μετακινήσεις των πληθυσμών που ήδη από τα μέσα του 19ου αιώνα
4. Οι σχέσεις που ανέπτυξαν οι καλλιτέχνες των διαφόρων κρατών της Ευρώπης, οι εικόνες και τα στερεότυπα που συγκρότησαν τις αμοιβαίες αναπαραστάσεις των λαών
5. Τα μεγάλα καλλιτεχνικά κινήματα της εποχής. Η Art Nouveau, ο Ιαπωνισμός, οι αντινατουραλιστικές τάσεις της αναπαράστασης, η εξερεύνηση νέων αφηγηματικών τρόπων (Ζετσεσιονισμός, Μοντερνισμός, Jugendstil, Συμβολισμός, Art Nouveau)
6. Η διαπερατότητα των μορφών έκφρασης, η επικοινωνία ανάμεσα στη λογοτεχνία και στις πλαστικές τέχνες, το πέρασμα του ίδιου καλλιτέχνη συχνά από τη ζωγραφική στο θέατρο ή στην ποίηση, από τη μουσική στη ζωγραφική, οι στενές συνεργασίες μεταξύ των καλλιτεχνικών επιστημών
7. Οι νέες πολιτιστικές πρακτικές της νεωτερικότητας, η ανάπτυξη νέων τρόπων διασκέδασης και η διαμόρφωση μιας «ευρωπαϊκής κοινής κουλτούρας»
8. Τα λογοτεχνικά καφέ
9. Ο χώρος των εκδόσεων
10. Οι νέες γλώσσες: φωτογραφία και κινηματογράφος
11. Η λαϊκή κουλτούρα και η μαζική ψυχαγωγία
12. Το άνοιγμα της Ευρώπης προς άλλους πολιτισμούς: από τις Αμερικές στον Ιαπωνισμό.
13. Συμπεράσματα

Τρόπος εξέτασης:

Γραπτή εργασία (50%), εξετάσεις (50%)

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2019-2020

ΚΩΔ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΑΠΡ	ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
501	Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία. Πολιτισμοί του προϊστορικού Αιγαίου από την Εποχή του Λίθου έως το τέλος της Εποχής του Χαλκού	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	Α' (Υ)
578	Το Αιγαίο πριν από τη 2η χιλιετία π.Χ.	Γ. ΛΩΛΟΣ	Γ' (Υ)
526	Μυκηναϊκός πολιτισμός. Ακροπόλεις, Αρχιτεκτονική ανακτόρων-οικισμών	Γ. ΛΩΛΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
588	Η Κρήτη κατά την 3 ^η Χιλιετία	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
518	Ανασκαφική μεθοδολογία – Διαχείριση ευρημάτων	ΧΡ. ΜΑΡΑΜΠΕΑ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
ΑΚΑ	ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
601	Εισαγωγή στην κλασική Αρχαιολογία και Τέχνη (1100-31 π.Χ.)	Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ	Α' (Υ), ΦΙΑ
605	Γεωμετρική και Αρχαϊκή Τέχνη (Γενική επισκόπηση)	Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ	Γ' (Υ)
690	Μνημειακή τοπογραφία της αρχαίας Αθήνας	Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)
607	Αρχιτεκτονική. Γενική επισκόπηση	Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ	Ε', Ζ' (Επ.Υπ.)
ΑΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
703	Εισαγωγή στην παλαιοχριστιανική και βυζαντινή αρχιτεκτονική	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ	Γ' (Υ), ΦΙΑ
763	Τοπογραφία Μυστρά	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
716	Βυζαντινή Μικροτεχνία	Α. ΜΑΝΤΑΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
726	Βυζάντιο και Γεωργία	Α. ΜΑΝΤΑΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.) (Σ)
743	Μεταβυζαντινές Φορητές Εικόνες (μέσα 15 ^{ου} – τέλη 17 ^{ου} αιώνα)	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
ΙΝΤ	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ		
817β	Η Ευρωπαϊκή Τέχνη στον μακρό 19 ^ο αιώνα: Από τον νεοκλασικισμό και το Γκράντ Τουρ στον νατουραλισμό και τον πρώιμο ρομαντισμό	Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Γ' (Υ)
832	Ιστορία των πρωτοποριών: Μανιφέστα, καλλιτέχνες, κινηματογράφος και κριτική (1860-1914)	Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
836	Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης, της Αναγέννησης και του Μπαρόκ	Π. ΥΠΟΤΡΟΦΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

Α' ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΠΡ 501 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΛΙΘΟΥ ΕΩΣ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ

(Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ)

Το μάθημα προσφέρει βασικές γνώσεις για τον κλάδο της Προϊστορικής Αρχαιολογίας. Παρουσιάζονται συνοπτικά οι επιστημονικοί στόχοι του κλάδου, οι μέθοδοι και τεχνικές της ερευνητικής διαδικασίας, οι εργαστηριακές αναλύσεις στις οποίες υποβάλλονται τα προϊστορικά ευρήματα και οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την χρονολόγησή τους και την ταύτιση των τρόπων κατασκευής τους. Τονίζεται ο διεπιστημονικός χαρακτήρας της προϊστορικής αρχαιολογίας και η εξάρτησή της από επικουρικούς κλάδους, όπως η γεωμορφολογία, η φυσική ανθρωπολογία, η ταφνομία ή η παλυνολογία. Παρουσιάζεται επίσης η διαδοχή των πολιτισμών στην Ηπειρωτική Ελλάδα και στον Αιγαϊακό χώρο κατά την Εποχή του Λίθου και την Εποχή του Χαλκού. Στόχος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με βασικές έννοιες (ορολογία), με το χρονολογικό-πολιτισμικό πλαίσιο του προϊστορικού Αιγαίου, με τις πρακτικές που ακολουθεί η σύγχρονη Προϊστορική Αρχαιολογία καθώς και η κατανόηση των διαφορών της από γειτονικούς κλάδους, όπως η αρχαιολογία της ιστορικής περιόδου και η ιστορία. Ο τελικός βαθμός βασίζεται σε γραπτή εξέταση.

ΑΠΡ 578 ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗ 2^Η ΧΙΛΙΕΤΙΑ π.Χ.

(Γ. ΛΩΛΟΣ)

Το μάθημα είναι υποχρεωτικό για φοιτητές αρχαιολογικής κατεύθυνσης του δεύτερου έτους σπουδών. Προσφέρει αναλυτικές γνώσεις - τόσο αρχαιολογικά δεδομένα όσο και συζήτηση προβλημάτων - για την παλαιότερη και πλέον μακρόχρονη περίοδο της Αιγαϊακής προϊστορίας, από την Παλαιολιθική και τη Νεολιθική Εποχή μέχρι και την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού (3η χιλιετία π.Χ.). Περιλαμβάνει εποπτική εισαγωγή για την ιστορία της Αιγαϊακής προϊστορίας και για τους θεσμούς της αρχαιολογικής πράξης στη σύγχρονη Ελλάδα, επίσης παρουσιάζει τη σχετική βιβλιογραφία καθώς και στη μορφή και δομή των δημοσιεύσεων των προϊστορικών ερευνών. Διδάσκει, τέλος, τη μεθοδολογία συγγραφής εργασιών και προσφέρει τη δυνατότητα στους φοιτητές να αναλάβουν μικρής έκτασης θέματα, που βαθμολογούνται στο 30% της επίδοσης του εξαμήνου.

Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με την πορεία των πολιτισμών στο Αιγαίο μέχρι το 2000 π.Χ. και η κατανόηση των μεθόδων με τις οποίες η Αιγαϊακή προϊστορία τεκμηριώνει τα πορίσματά της.

Εκπαιδευτικές εκδρομές σε προϊστορικές θέσεις της Ηπείρου, της Μακεδονίας και της Θεσσαλίας.

Προαιρετική εργασία και παρουσίασή της στο μάθημα.

ΑΠΡ 526 ΜΥΚΗΝΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ. ΑΚΡΟΠΟΛΕΙΣ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΑΝΑΚΤΟΡΩΝ – ΟΙΚΙΣΜΩΝ

(Γ. ΛΩΛΟΣ)

Στο μάθημα αυτό εξετάζονται οι μείζονες ακροπόλεις, τα ανάκτορα και οι σημαντικότεροι ανεσκαμμένοι οικισμοί στην Πελοπόννησο, στην Κεντρική Ελλάδα (μέχρι την Ιωλκή στην Μαγνησία) και στην Σαλαμίνα, κατά την Ύστερη Εποχή του Χαλκού (Μυκηναϊκή). Δίδεται έμφαση στην θεώρηση της αρχιτεκτονικής και στην εκτίμηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους, μέσα στο πολιτισμικό πλαίσιο της Μυκηναϊκής Ελλάδος. Προβάλλονται θέματα

ομοιογένειας και διαφοροποίησης στο επίπεδο της παραγωγικής διαδικασίας, της κοινωνικο-οικονομικής οργάνωσης και πολιτικής συγκρότησης, ανάμεσα στα οικιστικά κέντρα στις διάφορες επικράτειες, και γίνονται ειδικότερες επισημάνσεις, που αφορούν στα μεγάλα και στα ελάσσονα ανακτορικά κέντρα.

Διάγραμμα-Διάρθρωση μαθήματος

- Εισαγωγή. Το χρονικό και πολιτισμικό πλαίσιο. Χαρακτηριστικά του τρίτου ανακτορικού πολιτισμού του ευρύτερου Αιγαϊακού χώρου (1 μάθημα).
- Το χρονικό των ανασκαφών και το σημερινό επίπεδο έρευνας των Μυκηναϊκών ακροπόλεων και ανακτόρων (1 μάθημα).
- Γενική θεώρηση της τοπογραφίας, της αρχιτεκτονικής και της οργάνωσης των Μυκηναϊκών ακροπόλεων (1 μάθημα).
- Μυκήνες: Η ακρόπολη, το ανακτορικό συγκρότημα, το θρησκευτικό κέντρο (2 μαθήματα).
- Τίρυνς, Μιδέα, Άργος (2 μαθήματα).
- Άλλες Πελοποννησιακές ακροπόλεις (Αιγείρα, Τείχος Δυμαίων) και οικιστικές θέσεις (1 μάθημα).
- Πύλος: Το Ανάκτορο του Νέστορος. Αρχιτεκτονική, οργάνωση, οικονομία (2 μαθήματα).
- Αθήνα και Αττική (1 μάθημα).
- Βοιωτία: Θήβα, Γλας, Ορχομενός και Μαγνησία: Ιωλκός (1 μάθημα).
- Σύνοψη στοιχείων Μυκηναϊκής οικιστικής αρχιτεκτονικής και πολεοδομίας.

ΑΠΡ 588 Η ΚΡΗΤΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ 3^η ΧΙΛΙΕΤΙΑ

(Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ)

Κατά την 3η χιλιετία π.Χ. στο Αιγαίο αναπτύσσονται οικιστικά κέντρα πρωτο-αστικού χαρακτήρα και σημειώνονται σημαντικά βήματα την τεχνολογία και την τέχνη, με άξονα τη διακίνηση και την επεξεργασία των μετάλλων, και τη ναυπηγική.

Το μάθημα εξετάζει τους νησιωτικούς πολιτισμούς του Αιγαίου που άνθησαν κατά την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού (3η χιλιετία π.Χ.), εστιάζοντας στην ιδιαίτερη περίπτωση της Κρήτης. Η συνοπτική εξέταση των νησιωτικών συγκροτημάτων (Βόρειου και Ανατολικού Αιγαίου, Σποράδων, Αργοσαρωνικού, Κυκλάδων, Δωδεκανήσων και Κρήτης) επιχειρείται κατά τη χρονολογική και γεωγραφική σειρά, ξεκινώντας από τη λεγόμενη "Τρωική - Βορειοαιγαιακή" πολιτισμική βαθμίδα και καταλήγοντας στις πρωιμότερες βαθμίδες του Μινωικού πολιτισμού και την πορεία προς την ίδρυση των ανακτόρων περί το 2000-1900 π.Χ.

Βιβλιογραφία στα ελληνικά, αγγλικά και ιταλικά.

Υποχρεωτική εργασία και παρουσίασή της στο μάθημα.

Εκπαιδευτική έκδρομή στην Κρήτη.

ΑΠΡ 518 ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ – ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ

(ΧΡ. ΜΑΡΑΜΠΕΑ)

Το μάθημα προσφέρει βασικές κατευθύνσεις όσον αφορά στην ανασκαφική μεθοδολογία και την διαχείριση των ευρημάτων μίας αρχαιολογικής ανασκαφής. Συγκεκριμένα, έχει ως στόχο την εξοικείωση των φοιτητών:

- με τις τεχνικές που σχετίζονται με την διεξαγωγή της ανασκαφής (με δυνατότητα παρουσίασης και άλλων ειδών έρευνας πεδίου: π.χ. επιφανειακή έρευνα).
- με την διαχείριση των ευρημάτων: από την ανασκαφή μέχρι την αποθήκευση ή την έκθεσή τους.

Β' ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΚΛ 601 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

(1100 - 31 π. Χ.)

(Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ)

Στο πλαίσιο της γενικής εισαγωγής στην κλασική αρχαιολογία το μάθημα διαρθρώνεται με βάση τις παρακάτω ενότητες: Ιστοριογραφία της κλασικής αρχαιότητας. Η αρχαιολογία ως επιστήμη. Σχολές- μεθοδολογικά εργαλεία, ερευνητικές κατευθύνσεις. Υλικά κατάλοιπα- γραπτές πηγές. Αρχαιολογία και Ιστορία της Τέχνης. Γνωριμία με τα μνημεία της Αρχαίας Ελληνικής Τέχνης: Αρχιτεκτονική- Γλυπτική- Ζωγραφική- Αγγειογραφία- Μικροτεχνία. Το μάθημα απευθύνεται σε πρωτοετείς φοιτητές, με λιγότες έως ανύπαρχτες γνώσεις περί αρχαιολογίας.

-Στόχος του μαθήματος είναι να μυηθούν οι φοιτητές στο αντικείμενο της κλασικής αρχαιολογίας και να γνωρίσουν κάποια από τα σημαντικότερα μνημεία της αρχαίας ελληνικής τέχνης.

-Οι εξετάσεις είναι γραπτές. Ορισμένες συναντήσεις-μαθήματα γίνονται στο Μουσείο Εκμαγείων.

ΑΚΛ 605 ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΑΡΧΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ (ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ)

(Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ)

Περιγραφή

Το μάθημα, υποχρεωτικό για δευτεροετείς φοιτητές αρχαιολογικής κατεύθυνσης, εξετάζει διεξοδικά τα αρχαιολογικά κατάλοιπα και τέχνηρα στον κυρίως ελλαδικό και νησιωτικό χώρο από το τέλος της Μυκηναϊκής περιόδου και τον 11^ο αιώνα έως το τέλος της Αρχαϊκής εποχής (480 π.Χ.). Εξετάζονται η αρχιτεκτονική, γλυπτική, κεραμική, ειδωλοπλαστική, και μεταλλοτεχνία σε στενή συνάρτηση με το ιστορικό και κοινωνικοπολιτικό υπόβαθρό τους, όπως και τα ερευνητικά ζητήματα που αφορούν τις πρώιμες αυτές περιόδους.

Στόχοι

Ο στόχος του μαθήματος είναι διττός. Αφενός, επιδιώκει την εξοικείωση των φοιτητών με τα υλικά μέσα έκφρασης, τα τέχνηρα, και τις τεχνικές δημιουργίας κατά τη Γεωμετρική και Αρχαϊκή εποχή. Αφετέρου, διδάσκεται η χρήση αυτών ως εργαλεία μελέτης και ανασύστασης της σύγχρονης τους κοινωνικής και ιστορικής πραγματικότητας. Οι φοιτητές καλούνται να προσεγγίσουν τα αρχαιολογικά κατάλοιπα και τέχνηρα, αλλά και τους δημιουργούς τους ως προϊόντα κοινωνικών διαδικασιών και αναπόσπαστα στοιχεία του περιβάλλοντός με το οποίο αλληλεπιδρούν.

Εξετάσεις

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

Παρέχεται η δυνατότητα εκπόνησης γραπτής εργασίας μικρής έκτασης (20% τελικής βαθμολογίας).

Επισκέψεις

Προβλέπεται επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων.

ΑΚΛ 690 ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΑΘΗΝΑΣ

(Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ)

Το αντικείμενο του μαθήματος είναι η ιστορία και εξέλιξη της πόλης των Αθηνών από τις απαρχές της κατοικήσής της κατά τους Νεολιθικούς χρόνους έως και το τέλος της Ρωμαϊκής περιόδου. Εξετάζεται η οικιστική και πολεοδομική ανάπτυξη της πόλης στην πορεία του χρόνου, η δραστηριότητα στην Αγορά, αλλά και η εξέλιξη των σημαντικότερων νεκροπόλεων, και ιερών της. Η μελέτη της τοπογραφίας της Αθήνας γίνεται σε άμεση συνάρτηση με το ιστορικό υπόβαθρό της και τη συνδυαστική χρήση ιστορικών πηγών, επιγραφικών μαρτυριών και σχετικών τέχνηρων.

Στόχοι

Το μάθημα επιδιώκει καταρχήν να εισάγει τους φοιτητές στην έννοια και σημασία της τοπογραφίας για την αρχαιολογική έρευνα. Επιπλέον, οι φοιτητές θα γνωρίσουν τους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία της Αθήνας, από τις σπουδαιότερες πόλεις της αρχαίας Ελλάδας που διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη του ευρωπαϊκού πολιτισμού.

Τρόπος Εξέτασης

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

Εκπαιδευτική εκδρομή

Προβλέπεται εκπαιδευτική εκδρομή στην Αθήνα και επίσκεψη στους αρχαιολογικούς χώρους Ακρόπολης, Αγοράς, Κεραμεικού και Ολυμπίου.

ΑΚΛ 607 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ – ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ (Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ)

Περίληψη. Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η αρχαία ελληνική αρχιτεκτονική. Μέσα από τη γνωριμία με τα κυριότερα κτίρια και μνημεία της ελληνικής Αρχαιότητας και την προσέγγιση μιας ειδικής βιβλιογραφίας σε συνδυασμό με τη χρήση των γραπτών πηγών και την συνεξέταση των κοινωνικοπολιτικών δεδομένων της κάθε εποχής οι φοιτητές θα μπορέσουν να ελέγξουν και να συμπληρώσουν τις γνώσεις τους σε θέματα θρησκευτικής, αστικής, οικιστικής, αμυντικής αλλά και ταφικής αρχιτεκτονικής.

Στόχος του μαθήματος είναι οι φοιτητές αφενός να κατανοήσουν τις συνθήκες γένεσης και εξέλιξης της αρχιτεκτονικής και αφετέρου να εξοικειωθούν με τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά της, τα διαφορετικά υλικά, τις δομές, τους ρυθμούς, τους ποικίλους τύπους και λειτουργίες των ελληνικών οικοδομημάτων. Ειδικότερα θα εξεταστούν αντιπροσωπευτικά παραδείγματα ναών, καθώς και οι κυριότεροι τύποι δημόσιων οικοδομημάτων (θέατρα, γυμνάσια, βουλευτήρια, λουτρά κ.ά.), αλλά και ιδιωτικές κατοικίες, τύποι οχυρώσεων και ταφικά κτίσματα. Παράλληλα θα θιγούν γενικότερα θέματα σχεδιασμού και οργάνωσης των πόλεων, πολεοδομικά συστήματα και ζητήματα οργάνωσης των ιερών (αστικών, υπαίθριων και πανελληνίας εμβέλειας).

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα εξοικειωθούν με βασικούς όρους και έννοιες της αρχαίας ελληνικής αρχιτεκτονικής αλλά και με τα χαρακτηριστικά και τη λειτουργία των σπουδαιότερων οικοδομημάτων της μητροπολιτικής Ελλάδας, της Μικράς Ασίας και των αποικιών της Δύσης.

Εκπαιδευτική επίσκεψη/άσκηση

Στο μάθημα εντάσσεται εκπαιδευτική εκδρομή στη Δωδώνη, την Κασσώπη, την Ελέα και το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας.

Εξετάσεις

Οι εξετάσεις είναι γραπτές, σύμφωνα με το πρόγραμμα του Τμήματος.

Γ' ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΒΥ 703 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ (Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ)

Στο μάθημα εξετάζονται οι αρχιτεκτονικοί τύποι των μνημείων της Παλαιοχριστιανικής και Βυζαντινής περιόδου. Προηγείται μια γενική εισαγωγή στην ιστορία της έρευνας της Βυζαντινής Αρχιτεκτονικής, στην ορολογία, στα υλικά, στις τεχνικές, στους δημιουργούς και τους παραγγελιοδότες μνημείων. Ακολουθεί γενική επισκόπηση της Παλαιοχριστιανικής και Μεσοβυζαντινής αρχιτεκτονικής, καθώς και μια απλή αναφορά στους νεωτερισμούς που απαντούν στα Παλαιοβυζαντινά κτίσματα.

Το μάθημα αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών με την ορολογία και τους αρχιτεκτονικούς τύπους μνημείων της Παλαιοχριστιανικής και Μεσοβυζαντινής εποχής. Εξετάζεται γραπτά, ενώ προβλέπεται και μία μονοήμερη εκδρομή στη Θεσσαλονίκη τον Δεκέμβριο.

Αρχικά θα εξεταστούν τα υλικά και ο τρόπος δομής, στη συνέχεια οι αρχιτεκτονικοί τύποι των παλαιοχριστιανικών και μεσοβυζαντινών μνημείων, καθώς και η αρχιτεκτονική γλυπτική.

ΑΒΥ 763 ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΜΥΣΤΡΑ

(Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ)

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η διεξοδική ανάλυση της ιστορίας, της αρχιτεκτονικής καθώς και της ζωγραφικής του Μυστρά, πρωτεύουσα του Δεσποτάτου του Μορέως και τελευταίο σημαντικό πολιτιστικό και πολιτικό κέντρο της βυζαντινής αυτοκρατορίας.

Βασικές θεματικές των παραδόσεων θα αποτελέσουν τα οχυρωματικά έργα και η πολεοδομική συγκρότηση του οικισμού, οι μονές και οι εκκλησίες του Μυστρά και τέλος η παρουσία της αυτοκρατορικής οικογένειας στην πόλη.

Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί επίσης σε άλλα καλλιτεχνικά κέντρα της περιοχής όπως η Μονεμβασία, το Γεράκι και το Λεωνίδιο.

Στα πλαίσια του μαθήματος, προβλέπεται μια εκπαιδευτική εκδρομή στο Μυστρά. Αν το επιθυμούν, οι φοιτητές μπορούν να αναλάβουν εργασίες σχετικές με συγκεκριμένα μνημεία, που θα παρουσιάσουν κατά τη διάρκεια της εκδρομής.

ΑΒΥ 716 ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΙΚΡΟΤΕΧΝΙΑ

(Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Κατηγορίες έργων (υλικά, τεχνική). Προβλήματα που παρουσιάζει η μελέτη της βυζαντινής μικροτεχνίας (χρονολόγηση, απόδοση σε εργαστήρια). Σχέσεις Ανατολής και Δύσης, όπως προκύπτουν από τα αντίστοιχα έργα. Παρουσίαση αντικειμένων από ελεφαντοστό, στεαίτη, σμάλτο, ύφασμα, πηλό, και διάφορα μέταλλα από την Παλαιοχριστιανική έως την Υστεροβυζαντινή περίοδο.

Το μάθημα αποσκοπεί στο να γνωρίσουν οι φοιτητές σημαντικά έργα της βυζαντινής μικροτεχνίας και να εξοικειωθούν με επιστημονικά ζητήματα του θέματος και της βυζαντινής αρχαιολογίας εν γένει.

Εξετάζεται γραπτά, και προβλέπεται η εκπόνηση προαιρετικής εργασίας.

Τα έργα θα εξεταστούν ανά κατηγορίες, ξεκινώντας με τα ελεφαντοστά και τους στεαίτες, και συνεχίζοντας με τα σμάλτα, τα υφάσματα, την κεραμική, και τα διάφορα μέταλλα, στα οποία περιλαμβάνεται και η εικονογραφία των βυζαντινών νομισμάτων.

ΑΒΥ 726 ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΑ

(Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Παρά το γεγονός ότι η Γεωργία παρέμεινε πάντα ανεξάρτητο κράτος, η αποδοχή από την Εκκλησία της του ορθόδοξου δόγματος οδήγησε στη δημιουργία ιδιαίτερων δεσμών ανάμεσα στη εν λόγω χώρα και στη βυζαντινή αυτοκρατορία. Οι δεσμοί αυτοί είναι ιδιαίτερα εμφανείς στην τέχνη, και δη στη ζωγραφική, θέμα που θα αποτελέσει και το αντικείμενο του μαθήματος.

Στο μάθημα θα εξεταστεί η επίδραση της βυζαντινής ζωγραφικής στη γεωργιανή, όπως αυτή εκφράζεται κυρίως από τα μέσα του 9^{ου} και έπειτα, καθώς η Γεωργία δεν επηρεάστηκε από την εικονομαχική έριδα. Από τα σωζόμενα έργα ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη μνημειακή ζωγραφική, στη μικροτεχνία, καθώς και σε εικονογραφημένα χειρόγραφα. Θα εξεταστούν κυρίως έργα μνημειακής ζωγραφικής ή μικροτεχνίας και χειρόγραφα που είναι γνωστό ότι φιλοτεχνήθηκαν από βυζαντινούς καλλιτέχνες, οι οποίοι μάλιστα σε κάποιες περιπτώσεις κλήθηκαν από την ίδια την πρωτεύουσα της βυζαντινής αυτοκρατορίας να «ιστορήσουν» τους τοίχους γεωργιανών ναών. Όσον αφορά ειδικά στα χειρόγραφα, η εξέτασή τους θα

επιεντρωθεί σε αυτά που είναι κοινώς αποδεκτό στην έρευνα ότι αντιγράφουν στην εικονογράφησή τους χαμένα ή και σωζόμενα βυζαντινά ή φιλοτεχνήθηκαν στην Κωνσταντινούπολη και στη συνέχεια μεταφέρθηκαν στη Γεωργία.

Μέσα από την εξέταση αυτή θα μελετηθούν οι εικονογραφικές και τεχνοτροπικές ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στη βυζαντινή και τη γεωργιανή τέχνη, όπως αυτές επηρεάστηκαν από τα ιστορικά γεγονότα αλλά και τη διαφορετική τοπική καλλιτεχνική παράδοση. Θα γίνει έτσι προσπάθεια να καταδειχθεί ότι η ζωγραφική στη Γεωργία, αν και αποτελεί αυτόνομη καλλιτεχνική οντότητα, ανήκει σε μία από τις εκφάνσεις της βυζαντινής ζωγραφικής. Με τον τρόπο αυτό η οικουμενικότητα της βυζαντινής τέχνης θα καταστεί ακόμη εμφανέστερη.

Σεμιναριακό μάθημα με υποχρεωτική εκπόνηση εργασίας

ABY 743 ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΦΟΡΗΤΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ (ΜΕΣΑ 15^{οο} – ΤΕΛΗ 17^{οο} ΑΙΩΝΑ

(Κ. ΚΟΝΤΟΠΑΝΑΓΟΥ)

Στο μάθημα θα παρουσιαστούν αναλυτικά οι κοινωνικές και πολιτιστικές συνθήκες, οι οποίες δημιούργησαν το κατάλληλο περιβάλλον για την ανάπτυξη και την εξάπλωση της μεταβυζαντινής τέχνης των φορητών εικόνων μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1453. Θα αναλυθεί ο ρόλος των εν λόγω εικόνων ως λατρευτικού και παράλληλα ως εμπορικού είδους. Στις θεματικές ενότητες εντάσσονται οι ζωγράφοι από τον 15ο έως και τον 17ο αιώνα. Θα παρουσιαστεί το έργο, οι καταβολές, η απήχηση της τέχνης τους και τα μεγάλα κέντρα παραγωγής φορητών έργων στην οθωμανική και ενετική επικράτεια. Αναλυτικά θα εξεταστούν οι εικονογραφικοί τύποι που οι καλλιτέχνες υιοθετούν, δημιουργούν ή μεταβάλλουν, καθώς και το προσωπικό ύφος του καθενός, όπως εντάσσεται στην τέχνη της εποχής του.

Στα πλαίσια του μαθήματος προβλέπεται εκπαιδευτική εκδρομή.

Δ' ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

INT 817β Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ ΣΤΟΝ ΜΑΚΡΥ 18^ο ΑΙΩΝΑ: ΑΠΟ ΤΟΝ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΟ ΓΚΡΑΝΤ ΤΟΥΡ ΣΤΟΝ ΝΑΤΟΥΡΑΛΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΡΩΙΜΟ ΡΟΜΑΝΤΙΣΜΟ

(Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Στο μάθημα αυτό θα εξετάσουμε πολιτιστικά και καλλιτεχνικά φαινόμενα των μέσων του 18^{οο} και 19^{οο} αι. μέχρι και τον Εμπρεσιονισμό, δηλ. μέχρι την έναρξη των ριζοσπαστικών πρωτοποριών των τελών του 19^{οο} που συνήθως περιγράφουμε κάτω από τον όρο «μοντερνισμό». Αυτή είναι η περίοδος της ανακάλυψης της ιστορίας και της αρχαιολογίας με τη σημερινή σημασία των όρων, της επικράτησης του κριτικού και επιστημονικού λόγου στην περιγραφή της φύσης και της ζωής – δηλ. το ρεύμα που συνήθως αποκαλούμε Διαφωτισμό –, και του τελικού θριάμβου της βιομηχανικής επανάστασης στην οικονομική και κοινωνική οργάνωση της ζωής. Αυτές οι κοσμοϊστορικές αλλαγές συνοδεύονται από επίσης τεκτονικά ρήγματα στον ίδιο τον ορισμό, την παραγωγή και κατανάλωση της τέχνης. Η ακαδημαϊκή αναδιοργάνωση του καλλιτεχνικού επαγγέλματος και η νέα του σχέση με την ιστορία και την αρχαιότητα οδηγεί στο ευγενές στυλ του **Νεοκλασικισμού** το οποίο αποκτά διαμετρικά αντίθετες πολιτικές διαστάσεις ανάλογα με τη χώρα στην οποία επιβάλλεται. Επίσης, μία νέα πιο άμεση, αυθεντική και δυναμική σχέση με τα **φαινόμενα της φυσικής και εμπειρικής πραγματικότητας** οδηγεί την ίδια περίοδο σε μία εξαιρετική ποικιλία **φυσιοκρατικών και ρεαλιστικών ρευμάτων** που με διάφορες, όλο και ριζοσπαστικότερες μεταμορφώσεις κορυφώνονται στα τέλη του 19^{οο} αι. (εμπειρισμός, νατουραλισμός, ρεαλισμός, ιμπρεσιονισμός). Τέλος, αυτή είναι επίσης και η εποχή του πάθους και της έκφρασης, η περίοδος κατά την οποία η τέχνη επικεντρώνεται στην **παραγωγή όλο και εντονότερων συγκινήσεων** σε άμεση αντιστοιχία με τις αύξουσες απαιτήσεις του

καλλιτεχνικού κοινού για όλο και ισχυρότερες συναισθηματικές εμπειρίες από την τέχνη (ρομαντισμός και προ-ρομαντικές τάσεις).

Σκοποί

- να παρουσιαστούν και να εξηγηθούν οι τρεις μεγάλοι υφολογικοί άξονες της τέχνης αυτής της περιόδου – «νεοκλασικισμός», φυσιοκρατία, «ρομαντισμός»

Στόχοι

- να εξεταστούν οι νέες **κοινωνικές λειτουργίες και ο νέος ιστορικός ρόλος του καλλιτέχνη**
- να κατανοήσουμε τη δημιουργία νέων δικτύων παραγωγής αλλά κυρίως προαγωγής και πώλησης καλλιτεχνικών έργων (**μία νέα αγορά τέχνης**)
- να παρουσιαστεί η εισαγωγή νέων μορφών **κριτικού λόγου** και αξιολόγησης του καλλιτεχνικού έργου και τέλος
- να διερευνηθεί η διαμόρφωση ενός **νέου αστικού κοινού για την τέχνη** με πολλαπλές επενδύσεις στο έργο τέχνης αλλά και ιδιαίτερες αισθητηριακές και πολιτικές απαιτήσεις από αυτό.

INT 832 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΩΝ: ΜΑΝΙΦΕΣΤΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ, ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ

(Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Στο μάθημα αυτό θα αναλυθούν όλες οι σημαντικές επαναστάσεις στην τέχνη του πρώτου μισού του 20^{ου} αιώνα – κυβισμός, αφηρημένη ζωγραφική, φουτουρισμός, ορφισμός, ντανταϊσμός, σουρεαλισμός, κονστρουκτιβισμός και άλλες τάσεις της ρώσικης και της σοβιετικής πρωτοπορίας, κριτικός ρεαλισμός στην Ευρώπη και την Αμερική, και σοσιαλιστικός ρεαλισμός στη Σοβιετική Ένωση. Έμφαση θα δοθεί επίσης στις ποικίλες αντιμοντερνιστικές εκστρατείες και δραστηριότητες, κυρίως στη Ναζιστική Γερμανία, αλλά και στις άλλες φασιστικές χώρες της Ευρώπης του μεσοπολέμου.

Στη διάρκεια του μαθήματος θα γίνει εκτεταμένη χρήση ενός ευρέος φάσματος υλικού από τις καλές τέχνες μέχρι τον κινηματογράφο, τη μουσική, την ποίηση, την αρχιτεκτονική και τις τέχνες του αστικού θεάματος – καλλιτεχνικές εκθέσεις, αφίσες, αθλητικές εκδηλώσεις, μακέτες και ουτοπικά σχέδια από τις πόλεις του μέλλοντος και του παρόντος.

Παράλληλα με το μάθημα θα διοργανωθούν κινηματογραφικές προβολές ταινιών που θεωρούνται καλλιτεχνικά ορόσημα στην πολιτιστική ιστορία της εποχής. Οι προβολές θα συμπληρωθούν και από παράλληλες προβολές μίας επιλογής από πρόσφατες ταινίες που πραγματεύονται βιογραφίες καλλιτεχνών και άλλα θέματα από την ιστορία της τέχνης του 20^{ου} αιώνα.

Τέλος θα επιδιωχθεί η διοργάνωση επίσκεψης στην διεθνώς καταξιωμένη συλλογή Κωστάκη στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης στη Θεσσαλονίκη, μίας συλλογής μοναδικής για τη μελέτη της λεγόμενης ρώσικης πρωτοπορίας

Σκοποί

- Να ολοκληρωθεί η κατάρτιση των φοιτητών στις πλούσιες καλλιτεχνικές, κοινωνικές και ιστορικές διακλαδώσεις της νεώτερης ευρωπαϊκής τέχνης και ειδικά της πρωτοποριακής εμπροσθοφυλακής του μοντερνισμού
- Να γίνουν κατανοητοί οι ουτοπικοί και ριζοσπαστικοί αλλά και οι πρακτικοί και πραγματιστικοί σχεδιασμοί της καλλιτεχνικής πρωτοπορίας σε σχέση με τη συνολική αναδιάταξη της καθημερινής – συλλογικής και προσωπικής – ζωής και εμπειρίας

Στόχοι

- Να εξοικειωθούν οι φοιτητές με μία ευρεία γκάμα πηγών και υλικών για την μελέτη της ιστορίας της καλλιτεχνικής παραγωγής αυτή την περίοδο – από την ζωγραφική και τη φωτογραφία ή το κολάζ μέχρι τον κινηματογράφο, την αρχιτεκτονική, την μοντέρνα

μουσική και τη λογοτεχνία.

- Να έρθουν σε άμεση επαφή με το πρωτογενές υλικό της ιστορίας της τέχνης

INT 836 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΠΑΡΟΚ

(Ν. ΠΕΓΓΙΟΥΔΗΣ)

Το μάθημα εξετάζει την τέχνη της Αναγέννησης και του Μανιερισμού (14ος-16ος αι.) όπως αυτή διαμορφώθηκε σε πόλεις της Ιταλίας, των Κάτω Χωρών και της Γερμανίας καθώς και την τέχνη του Μπαρόκ (17ος – αρχές 18ου αι.) διαφόρων χωρών (Ιταλία, Γαλλία, Ισπανία, Αγγλία κτλ) όπως επίσης και της Ισπανίας. Μελετώνται καλλιτέχνες ορόσημα και η σχέση τους με ριζοσπαστικές εξελίξεις στην αναπαράσταση, όπως την επικράτηση της γεωμετρικής προοπτικής. Επίσης, παρουσιάζεται η σχέση της περιόδου αυτής με σημαντικές μεταβολές στην αγορά της τέχνης, την εκπαίδευση των καλλιτεχνών, τους καλλιτεχνικούς θεσμούς και τον κοινωνικό ρόλο και θέση του καλλιτέχνη και της τέχνης. Γίνεται τέλος μνεία στη μεταγενέστερη πρόσληψη της Αναγέννησης και του Μπαρόκ καθώς και στη μετεξέλιξη θεσμών πατρωνίας της τέχνης από ιδιώτες μέχρι τη σημερινή εποχή.

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2019-2020*

ΚΩΔ. ΛΑΟ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
451	Εισαγωγή στη Λαογραφία	Ρ. ΔΑΛΙΑΝΟΥΔΗ	Α' (Υπ.)
490	Παραδοσιακή Λαϊκή Τέχνη: Τα έργα των χεριών **	Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ	Γ' (Υπ.)
461	Προφορικότητα και συλλογική μνήμη **	Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ	Γ' (Υ)
470	Ενδυματολογία: Θεωρητικές προσεγγίσεις. Ερευνητικό και διασωστικό έργο.	Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.) (Σ)
471	Οικονομικές δομές στις προβιομηχανικές κοινωνίες	Θ. ΔΑΣΟΥΛΑΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)

** Οι φοιτητές-τριες του **Γ' εξαμήνου**, κατεύθυνση **Ιστορίας**, επιλέγουν **ένα** από τα δύο μαθήματα (**ΛΑΟ 490** ή **ΛΑΟ 461**)

*Οι διδάσκοντες του Τομέα Λαογραφίας, οι οποίοι προσφέρουν ένα μάθημα ανά εξάμηνο, διδάσκουν και στα σεμινάρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Νεώτερη και σύγχρονη ελληνική κοινωνία: Ιστορία – Λαϊκός Πολιτισμός».

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΛΑΟ 451 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

(Ρ. ΔΑΛΙΑΝΟΥΔΗ)

Κατ' αρχάς προσεγγίζονται εννοιολογικά οι όροι «λαογραφία», «λαϊκός πολιτισμός», «παράδοση» και καταβάλλεται προσπάθεια να αντιληφθούν οι πρωτοετείς φοιτητές τη σύγχυση που έχει προκαλέσει η τρέχουσα χρήση των όρων στο πλαίσιο των ερασιτεχνικών, φολκλορικών και άλλων δραστηριοτήτων και ενασχολήσεων. Γίνεται συγκεκριμένη και αναλυτική, με βάση τα κείμενα, αναφορά στους ορισμούς της επιστήμης. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η Λαογραφία ως επιστήμη σε σχέση με τις ευρύτερες κοινωνικές και ανθρωπιστικές σπουδές. Γίνεται εκτενής αναφορά στα πνευματικά και ιδεολογικά ρεύματα αλλά και το πολιτικό σκηνικό μέσα στο οποίο προκύπτει η ενασχόληση με τους λαϊκούς πολιτισμούς και τους λαούς ως φορέων τους. Στο παραπάνω πλαίσιο παρουσιάζεται με όρους ιστορικούς το νεωτερικό φαινόμενο του έθνους-κράτους και η αντίστοιχη ιδεολογία του εθνικισμού και εξηγείται η σχέση της Λαογραφίας με αυτά.

Με υπόβαθρο τα παραπάνω, γίνεται στη συνέχεια αναλυτική αναφορά στα ρεύματα του διαφωτισμού και του ρομαντισμού, όπως αυτά εμφανίζονται στον ευρωπαϊκό χώρο, και προσεγγίζεται η επίδρασή τους στη σκέψη των Ελλήνων διανοουμένων με άξονα αναφοράς τόσο τη νεωτερική σύλληψη του έθνους-κράτους όσο και τη ρομαντική έννοια του έθνους. Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάζεται η προεπιστημονική και πρωτοεπιστημονική φάση της Λαογραφίας.

Στη συνέχεια προσεγγίζονται τα πρώτα στάδια της Λαογραφίας ως επιστήμης με εκτενή αναφορά στο Νικόλαο Πολίτη, την Ελληνική Λαογραφική Εταιρεία και το περιοδικό *Λαογραφία*. Με βάση τα παραπάνω παρουσιάζεται η θεωρία της εθνικής συνέχειας, η συγκριτική μέθοδος του Πολίτη και ιστορική μέθοδος του Στ. Κυριακίδη. Αναλύεται η διαδικασία επικράτησης της συλλεκτικής-λημματογραφικής μεθόδου με άξονα προσανατολισμού τη σύνδεση του νεώτερου λαϊκού πολιτισμού με τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό. Στο πλαίσιο αυτό γίνεται αναφορά στη γραμμική αντίληψη του ιστορικού χρόνου και στη συγκρότηση της εθνικής αφήγησης, που παράγει τις έννοιες της συνέχειας στον εθνικό χρόνο και της ενότητας στον εθνικό χώρο.

Η μετέπειτα πορεία της επιστήμης παρακολουθείται μέσα από το πλαίσιο των ιστορικών εξελίξεων που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο επηρεάζουν τη σκέψη των Λαογράφων. Με αυτόν τον τρόπο γίνεται αναφορά στους ακαδημαϊκούς αλλά και τους ερασιτέχνες Λαογράφους του Μεσοπολέμου και έτσι ολοκληρώνεται η παρουσίαση της πρώτης φάσης της επιστήμης.

Στα επόμενα μαθήματα η προσοχή μας εστιάζεται στις μεταπολεμικές εξελίξεις με αναφορά κυρίως στην περίπτωση του Γεωργίου Μέγα και ακολούθως σ' αυτή του Δημητρίου Λουκάτου. Με τον Δ. Λουκάτο εγκαινιάζεται ουσιαστικά μια νέα φάση της επιστήμης με τη στροφή προς έναν συγχρονικό προσανατολισμό και το συνδυασμό της κλασικής λαογραφικής μεθόδου με την εθνογραφική. Σε αυτό το μεταβατικό στάδιο της Λαογραφίας, που εντοπίζεται χρονικά στη δεκαετία του 1960, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση, καθώς προετοιμάζεται το έδαφος για τη «Νέα Λαογραφία», που ανατέλλει ουσιαστικά την επόμενη δεκαετία.

Έτσι, περνάμε στη νέα φάση, η οποία χαρακτηρίζεται από τη ριζική αλλαγή προσανατολισμού της επιστήμης. Η Λαογραφία αφήνει τον κατά βάση εθνικό της προσανατολισμό και αποικτά περισσότερο κοινωνικά και ουσιαστικά ιστορικά χαρακτηριστικά. Έτσι προκύπτει η κοινωνικο-ιστορική μέθοδος αλλά και η συνάντηση της Λαογραφίας με την Κοινωνιολογία, την Κοινωνική Ανθρωπολογία και την Ιστορία. Σε αυτό το πλαίσιο γίνεται εκτενής αναφορά στη λεγόμενη γενιά του 1970, που εκπροσωπούν κατά κύριο λόγο ο Μ. Μερακλής και η Α. Κυριακίδου-Νέστορος.

Σε μια επόμενη ενότητα παρουσιάζεται το έργο τους με ιδιαίτερες αναφορές στον ιδεολογικό προσανατολισμό και την επιστημολογική του σημασία και αξία. Στην ίδια βάση εξηγούνται οι

μετέπειτα εξελίξεις φτάνοντας μέχρι σήμερα, όπου προσεγγίζονται οι κύριες τάσεις και βασικοί τους εκπρόσωποι.

Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στη σχέση της Λαογραφίας με τις συγγενείς επιστήμες και ιδιαίτερα με την Κοινωνική Ανθρωπολογία. Έτσι παρουσιάζονται οι κυριότερες ανθρωπολογικές θεωρίες (εξελικτισμός, λειτουργισμός, δομο-λειτουργισμός, μαρξιστική και μετα-μοντέρνα ανθρωπολογία) αλλά και η εθνογραφική μέθοδος από τη λεγόμενη «ρεαλιστική εθνογραφία» μέχρι την «πολιτισμική κριτική». Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη σχέση της Λαογραφίας με την Οικολογία με παρουσίαση και του νεώτερου σχετικά κλάδου της Πολιτισμικής Οικολογίας.

Οι κριτικές που έχουν ασκηθεί στην επιστήμη της Λαογραφίας μας απασχολούν στη συνέχεια, με ιδιαίτερη έμφαση στην περίπτωση του Στ. Δαμιανάκου, ο οποίος ασχολήθηκε με το λαϊκό πολιτισμό από τη σκοπιά της Κοινωνιολογίας και άσκησε ουσιαστική κριτική στην ακαδημαϊκή Λαογραφία σε μια σειρά δημοσιευμάτων του. Με τις κριτικές ολοκληρώνεται η παρουσίαση της πορείας της επιστήμης μέσα στο χρόνο και το ενδιαφέρον μας στη συνέχεια εστιάζεται στη γενικότερη σύγχρονη προβληματοθεσία και στα ανάλογα επιστημολογικά ζητούμενα.

Έτσι, επιστρέφουμε ξανά στους ορισμούς, στο γνωστικό αντικείμενο και στην «ύλη», την οποία επιχειρούμε να αναδιατάξουμε υπό το φως των νέων δεδομένων και των νεώτερων θεωρητικών εξελίξεων.

Τα μαθήματα ολοκληρώνονται με προσεγγίσεις, θεωρητικές και μεθοδολογικές, συγκεκριμένων θεμάτων, έτσι ώστε οι φοιτητές να αντιληφθούν πώς εφαρμόζονται στην πράξη όσα θεωρητικά και μεθοδολογικά έχουν ακούσει στα προηγούμενα μαθήματα.

Οι στόχοι του μαθήματος είναι: Να κατανοήσουν οι φοιτητές τους ιστορικούς όρους γένεσης και εξέλιξης της επιστήμης, να αντιληφθούν πώς επηρεάζεται η θεωρία και μέθοδος της από ευρύτερα ιδεολογικά ζητούμενα, να ανιχνεύσουν τη σχέση της με τον ευρύτερο χώρο των κοινωνικών και ανθρωπιστικών σπουδών, να γνωρίσουν τα θεωρητικά και ευρύτερα πνευματικά ρεύματα που καθόρισαν τον προσανατολισμό της. Επίσης, να προσεγγίσουν με κριτικό τρόπο τα προγραμματικά κείμενα σε σχέση με το ιστορικό πλαίσιο παραγωγής τους αλλά και τα βιογραφικά των συγγραφέων τους. Να εξοικειωθούν με την επιστημονική ορολογία, να γνωρίσουν τις σχετικές επιστημονικές θεωρίες και τους εκπροσώπους τους διαχρονικά. Να μάθουν να εφαρμόζουν όσα θεωρητικά και μεθοδολογικά ακούν πάνω σε συγκεκριμένα παραδείγματα.

Οι φοιτητές μπορούν να εκπονήσουν προαιρετικές εργασίες, οι οποίες λαμβάνονται συμπληρωματικά υπόψη για την τελική τους αξιολόγηση. Επίσης υπάρχει δυνατότητα, στο πλαίσιο κυρίως του προαιρετικού φροντιστηρίου, να ασκηθούν στην επιτόπια έρευνα εκπονώντας και ανάλογες εργασίες.

ΛΑΟ 490 ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΛΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ: ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΩΝ ΧΕΡΙΩΝ

(Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ)

Περίληψη: Το μάθημα διαρθρώνεται στις εξής ενότητες:

Εισαγωγικά. Λαϊκή και αστική τέχνη. Οικοτεχνία και επαγγελματική χειροτεχνία. Εργαστηριακή χειροτεχνία. Καλλιτεχνική βιοτεχνία. 2. Τα ιστορικά της ελληνικής λαϊκής τέχνης. Ο χώρος και ο χρόνος. Οι άνθρωποι και τα έργα τους. Οι μεγάλοι μάστορες. Οι πλανόδιοι τεχνίτες. 3. Η δημιουργία. Η ποίηση και η «ποίηση» των έργων της λαϊκής τέχνης. Πρακτικές ανάγκες - χρηστικές μορφές και καλλιτεχνική βούληση - αισθητικές λειτουργίες. Τα πρότυπα. Οι εμπνεύσεις. Οι επιδράσεις. Η δύναμη της «παράδοσης» και της ομάδας. Το ζήτημα της πρωτοτυπίας. Οι παραλλαγές. 4. Σήμερα: Η σπουδή της παραδοσιακής λαϊκής τέχνης. Η επιστημονική έρευνα και το διασωστικό έργο από τα τέλη του 19ου αι. και εξής. Η συγκέντρωση, καταγραφή, φύλαξη, συντήρηση, έκθεση και προβολή των προϊόντων του παρελθόντος. Η οργάνωση λαογραφικών μουσείων. 5. Μορφές λαϊκής τέχνης: Αρχιτεκτονική. Ξυλογλυπτική. Λιθογλυπτική. Ζωγραφική. Υφαντική. Κεντητική. Αργυροχοΐα.

Μαθησιακοί στόχοι: Στους στόχους του μαθήματος περιλαμβάνονται η προσέγγιση και ανάλυση των μορφών και του περιεχομένου των έργων της παραδοσιακής λαϊκής τέχνης στο πλαίσιο της μελέτης του ελληνικού υλικού λαϊκού πολιτισμού, με σκοπό οι φοιτητές να έχουν τα εφόδια για περαιτέρω επιστημονικό, ερευνητικό, διδακτικό, πολιτιστικό έργο στα περιβάλλοντα που θα δραστηριοποιηθούν κατά τη μελλοντική επαγγελματική πορεία τους.

*Το μάθημα γίνεται με προβολές οπτικού υλικού και με επισκέψεις σε μουσειακές συλλογές.

*Η συμμετοχή των φοιτητών/τριών στα μαθήματα, τις εκπαιδευτικές εκδρομές, τις επισκέψεις σε μουσεία κ.λπ. κρίνεται απαραίτητη. *Στους φοιτητές/τριες διανέμεται Διάγραμμα της Ύλης και Βιβλιογραφία (ελληνική) κατά θέμα, διδακτικό βοήθημα καθώς και corpus επιστημονικών άρθρων (σε φωτοτυπία). *Η εκπόνηση εργασίας είναι προαιρετική.

ΛΑΟ 461 ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΜΝΗΜΗ

(Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ)

Περίληψη:

Το μάθημα διατρέχει δύο μεγάλες περιοχές των πολιτισμικών σπουδών - την προφορικότητα και την συλλογική μνήμη, όπως αυτές παράγουν αφενός φαινόμενα και πρακτικές, όπως η προφορική παράδοση και λογοτεχνία ή οι τελετουργίες και οι επιτελεστικές πρακτικές, και αφετέρου όπως αυτές διαμορφώνουν σημαντικά τη συλλογική ταυτότητα των φορέων τους, αλλά και τις ίδιες τις κοινωνικές δομές.

Το μάθημα αποτελείται από ένα σταθερό και από ένα μεταβλητό μέρος. Το σταθερό μέρος αφορά στη θεωρητική παρουσίαση των δύο θεματικών του τίτλου, δηλαδή την προφορικότητα και τη συλλογική μνήμη, μέσα από βασικές αναφορές της διεθνούς βιβλιογραφίας. Το μεταβλητό μέρος, διαφοροποιείται τακτικά ως προς το περιεχόμενό του προκειμένου να καλύψει όσο το δυνατόν μεγαλύτερο εύρος παραδειγμάτων. Κατά το τρέχον εξάμηνο θα δοθεί έμφαση στις επιτελέσεις του προφορικού αφηγηματικού λόγου, μέσα από τις στερεοτυπικές μορφές του, όπως είναι τα είδη της προφορικής λογοτεχνίας, και με έμφαση στην ελληνική προφορική παράδοση.

Τρόπος Εξέτασης

Γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου βάσει της ύλης του μαθήματος.

Στόχοι του μαθήματος:

α) Ανάπτυξη των δύο σημαντικών εννοιών του τίτλου, με στόχο τη διεπιστημονική θεωρητική συγκρότηση των φοιτητών και των φοιτητριών του τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας και της Φιλοσοφικής Σχολής γενικότερα.

β) Εξοικείωση με βασικά θεωρητικά κείμενα της διεθνούς βιβλιογραφίας.

γ) Γνωριμία με το μεγάλο φάσμα των μορφών και πρακτικών του προφορικού αφηγηματικού λόγου, καθώς και της λειτουργίας τους ως φαινομένων επικοινωνίας, πολιτισμού και συγκρότησης συλλογικών ταυτοτήτων.

Συνοπτικό διάγραμμα μαθήματος

Α' Μέρος: Προφορικότητα και Συλλογική Μνήμη

1. Εισαγωγή, αντικείμενο του μαθήματος, ορισμοί και βιβλιογραφία.
2. Προφορικότητα και κοινωνία.
3. Προφορικότητα και πολιτισμός.
4. Ατομική και συλλογική μνήμη.
5. Συλλογική Μνήμη και χρόνος.
6. Συλλογική μνήμη και χώρος.
7. Η εθνογραφική οπτική.

Β' Μέρος: Προφορικότητα, συλλογική μνήμη και αφηγηματικός λόγος

- 8-9. Προφορική παράδοση και αφηγηματικός λόγος.
10. Αναπαραστάσεις, σύμβολα και κοσμοθεωρίες.
11. Επιτελεστικές πρακτικές: προφορική αφήγηση

12. Επιτελεστικές πρακτικές: τελετουργίες διάβασης και κοινωνικοί ρόλοι
13. Σύνθεση του μαθήματος και συμπεράσματα

ΛΑΟ 470 ΕΝΔΥΜΑΛΟΓΟΓΙΑ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΚΑΙ ΔΙΑΣΩΣΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

(Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ)

Περίληψη: Το μάθημα διαρθρώνεται στις εξής ενότητες: 1. Γιατί σπουδάζουμε τα ενδύματα. Η χρησιμότητα της γνώσης τους (στους αρχαιολόγους, ιστορικούς της τέχνης, λαογράφους, ανθρωπολόγους, κοινωνιολόγους, ψυχολόγους, συντηρητές και επιμελητές μουσειακών συλλογών, δημιουργούς κοστούμιών, ανθρώπους του θεάτρου κ.ά.). 2. Η ενδυματολογική έρευνα. Θεωρητικές προσεγγίσεις. Προβληματισμοί. Η «ρητορική» των ενδυμάτων (στις πρωτόγονες φυλές, στον παραδοσιακό κόσμο, στις εξελιγμένες κοινωνίες). Η οργανική τους σύνδεση με τον πολιτισμό μιας κοινωνίας. 3. Το περιεχόμενο της ενδυματολογικής έρευνας. Θέματα στην ελληνική και ξένη Βιβλιογραφία. 4. Τρόποι μελέτης και προσέγγισης των κοστούμιών: Μουσεία. Πινακοθήκες. Βιβλιοθήκες. Αρχεία. Ενδυματολογικές Εταιρείες. 5. Οι πηγές της ενδυματολογικής έρευνας: Δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές, Έργα των Καλών και των Εφαρμοσμένων Τεχνών, Γραπτά κείμενα, Προφορικός λόγος. Δυσκολίες προσέγγισης και χρήσης των πηγών. Τάξινομηση, επεξεργασία, αξιολόγηση, παρουσίαση ενδυματολογικού υλικού. 6. Σύντομη επισκόπηση της ιστορικής πορείας της ένδυσης: Τα «απρόσωπα» κοστούμια από την προϊστορική εποχή ως τον 14ο αι. μ.Χ. Τα «προσωπικά» κοστούμια από την Αναγέννηση ως τον 19ο αι. 7. Η μόδα, το «ευμετάβολον» της ένδυσης σήμερα. Το ένδυμα στα μέσα μαζικής ενημέρωσης: τα όνειρα, οι αλήθειες, τα ψέματα. 8. Παράδοση και αναπαράσταση: Η χρήση της παραδοσιακής τοπικής φορεσιάς σήμερα. Η φορεσιά στις παραστάσεις δημοτικών χορών κ.λπ. Γνώση και σεβασμός. Τοπικές φορεσιές και σύγχρονη μόδα: από το «folklore» στο «ethnic». 9. Το ένδυμα ως σημείο: γαμήλια και πένθιμα ενδύματα. Επαγγελματικά ενδύματα. Θεατρικά κοστούμια. Σχολικές στολές. Αθλητικά ρούχα. Ενδύματα των περιθωριακών κοινωνικών ομάδων. 10. Συγκρότηση ενδυματολογικής συλλογής. Ο σκοπός της. Ο σχεδιασμός απόκτησης αντικειμένων. Καταγραφή -καταλογογράφηση υλικού. Συντήρηση. Αποθήκευση, φύλαξη. Έκθεση.

Μαθησιακοί στόχοι: Εισαγωγικό μάθημα στη μελέτη του ενδύματος, για όσους φοιτητές/τριες προτίθενται να εντρυφήσουν σε αυτήν περαιτέρω σε μια σύζευξη θεωρίας και πράξης (βλ. και μαθήματα εαρινού εξαμήνου, ΛΑΟ456 και ΛΑΟ 464). Η γνώση γενικότερα του βαθύτερου περιεχομένου και νοήματος της ιστορίας και λαογραφίας της ένδυσης στο πλαίσιο των επιστημονικών αναζητήσεων ενός Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας είναι πολλαπλά χρήσιμη, καθώς αποτελεί απαραίτητο εξοπλισμό και προϋπόθεση (α) στους μελλοντικούς εκπαιδευτικούς για τον εμπλουτισμό και τον σχολιασμό της ύλης των μαθημάτων τους (ιστορία, λαϊκός πολιτισμός, τέχνη, κ.λπ.), και ακόμη για τις διδακτικές επισκέψεις των μαθητών τους σε μουσεία, πινακοθήκες, θεατρικές και κινηματογραφικές παραστάσεις, για την επιμέλεια καλλιτεχνικών παραστάσεων από τους ίδιους τους μαθητές, κ.ά., (β) σε όσους αποφοίτους εργαστούν σε μουσεία και πινακοθήκες, καθώς και (γ) σε όσους μελετήσουν το ένδυμα εκτενέστερα σε μεταπτυχιακό επίπεδο ή ασχοληθούν με το ένδυμα σε εφαρμοσμένο, δημιουργικό επίπεδο (σχεδιασμός θεατρικών /κινηματογραφικών κοστούμιών, μόδα, παραγωγή ενδυμάτων κλπ).

* Σεμιναρικό μάθημα με υποχρεωτική εκπόνηση γραπτής εργασίας. *Απαιτείται καλή γνώση μιας ξένης γλώσσας (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ιταλικά). *Το μάθημα γίνεται με προβολές οπτικού υλικού και με επισκέψεις σε μουσειακές συλλογές. *Η συμμετοχή των φοιτητών/τριών στα μαθήματα, τις εκπαιδευτικές εκδρομές, τις επισκέψεις σε μουσεία κ.λπ. κρίνεται απαραίτητη. *Στους φοιτητές διανέμεται Διάγραμμα της Ύλης και Βιβλιογραφία (ελληνική και ξενόγλωσση) κατά θέμα καθώς και corpus επιστημονικών άρθρων (σε φωτοτυπία).

ΛΑΟ 471 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ ΣΤΙΣ ΠΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

(Θ. ΔΑΣΟΥΛΑΣ)

Περίληψη: Το μάθημα θα αναπτυχθεί σε τρεις ενότητες. Η πρώτη εστιάζεται στη θεωρητική προσέγγιση της έννοιας του υλικού πολιτισμού και των οικονομικών δομών ως αντικειμένων μελέτης των κοινωνικών σπουδών και ιδιαίτερα της λαογραφίας και της ανθρωπολογίας. Θα παρουσιαστούν βασικές έννοιες, θεωρητικά ρεύματα, σχολές αλλά και ο διεπιστημονικός χαρακτήρας του υλικού πολιτισμού ως γνωστικού πεδίου που αναδείχτηκε μέσα από τον διάλογο των κοινωνικών σπουδών. Παράλληλα θα εξεταστεί ο υλικός πολιτισμός και οι σχέσεις παραγωγής ως αντικείμενο έρευνας και διδασκαλίας στην Ελλάδα. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η παρουσίαση του ψηφιοποιημένου Αρχείου εργασιών των φοιτητών που βρίσκεται στο εργαστήριο της Λαογραφίας του Πανεπιστημίου των Ιωαννίνων με σκοπό την ανίχνευση ερευνητικών και διδακτικών προσεγγίσεων του υλικού πολιτισμού από την επιστήμη της λαογραφίας.

Η δεύτερη ενότητα θα επικεντρωθεί στην ανάλυση της έννοιας «προβιομηχανική κοινωνία» καθώς και στις χωρικές και χρονικές συσχετίσεις της με τις «παραδοσιακές» κοινωνίες του ελλαδικού χώρου και ευρύτερα του βαλκανικού κόσμου. Η δομική σχέση τους με το περιβάλλον, η οικονομική και κοινωνική λογική της οικειοποίησής του από τους τοπικούς πληθυσμούς, οι συσχετίσεις με το ευρύτερο οικονομικό - πολιτικό σύστημα στο οποίο εντάσσονται και λειτουργούν, οι παραγωγικές, κοινωνικές και συμβολικές εκφάνσεις αυτής της λειτουργίας και οι χρονικές διάρκειες αυτών των φαινομένων τους θα αποτελέσουν τον βασικό άξονα ανάλυσης αυτής της ενότητας. Μέσα από τα υποδείγματα που θα παρουσιαστούν θα αναλυθούν οι έννοιες του χώρου, του χρόνου και της ιστορικότητας ως βασικές παράμετροι μίας συνολικής ανθρωπολογικής προσέγγισης των κοινωνιών που είναι εγκατεστημένες στο χώρο και διαβιώνουν στο εσωτερικό των ιστορικών εξελίξεων.

Στην τρίτη ενότητα θα αναλυθούν θεωρητικές προσεγγίσεις αναφορικά με την μνημονική διαχείριση και μουσειακή ανάδειξη του υλικού πολιτισμού και των παραγωγικών διαδικασιών. Σε αυτή τη προσέγγιση θα αξιοποιηθεί το Λαογραφικό Μουσείο του Πανεπιστημίου ως χώρος εποπτικής διδασκαλίας. Στον ίδιο χώρο θα γίνουν αναφορές στα τεχνικά συστήματα (παραγωγικές διαδικασίες και τεχνικές) των προβιομηχανικών κοινωνιών ως βασική παράμετρος στη διαδικασία διάθρωσης του υλικού πολιτισμού. Η άμεση επαφή των φοιτητών με τα «εργαλεία» και τις τεχνικές του «παραδοσιακού» κόσμου αποσκοπεί στο αντιληφθούν την τεχνολογία ως βασική παράμετρο της οργάνωσης της παραγωγής και, κατ' επέκταση, των κοινωνικών συστημάτων που τη διαχειρίζονται.

Στόχοι του μαθήματος: α. να εξοικειωθούν οι φοιτητές με το εννοιολογικό περιεχόμενο ειδικών όρων όπως «οικονομικές δομές», «παραγωγικές διαδικασίες», «υλικός πολιτισμός» και τη σχέση τους με τα επιστημονικά πεδία της λαογραφίας και της ανθρωπολογίας καθώς και με τον διεπιστημονικό τους χαρακτήρα. Στο πλαίσιο αυτό θα γνωρίσουν σχετικές επιστημονικές θεωρίες, τους εκπροσώπους τους διαχρονικά καθώς και τη σχετική βιβλιογραφία β. να αντιληφθούν οι φοιτητές τις ιστορικές και ανθρωπολογικές διαστάσεις του όρου «προβιομηχανική κοινωνία», εφόδιο απαραίτητο για την μελέτη του «παραδοσιακού» κόσμου. Στο πλαίσιο αυτό θα γνωρίσουν ερευνητικές και βιβλιογραφικές προσεγγίσεις των προβιομηχανικών κοινωνιών του ελλαδικού χώρου γ. να εξοικειωθούν οι φοιτητές με το ανωτέρω θεωρητικό και εννοιολογικό υπόβαθρο, το οποίο θα τους βοηθήσει να κατανοήσουν τις δομές καθώς και τις διαδικασίες συγκρότησης και μετασχηματισμού των παραδοσιακών κοινωνιών στον ιστορικό χρόνο.

Τρόπος εξέτασης: γραπτές εξετάσεις

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2019-2020
ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Κωδ.	Μαθήματα	Γνωστικό Αντικείμενο	Διδάσκων	Εξάμηνο / Όριο φοιτητών
ΑΡΧ 100	Ρητορεία	Κλασική Φιλολογία	Δ. Ελευθερίου	Γ' (Υ) ή Α' (Υ) Παλαιότερα εξάμηνα
ΑΡΧ 102	Ιστοριογραφία: Πολύβιος	Κλασική Φιλολογία	Δ. Ελευθερίου	Ε' (Υ) ή Γ' (Υ) Παλαιότερα εξάμηνα
ΦΙΝ 169	Νέα Ελληνική Λογοτεχνία, 19 ^{ος} – 20 ^{ος}	Νέα Ελληνική Φιλολογία	Α. Σαμίου	Γ' (Υ)
ΦΙΜ 138	Ο Λέων ο ΣΤ' στις πηγές της εποχής του	Βυζαντινή Φιλολογία	Α. Αλεξάκης	Ζ' (Επ. Υπ.) 90
ΦΙΜ 125	Δημώδης Βυζαντινή Λογοτεχνία	Βυζαντινή Φιλολογία	Δ. Γεωργακόπουλος	Ζ' (Επ. Υπ.) 70
ΑΡΧ 111	Θρησκεία	Κλασική Φιλολογία	Α. Ζωγράφου	Ζ' (Επ. Υπ.) 50
ΑΡΧ 122	Τραγωδία: Αισχύλου Χοηφόροι	Κλασική Φιλολογία	Ε. Γκαστή	Ζ' (Επ. Υπ.) 50
ΑΡΧ 123	Τραγωδία: Ευρυπίδου Βάκχαι	Κλασική Φιλολογία	Ε. Γκαστή	Ζ' (Επ. Υπ.) 50
ΑΡΧ 124	Ελληνική Παλαιογραφία	Κλασική Φιλολογία	Χρυσστομίδης	Ζ' (Επ. Υπ.) 50
ΦΙΑ 131	Φιλοσοφική Πεζογραφία: Αριστοτέλους	Κλασική Φιλολογία	Μ. Λιάτση	Ζ' (Επ. Υπ.) 50
ΦΙΑ 132	Λυρική Ποίηση	Κλασική Φιλολογία	Χ. Αυγερινός	Ζ' (Επ. Υπ.) 50
ΛΑΤ 103	Λατινική Λυρική Ποίηση	Λατινική Φιλολογία	Β. Παππάς	Ζ' (Επ. Υπ.) 70
ΛΑΤ 104	Επική Ποίηση: Βιργιλίου Αινείας	Λατινική Φιλολογία	Φ. Πολυμεράκης	Ζ' (Επ. Υπ.) 50
ΦΙΑ 116	Λατινικό Μυθιστόρημα	Λατινική Φιλολογία	Καλλέργη	Ζ' (Επ. Υπ.) 70
ΦΙΑ 133	Λατινική Παλαιογραφία	Λατινική Φιλολογία	Χρυσστομίδης	Ζ' (Επ. Υπ.) 70

*Προσοχή: Σε περίπτωση που κάποιο από τα παραπάνω μαθήματα έχει διαχωριστεί σε τμήματα από το τμήμα Φιλολογίας, οι φοιτητές του τμήματος μας παρακολουθούν το τμήμα βάσει του παραπάνω πίνακα ανεξαρτήτως ονόματος

ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Α.Α	Μαθήματα	Γνωστικό Αντικείμενο	Διδάσκων	Εξάμηνο / Όριο φοιτητών
ΦΠΦ 101	Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία Ι*	Φιλοσοφία	Κ. Πέτσιος	Ε' (Υ)
ΦΠΦ 102	Νεότερη Φιλοσοφία Ι*	Φιλοσοφία	Γκ. Μαγγίνη	Ε' (Υ)

*Οι φοιτητές-τριες του Ε' εξαμήνου επιλέγουν υποχρεωτικά ένα από τα δύο μαθήματα

Ε Α Ρ Ι Ν Ο Ε Ξ Α Μ Η Ν Ο

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ²

² Σχετικά με πιθανές αλλαγές ο Οδηγός Σπουδών θα ενημερώνεται με ευθύνη των συντακτών. Παρακαλούνται οι φοιτητές να ενημερώνονται συχνά από την ιστοσελίδα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, όπου είναι αναρτημένος ο Οδηγός Σπουδών.

**Α. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2019-2020**

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΑΕ	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
112α	Αρχαία Ελληνική Ιστορία: Από το τέλος του Πελοποννησιακού Πολέμου ως την κατάκτηση της Αιγύπτου από τους Ρωμαίους	Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ	Δ' (Υπ.), ΦΙΑ
121	Ύστερη Αρχαιότητα	Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ	Στ', Η', (Επ. Υπ.), ΦΙΑ
138	Νομισματική. Η περίπτωση του μακεδονικού βασιλείου	Κ. ΛΙΑΜΠΗ	Στ', Η', (Επ. Υπ.)
158	Πηγές της ιστορία του Μ. Αλεξάνδρου	Κ. ΛΙΑΜΠΗ	Στ', Η', (Επ. Υπ.)
156	Η Πτολεμαϊκή Αίγυπτος	Κ. ΠΡΕΝΤΖΑΣ	Στ', Η', (Επ. Υπ.)
ΕΠΙ	ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ		
152	Εισαγωγή στην Επιγραφική	Α. ΖΑΝΝΗΣ	Δ' (Υπ.), ΦΙΑ
ΙΡΩ	ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
171	Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία	Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ	Β' (Υπ.), ΦΙΑ
ΙΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
203*	Η πρώτη Βυζαντινή περίοδος, 330-843	Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ	Δ' (Υπ.), ΦΙΑ
205*	Η μέση Βυζαντινή περίοδος Β', 843-1081	Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ	Δ' (Υπ.)
212*	Το Δεσποτάτο της Ηπείρου: Κράτος, κοινωνία, τοπογραφία	Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ	Δ' (Υ)
102	Βυζαντινές και μεταβυζαντινές επιγραφές της Ηπείρου	Χ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Στ', Η', (Σ), (Επ. Υπ.)
210	Βυζάντιο και δύση τον 10 ^ο αιώνα	Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ	Στ', Η', (Σ), (Επ. Υπ.)
213	Πολεμικές συγκρούσεις και στρατιωτικά κινήματα στο Βυζάντιο. Μέση και ύστερη περίοδος	Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ	Στ', Η', (Σ), (Επ. Υπ.)
111	Κράτος, κοινωνία και οικονομία κατά την περίοδο της Μακεδονικής δυναστείας	Κ.. ΤΑΚΙΡΤΑΚΟΓΛΟΥ	Στ', Η', (Σ), (Επ. Υπ.)
112	Το «βασίλειο» της Κιλικιανής Αρμενίας	Κ.. ΤΑΚΙΡΤΑΚΟΓΛΟΥ	Στ', Η', (Σ), (Επ. Υπ.)
* Οι φοιτητές-τριες κατεύθυνσης Ιστορίας επιλέγουν ένα από τα τρία μαθήματα (ΙΒΥ203 ή ΙΒΥ205 ή ΙΒΥ212)			

ΕΑΣ	ΕΛΛΗΝΟΑΡΑΒΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ		
902	Η κληρονομιά της κλασικής αρχαιότητας στην αραβική παράδοση	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	Δ' (Υπ)
921	Τα «Προλεγόμενα» της Ιστορίας του Ibn Khaldūn (1332-1406 μ. Χ.)	Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ	ΣΤ', Η', (Σ), (Επ. Υπ.)
ΙΒΑ	ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
302	Εισαγωγή στις Βαλκανικές Σπουδές	Α. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	Β' (Υπ.)
ΙΕΠ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
412	Τα Μερσβίγγεια βασίλεια και το Βυζάντιο	Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ	Στ', Η', (Σ), (Επ. Υπ.)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΙΑΕ 112α ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ: ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΩΣ ΤΗΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

(Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ)

Είδος μαθήματος

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Ενθαρρύνεται η εκπόνηση προαιρετικής ενισχυτικής εργασίας, η οποία αποτελεί το 20% της τελικής βαθμολογίας.

Περιληπτική παρουσίαση

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η περίοδος από το τέλος του 5ου ως το τέλος του 1ου αι. π.Χ. Εξετάζονται οι αλλαγές που επέφερε ο Πελοποννησιακός Πόλεμος στην πολιτική, την κοινωνία και τον πολιτισμό των ελληνικών πόλεων κατά τη διάρκεια του 4ου αι., καθώς και η εμφάνιση νέων πρωταγωνιστών, όπως η Μακεδονία. Παρουσιάζεται η συμβολή των βασιλέων της Μακεδονίας στη δημιουργία της ελληνιστικής οικουμένης και αναλύονται βασικές πολιτειακές και κοινωνικές δομές των ελληνιστικών βασιλείων (Αντιγονιδών, Σελευκιδών, Πτολεμαίων και Ατταλιδών). Η παρουσίαση ολοκληρώνεται με τον ρόλο της Ρώμης στα ελληνικά πράγματα και την υποταγή του ελληνικού κόσμου στη νέα κοσμοκράτεια.

Στόχοι

Το μάθημα αποσκοπεί στην παρουσίαση μιας ευρύτερης περιόδου της Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας. Στόχος είναι να αναδείξει τις συνέχειες και τις τομές μεταξύ της ύστερης κλασικής και της ελληνιστικής περιόδου, σε βασικές έννοιες και θεσμούς, τόσο στην πολιτική, όσο και στην κοινωνία και τον πολιτισμό.

Έμφαση δίνεται σε μεθοδολογικά ζητήματα που αφορούν τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται η ιστορική έρευνα, καθώς και στην ανάλυση αντιπροσωπευτικών γραμματειακών, επιγραφικών και αρχαιολογικών πηγών της περιόδου, αλλά και σε νεότερες ιστοριογραφικές προσεγγίσεις της ύστερης κλασικής και ελληνιστικής ιστορίας.

Διάγραμμα μαθημάτων

1. Εισαγωγή στην ύστερη κλασική και ελληνιστική περίοδο (4^{ος}-1^{ος} αι. π.Χ.). Πηγές της Ιστορίας των κλασικών και ελληνιστικών χρόνων.
2. Τα αποτελέσματα του Πελοποννησιακού Πολέμου και η ηγεμονία της Σπάρτης (404-371 π.Χ.). Ο Βοιωτικός ή Κορινθιακός πόλεμος (395 π.Χ.) και η ειρήνη του Βασιλέως (387/6 π.Χ.)
3. Η Β' Αθηναϊκή συμμαχία (379/8 π.Χ.) και η ηγεμονία της Θήβας (371-362 π.Χ.).
4. Οι Έλληνες της περιφέρειας. Η κρίση της πόλης-κράτους & η πανελλήνια ιδέα.

5. Η ηγεμονία της Μακεδονίας και ο Φίλιππος.
 6. Η εκστρατεία και το έργο του Αλεξάνδρου.
 7. Τα ελληνιστικά βασίλεια I: Η Μακεδονία.
 8. Τα ελληνιστικά βασίλεια II: Η Πτολεμαϊκή Αίγυπτος
 9. Τα ελληνιστικά βασίλεια III: Οι Σελευκίδες
 10. Βασικές δομές των ελληνιστικών βασιλείων.
 11. Οι ελληνικές πόλεις και οι Συμπολιτείες κατά τον 3^ο και 2^ο αι. π.Χ.
 12. Η αντιπαράθεση με τη Ρώμη.
 13. Πολιτισμός, κοινωνία και θρησκεία κατά την ελληνιστική περίοδο. Περιεχόμενο της έννοιας «Ελληνισμός».
- Στα πλαίσια του μαθήματος οργανώνεται εκπαιδευτική εκδρομή.

ΙΑΕ 121 Η ΎΣΤΕΡΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ (2^{ος} – 4^{ος} ΑΙ. μ.Χ.)

(Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ)

Η Ύστερη Αρχαιότητα αποτελεί μια μεταβατική περίοδο. Μεταξύ του τέλους της Αρχαιότητας και της Βυζαντινής εποχής υπάρχουν πολλές συνέχειες και πολλές αλλαγές. Στο μάθημα εξετάζεται ο τρόπος με τον οποίο σηματοδοτούνται οι πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές, αλλά και τα στοιχεία εκείνα που επιβιώνουν, ιδίως στον πολιτισμό, τη θρησκεία και την παιδεία. Επίκεντρο του μαθήματος αποτελεί η ιστορική και ιστοριογραφική προσέγγιση των παραπάνω ζητημάτων μέσα από τον σχολιασμό φιλολογικών, επιγραφικών και αρχαιολογικών πηγών.

Είδος μαθήματος

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Ενθαρρύνεται η εκπόνηση προαιρετικής ενισχυτικής εργασίας, η οποία αποτελεί το 20% της τελικής βαθμολογίας.

Διάγραμμα

- I. Τα όρια της Ύστερης Αρχαιότητας.
- II. Το πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο (2^{ος}-4^{ος} αι.).
- III. Οι δομές του ρωμαϊκού κράτους και η θέση των Ελλήνων.
- IV. Πολιτισμικές και θρησκευτικές εξελίξεις.
- V. Εθνικοί και χριστιανοί.

ΙΑΕ 138 ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

(Κ. ΛΙΑΜΠΗ)

Στο μάθημα θα παρουσιασθούν, κατ'αρχήν, οι βασικές γνώσεις για τα αρχαία ελληνικά νομίσματα: προκερματική περίοδος· αναγκαιότητα θέσπισης της εγχρήματης οικονομίας· τεχνικά ζητήματα· δικαίωμα παραγωγής νομίσματος· σταθμητικοί κανόνες· πληροφορίες, σχετικές με το νόμισμα, που αντλούνται από την αρχαία γραμματεία και τις επιγραφές· ζητήματα κυκλοφορίας εντός και εκτός του κέντρου παραγωγής· πόλεμος, εμπόριο, μεγάλα δημόσια έργα και νόμισμα· εικονογραφία (στόχος και η κατάρτιση των φοιτητών σε ιστορικά ενδιαφέροντα της Μέσης Εκπαίδευσης).

Στη συνέχεια θα παρουσιασθεί η νομισματική και οικονομική ιστορία του μακεδονικού βασιλείου από τις αρχές του 5^{ου} αι. έως το 168 π.Χ., οπότε ο τελευταίος Αντιγονίδης βασιλεύς, ο Περσεύς ηττήθηκε στην Πύδνα από τον Αιμίλιο Παύλο.

ΙΑΕ 158 ΠΗΓΕΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

(Κ. ΛΙΑΜΠΗ)

Θα παρουσιασθούν οι αρχαίες φιλολογικές μαρτυρίες για την ιστορία του Αλεξάνδρου του Γ'. Οι εξιστορήσεις για την εκστρατεία του, από την έναρξή της, έως και το θάνατό του, είναι όλες μεταγενέστερες και βασίζονται σε πρωτογενή ύλη, η οποία παρήχθη από συγγραφείς, συγχρόνους του Αλεξάνδρου. Τα κείμενα αυτών των πρώτων ιστορικών, γεωγράφων κλπ., οι οποίοι ήσαν συνεργοί και αυτόπτες, διασώζονται αποσπασματικά, κυρίως στα έργα των

Αρριανού, Πλουτάρχου, Κουρτίου, Διοδώρου και Ιουστίνου. Στο μάθημα θα μελετηθούν οι αφηγήσεις αυτών των συγγραφέων και θα αναζητηθεί η πηγή προέλευσής τους, στοχεύοντας στην κατάρτιση των φοιτητών σε ιστορικά ενδιαφέροντα της Μέσης Εκπαίδευσης.

ΙΑΕ 156 Η ΠΤΟΛΕΜΑΪΚΗ ΑΙΓΥΠΤΟΣ

(Κ. ΠΡΕΝΤΖΑΣ)

Πηγές και είδη πηγών για την Πτολεμαϊκή περίοδο. Γραμματειακά κείμενα, πάπυροι, επιγραφές, νομίσματα, αρχαιολογικά κατάλοιπα. Αίγυπτος: Χώρος και ιστορία ως τη μακεδονική κατάκτηση. Από τον Αλέξανδρο στον Πτολεμαίο Α' Σωτήρα: Η συγκρότηση του βασιλείου και η ίδρυση μια νέας δυναστείας. Βασικές δομές του Πτολεμαϊκού Βασιλείου: Εξωτερική και εσωτερική πολιτική. Η πολιτική γεωγραφία του Βασιλείου των Πτολεμαίων. Η ακμή του βασιλείου (306-221 π.Χ.). Αποδυνάμωση και κρίση. Η Αίγυπτος προτεκτοράτο των Ρωμαίων (221-51 π.Χ.). Ανάκαμψη και τελική υποταγή στη Ρώμη (51-30 π.Χ.). Βασικοί κοινωνικοί και οικονομικοί θεσμοί. Βασιλική ιδεολογία και θρησκευτική χειραγώγηση. Συμβίωση και αποκλεισμός μεταξύ των εθνοτικών ομάδων: Η σχέση μεταξύ γηγενών Αιγυπτίων και νεοφερμένων Μακεδόνων και άλλων Ελλήνων. Σχέση μεταξύ αγροτών και κατοίκων των πόλεων (κυρίως της Αλεξάνδρειας). Ανάπτυξη των γραμμάτων και των επιστημών και η συμβολή της Πτολεμαϊκής Αιγύπτου στον ελληνιστικό πολιτισμό. Η επίδραση της Αιγύπτου στη Ρώμη.

ΕΠΙ 152 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ

(Α. ΖΑΝΝΗΣ)

Το μάθημα της Εισαγωγής στην Επιγραφική περιλαμβάνει τρία μέρη: α) Παρουσίαση της Ιστορίας της Επιγραφικής και των σχέσεών της με τις άλλες αρχαιολογικές επιστήμες. β) Ανάλυση επιγραφών διαφόρων εποχών και ειδών (νόμων, ψηφισμάτων, τιμητικών, αναθηματικών, επιτύμβιων κλπ.) από διάφορα σημεία του αρχαίου κόσμου. γ) Κριτική παρουσίαση της Βιβλιογραφίας (Corpora επιγραφών, BULLETIN EPIGRAPHIQUE και SUPPLEMENTUM EPIGRAPHICUM GRAECUM κλπ.), που αποτελεί το θέμα του ωριαίου Φροντιστηρίου.

Συνεξετάζονται τα φιλολογικά κείμενα και κυρίως τα σχετικά αρχαιολογικά δεδομένα (τόπος εύρεσης, κινητά και ακίνητα ευρήματα κλπ.). Κατά την μελέτη των διαφόρων θεμάτων παρουσιάζεται επίσης η σχετική νεώτατη βιβλιογραφία. Επίσης πραγματοποιούνται τακτικές πρακτικές ασκήσεις στις επιγραφές του αρχαιολογικού μουσείου Ιωαννίνων για την μελέτη των τεχνικών χαρακτηριστικών των επιγραφών (μορφολογία του φορέα, χάραξη του κειμένου κλπ.) και πρακτικές ασκήσεις ανάγνωσης εκτύπων των επιγραφών εντός μαθήματος. Οι φοιτητές αναλαμβάνουν προαιρετικά γραπτές εργασίες.

Στόχοι του μαθήματος είναι: α) να φανεί ότι οι επιγραφές, ως αυτούσια κείμενα και συνεχώς ραγδαία αριθμητικά αυξανόμενα με νέα ευρήματα παντού, συμβάλλουν ουσιαστικά στην μελέτη όλου του αρχαίου ελληνικού κόσμου και, β) να αναδειχθούν οι ομοιότητες και οι διαφορές αλλά και η εξέλιξη δομών και θεσμών του δημόσιου και ιδιωτικού βίου των αρχαίων. Για τον ίδιο στόχο μελετάται η ανθρωπωνυμία ως φορέας θρησκευτικών και κοινωνικών δοξασιών.

ΠΡΩ 171 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

(Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ)

Πηγές της Ρωμαϊκής Ιστορίας. Επισκόπηση των περιόδων της Βασιλείας, της *Respublica* και της Ηγεμονίας.

Σκοπός του μαθήματος: εξοικείωση των πρωτοετών φοιτητών με τις πηγές οι οποίες αφορούν στη ρωμαϊκή ιστορία, και η εξέταση των στοιχείων που τοποθετούν σε εξελικτική προοπτική την πορεία των Ρωμαίων στο ιστορικό γίνεσθαι (γιατί, πώς και πότε συντελέστηκαν οι αλλαγές εκείνες, πολιτικές και κοινωνικές, που διαχωρίζουν την ιστορία της Ρώμης στις τρεις προεκτεθείσες περιόδους).

Μαθησιακό αποτέλεσμα: η απόκτηση βασικών γνώσεων για την Αρχαία Ρώμη, οι οποίες θα καθιστούν ήδη αντιληπτή την ιδιουσιαστικότητα της ρωμαϊκής συμβολής στην παγκόσμια Ιστορία.

IBY 203 Η ΠΡΩΙΜΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (330 – 843)

(Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ)

Η πρώιμη Βυζαντινή περίοδος, αποτελεί και την περίοδο που ονομάζεται «όψιμη αρχαιότητα.» Για καθαρά πρακτικούς λόγους θα συμπεριληφθεί και η πρώτη περίοδος της μέσης Βυζαντινής περιόδου (610-843). Στα πλαίσια του μαθήματος, θα γίνει ανάλυση των πολιτικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και οικονομικών γεγονότων, ενώ θα επιχειρήσουμε να κατανοήσουμε πώς το Ρωμαϊκό κράτος μεταλλάσσεται σε αυτό που θα ονομασθεί Βυζαντινό. Θα σχολιασθούν εκτενώς θέματα όπως η διοίκηση του κράτους, η σύγκριση της παλαιάς με τη νέα θρησκεία, οι βαρβαρικές εισβολές, η έναρξη του συστήματος διοίκησης των θεμάτων, οι συνέπειες από τις Αραβικές κατακτήσεις και η εμφάνιση του Ισλάμ, η εικονομαχία και η συγκρότηση μίας νέας αυτοκρατορίας στην δύση. Το μάθημα έχει ως στόχο να βοηθήσει τους φοιτητές να κατανοήσουν αυτές τις μετεξελίξεις, και να δώσει την δυνατότητα να γίνουν περισσότερο κατανοητές οι διαφορές ανάμεσα στον αρχαίο και τον επερχόμενο μεσαιωνικό κόσμο. Η απαλλακτική του μαθήματος θα συντελεσθεί με την διεξαγωγή γραπτών εξετάσεων, ενώ η εθελούσια παρουσίαση ενός από τα θέματα που θα συζητηθούν στο μάθημα, ως προφορική εργασία, θα έχει ως επακόλουθο την προσθήκη μίας βαθμολογικής μονάδας στην τελική βαθμολογία.

IBY 205 Η ΜΕΣΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' (843-1081)

(Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ)

Στο μάθημα θα εξεταστούν η κρατική οργάνωση και η διοίκηση του βυζαντινού κράτους κατά τη μέση βυζαντινή περίοδο. Θα γίνει αναφορά και στα πολιτικά γεγονότα της περιόδου, τη βυζαντινή πολιτιστική επίδραση, τις σχέσεις με τη Δύση μέσω της μελέτης σχετικών πηγών. Θα παρουσιαστούν η λαμπρή περίοδος της μακεδονικής δυναστείας, η συμβολή των επιγόνων του Βασιλείου Β' στην κρίση του 11ου αιώνα, οι εξελίξεις που οδήγησαν στο σχίσμα του 1054, αλλά και η ενίσχυση της νορμανδικής απειλής στον νότο της Ιταλίας, που προκάλεσε σοβαρά προβλήματα στον ανελθόντα το 1081 στον θρόνο Αλέξιο Κομνηνό.

Μαθησιακοί στόχοι:

Κατανόηση των αλλαγών που επήλθαν στο status της βυζαντινής αυτοκρατορίας από τα μέσα του 9ου αιώνα στο πλαίσιο της ανάπτυξης νέων ισχυρών πολιτικών οργανισμών στην Δύση, των αξιώσεων των δυτικών ηγεμόνων και της Παπικής Εκκλησίας στη ρωμαϊκή κληρονομιά.

IBY212 ΤΟ ΔΕΣΠΟΤΑΤΟ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ. ΚΡΑΤΟΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ, ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ

(Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ)

Το λεγόμενο Δεσποτάτο της Ηπείρου ήταν ένα βυζαντινό-ελληνικό κρατικό μόρφωμα, που αναπτύχθηκε στον χώρο της Μεσαιωνικής Ηπείρου μετά την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους (1204) και σε συνθήκες ρευστότητας, αμφισβήτησης και πολιτικού κατακερματισμού του βυζαντινού κόσμου. Η ιδρυτική δυναστεία των Κομνηνοδουκάδων συνέβαλε στην ισχύ του συγκεκριμένου κράτους κατά τον 13ο αι., καθώς ανέπτυξε ένα πολιτικό πρόγραμμα αυτονομίας και ανεξαρτησίας, ενώ παράλληλα διεκδίκησε τη βυζαντινή ηγεμονία. Η ισχύς του «Δεσποτάτου» διατηρήθηκε ως τις αρχές του 14ου αι., οπότε πλήθος διεκδικητών οδήγησαν στη διάσπασή του σε μικρές επικράτειες, με σημαντικότερες το σερβικό «δεσποτάτο» των Ιωαννίνων και το αλβανικό «δεσποτάτο» της Άρτας, στα μέσα του ίδιου αιώνα. Η εμφάνιση του ιταλού ηγεμόνα Καρόλου Α' Τόκκο στις αρχές του επόμενου αιώνα συνέβαλε σε αναβίωση του παλαιού Δεσποτάτου, το οποίο όμως άρχισε να καταλαμβάνεται σταδιακά από τους Οθωμανούς κατά τη διάρκεια του 15ου αι. Στο μάθημα παρουσιάζεται η πολιτική ιστορία του

«Δεσποτάτου», περιγράφεται η οργάνωση της κοινωνίας και αναδεικνύεται ο χώρος ως σημαντικός παράγων της κοινωνικής και πολιτικής οργάνωσης.

IBY 102 ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ (Σ)

(ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Στο πλαίσιο του σεμιναρίου θα εξεταστούν οι επιγραφές ως ομάδα ιστορικών πηγών για την ιστορία της ευρύτερης περιοχής της βυζαντινής Ηπείρου αλλά και των πρώιμων χρόνων της οθωμανικής κατάκτησης. Θα δοθούν υποχρεωτικές σεμιναριακές εργασίες, οι οποίες θα παρουσιαστούν και προφορικά. (Εκπαιδευτική ειδρομή).

Αντικειμενικός σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση ικανότητας ανάγνωσης των επιγραφών και χρήσης τους ως πηγών για την ιστορία και την ιστορία της τέχνης.

IBY 210 ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΔΥΣΗ ΤΟΝ 10^ο ΑΙΩΝΑ (Σ)

(Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ)

Στο σεμινάριο θα διερευνηθούν οι πολιτισμικές και άλλες επαφές που αναπτύχθηκαν ανάμεσα στο ανατολικό φραγκικό κράτος και το Βυζάντιο κατά τον 10^ο αιώνα. Θα μελετηθούν οι σχέσεις του Βυζαντίου με την αυλή των Οθώνων πριν και μετά τον γάμο της βυζαντινής πριγκίπισσας Θεοφανώς με τον διάδοχο του γερμανικού θρόνου, Όθωνα Β', το 972. Θα εξεταστούν οι σχέσεις του Βυζαντίου με την παπική εκκλησία κατά τον 10^ο αιώνα, καθώς και οι σχέσεις της τελευταίας με τους Σάξονες ηγεμόνες. Μέσω της «οθωνικής ιστοριογραφίας» θα αναζητηθεί η «εικόνα» του Βυζαντίου στην αυλή των Οθώνων, ενώ θα μελετηθεί η «ιταλική» πολιτική τους, καθώς και ο ανταγωνισμός τους με το Βυζάντιο για τη βυζαντινής επιρροής νότια Ιταλία και τον ρωμαϊκό αυτοκρατορικό τίτλο.

Μαθησιακοί στόχοι:

Κατανόηση της θέωσης της ρωμαϊκής αυτοκρατορικής ιδέας από Εκκλησία και Κράτος στη Δύση, και ανάδειξη της σε παράγοντα που καθόρισε τις ανταγωνιστικές σχέσεις Βυζαντίου και Γερμανικής αυτοκρατορίας όσον αφορά τον ρωμαϊκό αυτοκρατορικό τίτλο και την κυριαρχία στη νότια Ιταλία.

IBY213 ΠΟΛΕΜΙΚΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ. ΜΕΣΗ ΚΑΙ ΥΣΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (Σ)

(Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ)

Ο πόλεμος αποτελεί ένα φαινόμενο με ιστορική και πανανθρώπινη διάσταση, το οποίο συνοδεύει διαχρονικά την εξέλιξη του πολιτισμού. Στους χρόνους του Βυζαντίου έλαβε σχεδόν ενδημικές διαστάσεις και υπήρξε, πέρα από μια αναπόφευκτη και τραγική πραγματικότητα, μέσο επιβίωσης μιας αυτοκρατορίας, που εξελίχθηκε κατά καιρούς σε υπερδύναμη. Το γεγονός αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο ιδεολογικό οπλοστάσιο της πολιτικής θεωρίας των Βυζαντινών, που παρήγαγε μια «υψηλή» στρατηγική, υπεύθυνη για τη δημιουργία του μακροβιότερου κέντρου διεθνούς ισχύος στην ιστορία του δυτικού πολιτισμού. Στο σεμινάριο εξετάζεται η διεξαγωγή και εξέλιξη του πολέμου στο Βυζάντιο κατά τη μέση και ύστερη περίοδο. Παρουσιάζεται η πολεμική εμπειρία των Βυζαντινών (π.χ. τακτική και στρατηγική του πολέμου, επιχειρησιακές δυνατότητες, εξοπλισμός του βυζαντινού στρατού, πολιορκητική τέχνη, ναυτικός πόλεμος, κ.ά.), και αναλύεται η πολεμική τους ιδεολογία. Ο πόλεμος αντιμετωπίζεται ως προϊόν ενός ολοκληρωμένου συστήματος παραδόσεων, πεποιθήσεων και ιδεών, ως μία πτυχή του βυζαντινού πολιτισμού.

IBY 111 ΚΡΑΤΟΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗΣ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑΣ

(Κ. ΤΑΚΙΡΤΑΚΟΓΛΟΥ)

Περιγραφή του γενικού ιστορικού πλαισίου από την άνοδο του Βασιλείου Α' στον θρόνο έως τον θάνατο της αυτοκράτειρας Θεοδώρας. Πηγές της περιόδου. Εξωτερικές σχέσεις (ανατολικό και βόρειο σύνορο, σχέσεις με τη Δύση). Ο αυτοκράτορας και η άσκηση εξουσίας.

Η κεντρική και η επαρχιακή διοίκηση, η εξέλιξη του θεσμού των θεμάτων. Η κοινωνική κρίση και οι "δυνατοί". Οι εικλησιαστικοί θεσμοί και οι σχέσεις της Εκκλησίας με τους κοσμικούς θεσμούς (π.χ. τετραγαμία Λέοντος ΣΤ').

Οικονομία (αγροτική και αστική) και φορολογία, νομισματική κυκλοφορία.

Βασικά θέματα της Νομοθεσίας των αυτοκρατόρων της Μακεδονικής δυναστείας. Το ζήτημα της λεγόμενης Μακεδονικής Αναγέννησης (Λογοτεχνία και Τέχνη).

IBY112 ΤΟ «ΒΑΣΙΛΕΙΟ» ΤΗΣ ΚΙΛΙΚΙΝΙΑΝΗΣ ΑΡΜΕΝΙΑΣ

(Κ. ΤΑΚΙΡΤΑΚΟΓΛΟΥ)

Το αρμενικό βασίλειο της Κιλικίας, που ιδρύθηκε από πρόσφυγες της Αρμενίας μετά την κατάκτησή της από τους Σελτζούκους, υπήρξε ένα σημαντικό κέντρο ανάπτυξης του Αρμένικου λαού κατά την ύστερη βυζαντινή περίοδο. Μάλιστα κατά τη διάρκεια του 13ου αι. γνώρισε μεγάλη ακμή, λειτουργώντας ως ανεξάρτητο κράτος, πλούσιο και ισχυρό. Στα τέλη του 14ου αι. συνδέθηκε με τον οίκο των Λουζινιάν, κυριάρχων της Κύπρου, αλλά καταλύθηκε από τους Μαμελούκους της Αιγύπτου (1375). Μέχρι τα τέλη του 15ου αι. περιήλθε στην Οθωμανική αυτοκρατορία. Στα πλαίσια δεκατριών (13) μαθημάτων, αναμένεται να αναλυθούν τα πολιτικά και στρατιωτικά γεγονότα, που καθόρισαν την γένεση και εξέλιξη του κράτους αυτού, τις σχέσεις που ανέπτυξε τόσο με τους Βυζαντινούς, δεδομένου του κοινού τους ως ένα βαθμό παρελθόντος, όσο και με τους Δυτικούς (Σταυροφόρους), οι οποίοι επηρέασαν τις τύχες του. Επίσης, θα τεθούν ζητήματα εσωτερικής ιστορίας, όπως οι οικονομικές δομές, η κοινωνική οργάνωση, η θρησκευτική ταυτότητα, καθώς και η έντονη κινητικότητα που συνέστησαν τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες των Αρμενίων.

ΕΑΣ 902 Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ

ΑΡΑΒΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

(Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση του κινήματος των ελληνοαραβικών μεταφράσεων στη Βαγδάτη από τον 8^ο ως τον 11^ο μ. Χ. αιώνα, και η μετάδοση της κληρονομιάς της κλασικής Αρχαιότητας στην αραβική παράδοση.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- Να χειρίζονται τη σχετική βιβλιογραφία (πηγές και βοηθήματα)
- Να γνωρίζουν το ιστορικό πλαίσιο, τα πρόσωπα και τα γεγονότα του κινήματος των ελληνοαραβικών μεταφράσεων
- Να γνωρίζουν τις διόδους και τους τρόπους μετάδοσης της κληρονομιάς της ελληνικής Αρχαιότητας στην αραβική παράδοση
- Να περιγράφουν τι και γιατί μεταφράστηκε στα Αραβικά
- Να δίνουν παραδείγματα χαμένων ελληνικών έργων που σώζονται μόνο σε αραβική μετάφραση
- Να ονοματίζουν ελληνικά γραμματειακά είδη που υιοθετήθηκαν από την αραβόφωνη γραμματεία
- Να αναγνωρίζουν την επίδραση που άσκησαν οι ελληνοαραβικές μεταφράσεις στη διαμόρφωση αφηρημένων εννοιών και στην κατασκευή επιχειρημάτων στην αραβόφωνη φιλοσοφική και επιστημονική γραμματεία
- Να επεξεργάζονται κριτικά αποσπάσματα από αραβικές πηγές.

Στο μάθημα θα εξεταστούν τα εξής θέματα:

Βιβλιογραφικές και άλλες εισαγωγικές παρατηρήσεις. Προλεγόμενα στον μεσαιωνικό αραβόφωνο πολιτισμό.

Δίοδοι μετάδοσης της κληρονομιάς της ελληνικής Αρχαιότητας στην αραβική παράδοση. Η ελληνική παιδεία και οι ελληνικές σχολές της Ύστερης Αρχαιότητας.

Η κληρονομιά της κλασικής Αρχαιότητας στην Συριακή παράδοση πριν και μετά την εμφάνιση του Ισλάμ - Συριακές μεταφράσεις.

Η κληρονομιά της κλασικής Αρχαιότητας στην ιρανική παράδοση – Περσικές μεταφράσεις Λόγοι και παράγοντες που συνετέλεσαν στην ενασχόληση των Αράβων με έργα της ελληνικής Αρχαιότητας.

Απαρχές και γένεση του κινήματος των ελληνοαραβικών μεταφράσεων της. Πάτρωνες και μεταφραστές.

Πρώιμες μεταφράσεις – η σωζόμενη αραβική μετάφραση της αποκαλούμενης «*αλληλογραφίας Μεγάλου Αλεξάνδρου και Αριστοτέλη*»

Μεταφράσεις και μεταφραστές που ταξινομούνται ως προερχόμενες από τον αποκαλούμενο «*κύκλο του al-Kindī*». Μελέτη αποσπασμάτων – Γλωσσικά και υφολογικά χαρακτηριστικά.

Μεταφράσεις και μεταφραστές που ανήκουν στη «*σχολή του Hunayn ibn Ishāq*» – Μελέτη αποσπασμάτων – υφολογικά χαρακτηριστικά.

Οι αποκαλούμενοι «Αριστοτελιστές της Βαγδάτης»

Η επίδραση των ελληνοαραβικών μεταφράσεων στην αραβόφωνη γραμματεία - γραμματειακά είδη, κατασκευή εννοιών και επιχειρημάτων.

Παραδείγματα της επίδρασης της αρχαίας ελληνικής διανόησης σε έργα αραβόφωνων μουσουλμάνων φιλοσόφων, επιστημόνων και άλλων διανοουμένων.

Η σημασία των ελληνοαραβικών μεταφράσεων και η ανάπτυξη των επιστημών και της φιλοσοφίας στην αραβική γλώσσα.

Παρουσίαση προαιρετικών εργασιών.

Γραπτή εξέταση

Εργασία Προαιρετική

ΕΑΣ 921 ΤΑ «ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ» (*Muqaddimah*) ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ *Ibn Khaldūn* (1332-1406 μ.Χ.) (Σ)

(Η. ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ)

Σκοπός του Σεμιναρίου είναι η μελέτη αποσπασμάτων από την *Εισαγωγή* ή *Προλεγόμενα* (*muqaddima*) της Ιστορίας του *Ibn Khaldūn* (1332-1406 μ. Χ.)

Μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- Να χειρίζονται τη σχετική βιβλιογραφία (πηγές και βοηθήματα) και να μελετούν κριτικά αποσπάσματα από τα «*Προλεγόμενα*» της ιστορίας του *Ibn Khaldūn* (1332-1406 μ. Χ.).
- Να γνωρίσουν οι φοιτητές τις απόψεις του *Ibn Khaldūn* για την ιστορία, τη γεωγραφία, καθώς και για τη γένεση και ανάπτυξη των κοινωνικών και πολιτικών θεσμών.
- Να κρίνουν τις απόψεις του *Ibn Khaldūn* για την καταγωγή του κράτους, την παραγωγή πλούτου και τη φορολογία.
- Να περιγράφουν τις απόψεις του *Ibn Khaldūn* για την κοινωνική αλληλεγγύη, τη δημιουργία των πόλεων και τον τρόπο ζωής.
- Να παρουσιάζουν τις απόψεις του *Ibn Khaldūn* για το ρόλο της θρησκείας στην κοινωνική συμβίωση και τις σχέσεις της με την πολιτική εξουσία.
- Να περιγράφουν τις απόψεις του *Ibn Khaldūn* για την εκπαίδευση, την παραγωγή γνώσης και την εξειδίκευση των μελών μιας κοινωνίας.
- Να κρίνουν και να εξηγούν τις απόψεις του *Ibn Khaldūn* για το ρόλο της ελληνικής φιλοσοφίας και των επιστημών στη γένεση και ανάπτυξη των αραβόφωνης διανόησης και των επιστημών.

Στο Σεμινάριο θα μελετηθούν αποσπάσματα από την *Εισαγωγή* ή *Προλεγόμενα* (*muqaddima*) του ιστορικού έργου του *Ibn Khaldūn* (1332-1406 μ. Χ.) σχετικά με τα εξής θέματα:

Εισαγωγικές παρατηρήσεις. Βίος και έργα του *Ibn Khaldūn*

Έννοια και φύση της ιστορίας – ιστορικές μεταβολές

Η επίδραση του κλίματος και της διαίτας στον άνθρωπο – πολιτισμικές διαφορές μεταξύ λαών

Η οικονομία – εργασία – χρήμα – επαγγέλματα

Το κράτος και φορολογία

Πληθυσμός - παράγοντες που επηρεάζουν το μέγεθος του πληθυσμού

Κράτος και κοινωνία – κοινωνική αλληλεγγύη
Πολιτικοί θεσμοί
Θρησκεία και εξουσία - μορφές εξουσίας
Γνώση και εκπαίδευση
Γνώση – δεξιότητες και ανάπτυξη των επιστημών
Η ελληνική φιλοσοφία και οι επιστήμες στην αραβική γλώσσα και γραμματεία
Παρουσίαση εργασιών
Εργασία Υποχρεωτική.

Το Σεμινάριο μπορούν να επιλέξουν όσοι φοιτητές έχουν παρακολουθήσει το μάθημα «Η κληρονομιά της κλασικής Αρχαιότητας στην αραβική παράδοση» ή το μάθημα «Το αραβικό βασίλειο της Δαμασκού (7^{ος} – 8^{ος} αι. μ. Χ.)».

ΙΒΑ 302 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Α. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Οι παραδόσεις εμπλουτίζονται με παρουσίαση, μελέτη και ανάλυση αντιπροσωπευτικών πηγών.

Σκοπός του μαθήματος: μέσα από την ιστορική προσέγγιση των βαλκανικών κρατών από τον 6ο αιώνα ως το τέλος του 19ου αιώνα οι φοιτητές να εξοικειωθούν, αρχικά, με τα σημαντικά γεγονότα της υπό μελέτη περιόδου, ενώ μέσα από τη μελέτη των πηγών να αναπτύξουν παράλληλα την κριτική τους ικανότητα ως προς την αξιολόγηση των πληροφοριών που εμπεριέχονται σε αυτές.

Διάγραμμα μαθημάτων: η εξέλιξη των *Βαλκανικών Σπουδών* μέχρι σήμερα, «παρουσίαση» του χώρου της βαλκανικής χερσονήσου, η βυζαντινή εξουσία στην περιοχή, η εμφάνιση και εγκατάσταση των Σλάβων, ο εκχριστιανισμός των Σλάβων και το σλαβικό αλφάβητο, η εθνογένεση των βαλκανικών λαών, το μεσαιωνικό βουλγαρικό κράτος, το σερβικό κράτος των Νεμάνια, η πολιτική του Βυζαντίου απέναντι στα νεοσύστατα κράτη, κροατικό και αλβανικό κράτος, ρουμανικά κρατικά μορφώματα, η οθωμανική κατάκτηση της βαλκανικής χερσονήσου και η κατάσταση στην περιοχή μέχρι το τέλος του 19ου αιώνα.

ΙΕΠ 412 ΤΑ ΜΕΡΟΒΙΓΓΕΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ (Σ)

(Α. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ)

Αποτελεί ένα παράδοξο γεγονός, ότι το Γερμανικό φύλο των Φράγκων, το οποίο εγκαθίσταται στην βορειότερη και δυτικότερη γωνιά της Ευρώπης θα αποτελέσει τον κύριο αρρωγό του Βυζαντίου ως η καθολική δύναμη που τυπικά τουλάχιστον, θα το συνδράμει στην διεκπεραίωση της Ευρωπαϊκής εξωτερικής του πολιτικής κατά την περίοδο από τον 5^ο μέχρι και τον 8^ο αιώνα. Ωστόσο, τα τρία Φραγκικά βασίλεια που προκύπτουν στα μέσα του 6^{ου} αιώνα, ακολουθούν, ή αντιτίθενται στο Βυζάντιο που, ούτως ή άλλως, είναι μία απομακρυσμένη δύναμη, για την επίτευξη δικών τους στόχων. Η ισχυροποίηση της ισχύος του πάπα και η σταδιακή αποξένωση, θα φέρει στο τέλος, έναν πλήρη διαχωρισμό, ο οποίος θα κορυφωθεί με την ανακήρυξη του Καρόλου του μεγάλου ως «αυτοκράτορα των Ρωμαίων», γεγονός πρόκλησης για τους Βυζαντινούς. Στα πλαίσια του σεμιναρίου, θα καταβληθεί προσπάθεια για μία εμπεριστατωμένη παρακολούθηση όλων αυτών των φάσεων, ενώ θα εξετασθούν ενδεικτικά κείμενα, τόσο στα Ελληνικά, όσο και στα Λατινικά, για πτυχές που αφορούν τις επαφές των τριών βασιλείων με το Βυζάντιο. Στόχος του σεμιναρίου αποτελεί η, έστω και σε αρχικό στάδιο, κατανόηση πώς λειτουργούσαν τα Μεροβίγγια βασίλεια, τι σημαίνει το Βυζάντιο, πώς η κάθε πλευρά στηρίζει, αλλά και εκμεταλλεύεται την άλλη, και πώς ο πάπας, Βυζαντινός αξιωματούχος, καταφέρνει να απομακρύνει τους Φράγκους από οιαδήποτε Βυζαντινή επιρροή. Η απαλλακτική του μαθήματος θα γίνει με την εκπόνηση γραπτής εργασίας από τους φοιτητές, μία πρώτη μορφή της οποίας υποχρεούνται να παρουσιάσουν προφορικά, ίσως στα πλαίσια κοινής ημερίδας με τους συναδέλφους της Βυζαντινής ιστορίας, ή απλά του μαθήματος.

Στα πλαίσια του μαθήματος, θα γίνει μία πρώτη σειρά διαλέξεων περίπου για τρία μαθήματα, σχετικών με τις εξελίξεις που οδηγούν στην άνοδο της δυναστείας των Μεροβιγγίων και τον εκχριστιανισμό του Χλωδοβίκου το 496 μέχρι και την αναγόρευση ως αυτοκράτορα του

Καρόλου του μεγάλου. Θα ακολουθήσει το κύριο μέρος, όπου θα παρουσιαστούν επιλεγμένα αποσπάσματα που θα αναλυθούν και θα συζητηθούν στα πλαίσια του σεμιναρίου, ενώ στο τέλος θα γίνει μία γενική αξιολόγηση. Παράλληλα, θα γίνεται προετοιμασία για την παρουσίαση των εργασιών κατά την διεξαγωγή κοινής ημερίδας με τους άλλους συναδέλφους της Βυζαντινής ιστορίας, εφ' όσον πραγματοποιηθεί κοινή ημερίδα.

**Β. ΤΟΜΕΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΝΕΟΤΕΡΩΝ ΧΡΟΝΩΝ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2019-2020***

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΝΕ	ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
361	Εισαγωγή στη Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία (15 ^{ος} -20 ^{ος} αι.)	Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ	Β' (Υπ.), ΦΙΛ
368	Ο ελλαδικός χώρος στους νεότερους χρόνους (18 ^{ος} -19 ^{ος} αι.): από την οθωμανική κυριαρχία στην Επανάσταση του 1821	Κ. ΚΟΜΗΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
406	Νόσοι και θάνατος στον νεοελληνικό χώρο	Κ. ΚΟΜΗΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
387	Σοσιαλιστική σκέψη, εργατικό και σοσιαλιστικό κίνημα στην Ελλάδα (τέλος 19 ^{ου} αιώνα-Μεσοπόλεμος)	Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
405	Ο ελλαδικός χώρος την περίοδο της Οθωμανικής και της Βενετικής κυριαρχίας ΙΙ (τέλη περ. 17 ^{ου} -αρχές 19 ^{ου} αι.)	Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
412	Ο Ιωάννης Καποδιστριας και η γένεση του νεοελληνικού κράτους 1828-1831	Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
413	Η Ήπειρος κατά τη νεότερη και σύγχρονη περίοδο (τέλη 18 ^{ου} -20 ^{ός} αι.)	Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
401	Η Ελλάδα στη δεκαετία του '40: Κατοχή, Αντίσταση, Εμφύλιος	Δ. ΜΠΑΧΑΡΑΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
ΙΕΠ	ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ		
407	Κοινωνικο-οικονομική και πνευματική κατάσταση στην Ευρώπη τον όψιμο Μεσαίωνα	ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
464	Η Ευρώπη στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο	Α. ΜΑΧΑΪΡΑ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
465	Έθνη και εθνικισμοί στην Ευρώπη, 19ος – 20ος αι.	Α. ΦΛΙΓΟΥΡΗΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)

* Οι διδάσκοντες του Τομέα Ιστορίας Νεότερων Χρόνων, οι οποίοι προσφέρουν ένα μάθημα ανά εξάμηνο, διδάσκουν και στα σεμινάρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία – Λαογραφία»

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΙΝΕ 361 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ: ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

(Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ)

Περίληψη

Εισαγωγικό μάθημα στη νεότερη και σύγχρονη ελληνική ιστορία. Βασικοί άξονες αποτελούν α) οι πηγές της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας β) η περιοδολόγηση της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, γ) η ιστοριογραφική ανάλυση των εννοιών που χρησιμοποιεί η ιστορική επιστήμη για να ορίσει την νεότερη και σύγχρονη ελληνική ιστορία ως «ιστορία του νέου ελληνισμού», «ιστορία του κατακτημένου ελληνικού έθνους», «βενετοκρατία», «τουρκοκρατία», «οθωμανική κατάκτηση», «ιστορία του ελληνικού κράτους», «σύγχρονη ιστορία» κ.ο.κ., και δ) οι βασικές εξελίξεις στην επιστήμη της ιστορίας από το 19^ο αιώνα έως σήμερα.

Στο μάθημα παρουσιάζονται και συζητούνται σώματα πηγών της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, βασικά εργαλεία έρευνας (βιβλιογραφίες, περιοδικά) και τα κύρια γενικά ιστορικά έργα (λ.χ. *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού* του Α. Βακαλόπουλου, *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, κ.ο.κ.).

Σκοποί του μαθήματος

Εξοικείωση με την ιστορία της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, εξοικείωση με την επιστήμη της ιστορίας (πηγές, μεθοδολογία, περιοδολόγηση)

Τρόπος Εξέτασης

Γραπτή εξέταση.

Βιβλιογραφία

Το μάθημα βασίζεται σε βιβλιογραφικό οδηγό, σε εγχειρίδιο μέσω του «Ευδοξος», σε ψηφιοποιημένα άρθρα, σε ηλεκτρονικά εγχειρίδια ανοιχτής πρόσβασης.

ΙΝΕ 368 Ο ΕΛΛΑΔΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΤΕΡΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ (18⁰² – 19⁰² ΑΙΩΝΑΣ): ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821

(Κ. ΚΟΜΗΣ)

Κατ' αρχάς, εξετάζονται οι βασικές παράμετροι της οθωμανικής εξουσίας (όπως διοικητικό σύστημα, αγροληπτικές σχέσεις και φορολογικό σύστημα). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εξέλιξη των παραμέτρων αυτών που οδήγησε σε τριβές στις σχέσεις ανάμεσα στην εξουσία και τους κυριαρχούμενους πληθυσμούς, ιδιαίτερα στον 19^ο αιώνα. Ακόμη, σε σχέση με την τελική έκβαση, την Επανάσταση του 1821 δηλαδή, εξετάζονται και άλλα ζητήματα, όπως ο Διαφωτισμός αλλά και ο θρησκευτικός παράγων (κατ' αρχάς αντιθετικός αυτός, αλλά οπωσδήποτε περισσότερο σύνθετος και άξιος περαιτέρω διερεύνησης). Στο μάθημα εξετάζεται επίσης και ο κόσμος των κλεφταρματολών, ένα ιδιαίτερο πολιτικοκοινωνικό μόρφωμα, με σύνθετους έως αντιφατικούς δεσμούς με την εξουσία και με εσωτερικές διαιρέσεις, από το οποίο προήλθε πάντως ο κύριος όγκος του επαναστατικού στρατιωτικού δυναμικού. Τέλος, αλλά κατά μία έννοια και το κυριότερο, εξετάζονται επίσης οι οικονομικές συγκυρίες (δηλαδή, κατά βάση η γενικευμένη οικονομική κρίση) που έπαιξαν, καθώς φαίνεται, σημαντικό ρόλο στην εκδήλωση της Επανάστασης. Σε ό,τι αφορά δε στα αποτελέσματα της Επανάστασης, πέραν των ιδεολογικών και πολιτικών προϊόντων εξετάζονται επίσης και οι πληθυσμιακές μετακινήσεις που προκάλεσαν οι πολεμικές συγκρούσεις, από τα θεαματικότερα ίσως δεδομένα της περιόδου και με πολλαπλές περαιτέρω ακολουθίες. Το μάθημα λαμβάνει υπ' όψιν τα βιβλιογραφικά δεδομένα των τελευταίων ετών, μέρος των οποίων, αξίζει να σημειωθεί, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Ακόμη, χρησιμοποιούνται πολυάριθμα τεκμήρια της εποχής, τα οποία μελετώνται και αναλύονται από κοινού με τους φοιτητές το τελευταίο αποτελεί και τον κύριο στόχο του μαθήματος.

INE 406 ΝΟΣΟΙ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΤΟΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ

(Κ. ΚΟΜΗΣ)

Από την ανθρωποβόρο πανώλη στον εφιάλτη του AIDS. Οι δημογραφικές, κοινωνικές, οικονομικές και ψυχολογικές παρενέργειες. Επίσης, ο θρησκευτικός και ιδεολογικός παράγοντας, στο πλαίσιο των πανδημιών και της ιδρυματοποίησης των κοινωνιών. Εξετάζονται πηγές της εποχής. Βασικός στόχος του μαθήματος είναι η παραγωγή σύνθετης σκέψης και ανάλογης αντιμετώπισης των ιστορικών φαινομένων, εκ μέρους των φοιτητών, στο πλαίσιο των κοινωνικών επιστημών και του διαλόγου με την Ιστορία, στη μακρά διάρκεια. Αυτό επιχειρείται κυρίως από την εξέταση και αξιοποίηση των γραπτών ιστορικών πηγών.

INE 387 ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ, ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΑΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (ΤΕΛΟΣ 19^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ-ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΣ

(Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ)

Γενικές επισημάνσεις – Σκοπός του μαθήματος

Το μάθημα εξετάζει τη συγκρότηση των σοσιαλιστικών ιδεών και την συνεχή διαμόρφωσή τους μέσα από την πολιτική πράξη συγκεκριμένων φορέων, ομάδων και οργανώσεων του εργατικού κινήματος στην Ελλάδα του τέλους του 19ου και του 20ού αιώνα. Θα αναλυθούν, κατ' αρχάς, οι διανοητικές ρίζες της Ευρωπαϊκής σοσιαλιστικής σκέψης όπως αυτές εκφράστηκαν στο έργο των «ουτοπικών σοσιαλιστών» Σεν Σιμόν, Όουεν, Φουριέ ή στον πολιτειακό ριζοσπαστισμό του Τόμας Πέϊν αλλά και ο «επιστημονικός σοσιαλισμός» του επιφανέστερου εκπροσώπου του ευρωπαϊκού σοσιαλισμού, Καρλ Μαρξ. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο θα διερευνηθούν οι διάλογοι επικοινωνίας ανάμεσα στην ευρωπαϊκή και την ελληνική, κυρίως, διάνοηση καθώς και τα κοινωνικο-πολιτικά όρια των πρώτων θυλάκων μικρών ομάδων Ριζοσπαστών στα Επτάνησα (παρόμοιο με το κίνημα των Άγγλων χαρτιστών) ή αναρχικών στη δυτική Πελοπόννησο. Θα μας απασχολήσει, στη συνέχεια, η συζήτηση που άνοιξε στα 1907 το δοκίμιο του Γ. Σιληρού «το κοινωνικό μας ζήτημα» στην εφημερίδα «ο Νουμάς» ως ένα σημείο καμπής που αντανάκλασε τις επερχόμενες αλλαγές και τις κεντρικές αντιφάσεις της σοσιαλιστικής σκέψης στον ελλαδικό χώρο, ενώ ξεσπούσαν οι μεγάλες απεργίες στον Πειραιά και στο Λαύριο. Η ίδρυση του πρώτου ελληνικού επαναστατικού σοσιαλιστικού κόμματος (ΣΕΚΕ) το 1918 (προσωπικότητες, οργάνωση, εξελίξεις και αποφάσεις) μέχρι την μετονομασία του το 1924 σε Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας (ΚΚΕ) θα αναλυθούν στα πλαίσια του «κύματος» της Οκτωβριανής Επανάστασης του 1917 στη Ρωσία, των σοσιαλιστικών κινήματων στην Ευρώπη αλλά και των εγχώριων οικονομικο-κοινωνικών δυνατοτήτων πρόσληψης του μαρξιστικού σοσιαλισμού.

Βασικός σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με έννοιες και πολιτικές οντότητες όπως «σαινσιμονισμός», «αριστερά», «σοσιαλισμός», «κομμουνισμός», «μαρξισμός», «επιστημονικός σοσιαλισμός» οι οποίες σημάδεψαν και μεταμόρφωσαν την παγκόσμια ιστορία από τον 19ο αιώνα μέχρι σήμερα. Η ιδιαίτερη σύνδεση της ιστορικής έρευνας με την πολιτική που προϋποθέτει το συγκεκριμένο αντικείμενο αποτελεί, επίσης, σημαντικό πεδίο αναστοχασμού και κριτικής σκέψης.

Συνοπτικό Διάγραμμα Διαλέξεων

1. Ζητήματα ορολογίας και προσεγγίσεων: σχέσεις ιστορίας και πολιτικής
2. Κοινωνικές, οικονομικές και διανοητικές ρίζες του σοσιαλισμού στην Ευρώπη κατά τον 19ο αιώνα: οι μεγάλοι στοχαστές
3. Ευρωπαίοι εμιγρέδες και επαναστάτες-διεθμιστές στο ελληνικό Βασίλειο κατά την Οθωνική περίοδο
4. Οι πρώτες οργανώσεις και τα πρώτα σωματεία εργατών: τα παραδείγματα της Πάτρας και της Σύρου
5. Οι αναρχικοί της Πελοποννήσου: αναρχοσυνδικαλισμός, κοινωνική κρίση και καταστολή
6. Οι σοσιαλιστές της Θεσσαλίας και της Κέρκυρας

7. Αρχηγέτες-Οραματιστές και η Πρώτη Εργατική Πρωτομαγιά: ο Πλάτωνας Δρακούλης και ο Σταύρος Καλλέργης
8. Δημοτικισμός και Σοσιαλισμός: το Κοινωνικό ζήτημα
9. Η Σοσιαλιστική Εργατική Ομοσπονδία Θεσσαλονίκης (Φεντερασιόν)
10. Το Ελληνικό σοσιαλιστικό κίνημα κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο
11. Η Ρωσική Επανάσταση και οι Έλληνες σοσιαλιστές
12. Η ίδρυση του Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος Ελλάδας (ΣΕΚΕ): προσωπικότητες, οργάνωση, εξελίξεις και αποφάσεις
13. Το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας (ΚΚΕ): η ίδρυση και τα πρώτα χρόνια δράσης

Εργασίες

Κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, δίνεται η δυνατότητα στους φοιτητές να παρουσιάσουν εργασία σχετική με τη θεματολογία. Οι εργασίες δεν είναι υποχρεωτικές αλλά ούτε και απαλλακτικές. Προσφέρουν στον φοιτητή καλύτερη βαθμολογία, εφόσον το γραπτό του είναι πάνω από 5.

ΙΝΕ 405 Ο ΕΛΛΑΔΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ, ΙΙ (τέλη περ. 17^{ου} – αρχές 19^{ου} αι.)

(Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ)

Περίληψη μαθήματος

Το μάθημα είναι, χρονικά, συνέχεια αυτού που διδάχθηκε στο χειμερινό εξάμηνο· καλύπτει δηλαδή την περίοδο από το 1669 περίπου ως το 1821. Μέσα στο γενικότερο πλαίσιο των πολιτικο-στρατιωτικών γεγονότων που διαδραματίζονται στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και στη Γαληνοτάτη Δημοκρατία του Αγίου Μάρκου την περίοδο αυτή, αλλά και πανευρωπαϊκά, θα εξετασθούν οι εξελίξεις στη διοίκηση, στη γαιοκτησία, στη φορολογία και στο εμπόριο. Ειδική αναφορά θα γίνει στην Ήπειρο, στην Πελοπόννησο και στα βενετοκρατούμενα Επτάνησα, ενώ θα δοθεί έμφαση στην εξέταση της παιδείας, της μεγαλύτερης ανάπτυξης του κοινοτικού θεσμού στις τουρκοκρατούμενες περιοχές και του κληφταρματολισμού. Θα εξετασθούν, επίσης, η επανάσταση του 1770 (*Ορλωφικά*) και οι επιπτώσεις του *Ανατολικού Ζητήματος* στον ελληνικό χώρο, οι προεπαναστατικές ιδεολογικές ζυμώσεις και συγκρούσεις, το επαναστατικό όραμα του Ρήγα Βελεστινλή και η ίδρυση της Φιλικής Εταιρείας, γεγονότα που συνιστούν καθοριστικούς παράγοντες στην πορεία του Ελληνισμού προς τον Αγώνα της ανεξαρτησίας, της οποίας θα συζητηθεί ο χαρακτήρας.

Στόχοι του μαθήματος και αναμενόμενα αποτελέσματα

- α. Να γνωρίσουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες σ' όλες τους τις διαστάσεις τα πιο σημαντικά γεγονότα αυτής της περιόδου, με κριτική προσέγγισή τους και την ειδική βιβλιογραφία που δίνεται σε κάθε μάθημα, ώστε να είναι σε θέση να κατανοούν τις σχέσεις αλληλεξάρτησης ανάμεσα στις πολιτικές μεταβολές και τα κοινωνικο-οικονομικά φαινόμενα, καθώς και τη σχέση αιτίου-αιτιατού στην ιστορία.
- β. Να κατανοήσουν ποιες πολιτικές, κοινωνικές και ιδεολογικές αλλαγές συντελούνται στον ελληνικό χώρο κατά τις τελευταίες προεπαναστατικές δεκαετίες, οι οποίες οδηγούν προς τον Αγώνα της ανεξαρτησίας.
- γ. Να είναι σε θέση να μελετούν σε βάθος, να αναλύουν και ν' αξιολογούν τις διάφορες (ελληνικές και ξένες) πηγές που δίνονται και σχολιάζονται σε κάθε μάθημα, ώστε η ιστορική γνώση να είναι ουσιαστική. Γι' αυτόν άλλωστε το λόγο στις εξετάσεις προβλέπεται ο υποχρεωτικός σχολιασμός μιας πηγής από το corpus των πηγών που διανέμεται δωρεάν, μαζί με το corpus των παραδόσεων των μαθημάτων.
- δ. Να αναπτυχθεί στη διάρκεια των μαθημάτων ο διάλογος ανάμεσα στον διδάσκοντα και τους φοιτητές/φοιτήτριες και μεταξύ των φοιτητών, ώστε να ακούγονται όλες οι απόψεις και να

προβάλλονται όλες οι αντιρρήσεις πάνω σε συγκεκριμένα ζητήματα, με στόχο αφενός την όσο γίνεται πιο αντικειμενική, χωρίς μυθοποιήσεις και προκατειλημμένες ιδέες γνώση των γεγονότων αυτής της περιόδου και αφετέρου τη διαμόρφωση ατόμων, που να είναι σε θέση να σκέπτονται ελεύθερα και να προβληματίζονται δημιουργικά πάνω στα ιστορικά γεγονότα.

Εργασίες

Δίνονται προαιρετικές γραπτές εργασίες, οι οποίες πριμοδοτούνται έως 2 βαθμούς, με την προϋπόθεση ότι ο φοιτητής ή η φοιτήτρια έχει πάρει προβιβάσιμο βαθμό στο γραπτό του.

Παράλληλες δραστηριότητες

Εκπαιδευτική εκδρομή σε μέρος που θα καθοριστεί στα μαθήματα.

Εξέταση

Γραπτή

Διάγραμμα μαθημάτων

Μάθημα 1^ο Ο ελλαδικός χώρος μετά την κατάκτηση της Κρήτης.

Μάθημα 2^ο Η κρίση της Αυτοκρατορίας – Θεσμικές και οικονομικές αλλαγές.

Μάθημα 3^ο Αγροτική οικονομία, κτηνοτροφία και βιοτεχνία.

Μάθημα 4^ο Εμπόριο και ναυτιλία.

Μάθημα 5^ο Εξισλαμισμοί – Δημογραφικές εξελίξεις.

Μάθημα 6^ο Κοιότητες

Μάθημα 7^ο Κλεφταρματολισμός

Μάθημα 8^ο Η αναγέννηση της εκπαίδευσης.

Μάθημα 9^ο Η Ήπειρος τον 18^ο και στις αρχές του 19^{ου} αι.

Μάθημα 10^ο Η Πελοπόννησος κατά τη δεύτερη Βενετοκρατία (1685-1715) – Τα βενετοκρατούμενα Επτάνησα (1669-1797)

Μάθημα 11^ο Η αποτυχημένη επανάσταση του 1770 (Ορλωφικά).

Μάθημα 12^ο Η απήχηση της Γαλλικής Επανάστασης στον ελλαδικό χώρο – Το επαναστατικό όραμα του Ρήγα Βελεστινλή.

Μάθημα 13^ο Προεπαναστατικές ιδεολογικές ζυμώσεις και συγκρούσεις – Η Φιλική Εταιρεία.

ΙΝΕ 412 Ο ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ ΚΑΙ Η ΓΕΝΕΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ (1828-1831)

(Γ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ)

Περίληψη μαθήματος

Ο Ιωάννης Καποδίστριας, τον οποίο η Γ' Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας (Απρίλιος 1827) εξέλεξε ως κυβερνήτη του ελληνικού κράτους είναι, αναμφίβολα μία από τις πιο σημαντικές, αλλά ταυτόχρονα και τις πιο αμφιλεγόμενες, προσωπικότητες της νεοελληνικής ιστορίας. Πολιτικός με μεγάλη και διεθνή πολιτική εμπειρία και αναγνώριση, από την υπηρεσία του σε υψηλές θέσεις της τσαρικής Αυλής, ερχόταν να κυβερνήσει μια χώρα η οποία μόλις είχε αρχίσει να βγαίνει από τις φλόγες του επταετούς Αγώνα της ανεξαρτησίας. Προσπάθησε να οργανώσει ένα μοντέρνο κράτος, παίρνοντας μία σειρά μέτρων στους τομείς της πολιτικής συγκρότησης, της διοίκησης, της οικονομίας, της παιδείας κλπ. Ο τρόπος όμως με τον οποίο κυβέρνησε θεωρήθηκε από πολλούς, και τότε αλλά και αργότερα, ως αυταρχικός, παρά την αναγνώριση της σημασίας του και των δυσκολιών που συνάντησε. Σ' αυτό το μάθημα θα εξετάσουμε, με τη βοήθεια διάφορων πηγών και σχετικών μελετών, την προσωπικότητα και το έργο του Καποδίστρια, ως πρώτου κυβερνήτη του νεοελληνικού κράτους, τους λόγους για τους οποίους πολλοί τον πολέμησαν, τη δολοφονία του και τις συνέπειές της για την πορεία αυτού του κράτους κλπ. Τέλος, θα κάνουμε μία αποτίμηση του έργου του Ιω. Καποδίστρια και της θέσης του στη νεοελληνική ιδεολογία.

Στόχοι του μαθήματος και αναμενόμενα αποτελέσματα

α. Να γνωρίσουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες, σ' όλες τους τις διαστάσεις, τα πιο σημαντικά γεγονότα αυτής της μικρής αλλά κρίσιμης περιόδου, καθώς και την προσωπικότητα και το έργο του πρώτου Κυβερνήτη της Ελλάδας Ιω. Καποδίστρια, με την κριτική προσέγγισή τους και με τη βοήθεια της ειδικής βιβλιογραφίας που δίνεται σε κάθε μάθημα, ώστε να είναι σε θέση να κατανοούν τις σχέσεις αλληλεξάρτησης ανάμεσα στις πολιτικές και τις οικονομικο-κοινωνικές αλλαγές και συγκρούσεις που συντελούνται στην αυγή του νεοελληνικού κράτους, τη σχέση αίτιου-αιτιατού στην ιστορία, αλλά και το ρόλο του ηγέτη.

β. Να κατανοήσουν ποιες πολιτικές, κοινωνικές και ιδεολογικές αλλαγές συντελούνται στον ελληνικό χώρο αυτή την περίοδο της επώδυνης γένεσης του νεοελληνικού κράτους.

γ. Να είναι σε θέση να μελετούν σε βάθος, να αναλύουν και ν' αξιοποιούν τις πηγές (ελληνικές και ξένες), που δίνονται και σχολιάζονται σε κάθε μάθημα, ώστε η ιστορική γνώση να είναι ουσιαστική. Γι' αυτόν άλλωστε το λόγο στις εξετάσεις προβλέπεται ο υποχρεωτικός σχολιασμός μιας πηγής από το corpus των πηγών που δίνεται, μαζί με το corpus των παραδόσεων των μαθημάτων.

δ. Να αναπτυχθεί στη διάρκεια των μαθημάτων ο διάλογος ανάμεσα στον διδάσκοντα και τους φοιτητές/φοιτήτριες και μεταξύ των φοιτητών, ώστε να ακούγονται όλες οι απόψεις και να προβάλλονται όλες οι αντιρρήσεις πάνω σε συγκεκριμένα ζητήματα, με στόχο αφενός την όσο γίνεται πιο αντικειμενική, χωρίς μυθοποιήσεις και προκατειλημμένες ιδέες γνώση των γεγονότων αυτής της περιόδου και αφετέρου τη διαμόρφωση ατόμων, που να είναι σε θέση να σκέπτονται ελεύθερα και να προβληματίζονται δημιουργικά πάνω στα ιστορικά γεγονότα.

Εργασίες

Δίνονται προαιρετικές γραπτές εργασίες, που λαμβάνονται υπόψη στην τελική βαθμολογία, με την προϋπόθεση ότι ο φοιτητής ή η φοιτήτρια έχει προβιβάσιμο βαθμό στο γραπτό.

Παράλληλες δραστηριότητες

Ειπαιδευτική εκδρομή στην Κέρκυρα ή στο Ναύπλιο.

Εξέταση

Γραπτή

Διάγραμμα μαθημάτων

Μάθημα 1^ο Η σταδιοδρομία του Ιω. Καποδίστρια ως το 1827 – Η εκλογή του ως πρώτου κυβερνήτη του ελληνικού κράτους. – Η άφιξη του στην Ελλάδα.

Μάθημα 2^ο Η κατάσταση της χώρας κατά την άφιξη του Καποδίστρια. - Τα πρώτα κυβερνητικά μέτρα.

Μάθημα 3^ο Η στρατιωτική διοργάνωση και οι πολεμικές επιχειρήσεις στα χρόνια του Καποδίστρια.

Μάθημα 4^ο Η οργάνωση της διοίκησης – Η δικαιοσύνη

Μάθημα 5^ο Η εκπαιδευτική πολιτική του Καποδίστρια.

Μάθημα 6^ο Η οικονομική πολιτική του Καποδίστρια: γεωργία και οι εθνικές γαίες.

Μάθημα 7^ο Εποικισμός και ανοικοδόμηση της χώρας. – Οι πρόσφυγες

Μάθημα 8^ο Διπλωματικές ενέργειες του Καποδίστρια – Τα Πρωτόκολλα του 1829 και 1830.

Μάθημα 9^ο Ερείσματα της καποδιστριακής πολιτικής – Συναίνεση και αντιδράσεις. – Η στάση των τριών Μεγ. Δυνάμεων.

Μάθημα 10^ο Η επιδείνωση της θέσης του Καποδίστρια – Προς τη μεγάλη σύγκρουση – Πρώτες ενέργειες της αντιπολίτευσης.

Μάθημα 11^ο Η αντιπολίτευση περνά στην επαναστατική δράση. – Κλονισμός της καποδιστριακής κυβέρνησης

Μάθημα 12^ο Η κορύφωση της κρίσης - Η δολοφονία του Καποδίστρια: ο αντίκτυπος και οι συνέπειές της.

ΙΝΕ 413 Η ΗΠΕΙΡΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΝΕΩΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ (ΤΕΛΗ 18^{ου} -20^{ου} ΑΙ.

(Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ)

Περιγραφή μαθήματος:

Το μάθημα αναλύει τα χαρακτηριστικά της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ιστορίας κατά τους νεώτερους χρόνους και εστιάζει την προσοχή του στην ανάλυση των μεταβαλλόμενων ή σταθερών δομών της πραγματικότητας στον Ηπειρωτικό χώρο. Ειδικότερα, καλύπτεται χρονικά η περίοδος από τα τέλη του 18ου αιώνα έως περίπου τα μέσα του 20ού αιώνα.

Αναλυτικότερα, στο μάθημα εξετάζονται, κατά θεματικό τρόπο, ζητήματα, τα οποία σχετίζονται με την πορεία του Ηπειρωτικού ελληνισμού, την κοινοτική οργάνωση, την λειτουργία των θεσμών καθώς και την διαμορφούμενη εσωτερική και εξωτερική πολιτική τόσο κατά την Οθωμανική περίοδο όσο και μετά την ένταξη της Ηπείρου στο σύγχρονο ελληνικό κράτος. Επιπρόσθετα, θα μας απασχολήσουν θέματα, τα οποία αφορούν την καθοριστική παρουσία του Αλή Πασά στην Ήπειρο, τη συμβολή των Ηπειρωτών στον αγώνα της Ανεξαρτησίας και τις εσωτερικές εξελίξεις στο βιλαέτι των Ιωαννίνων.

Στην ίδια κατεύθυνση θα αναλυθούν ζητήματα σχετικά με τις εκπαιδευτικές εξελίξεις, την πολιτιστική ζωή και τη λογιόσύνη στην Ήπειρο στο πλαίσιο του Ελληνικού κράτους. Εξετάζονται επίσης θέματα που αφορούν την προσφυγική ή υπερπόντια μετανάστευση, τις σταθερές και τις μεταβολές στην οικονομία και την αντιμετώπιση κοινωνικών φαινομένων, όπως αυτό της ληστείας. Ακόμα, θα αναλυθεί η συμμετοχή και παρουσία των Ηπειρωτών κατά του Βαλκανιού πολέμους, τον ελληνοϊταλικό πόλεμο, την κατοχή και τις εμφύλιες συγκρούσεις.

Στους φοιτητές προβάλλεται σχετικό ιστορικό αρχειακό υλικό (βίντεο) για την περίοδο από το Ιστορικό Κινηματογραφικό Αρχείο της ΕΡΤ, ενώ θα υπάρξουν επισκέψεις στην Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών, στο Ίδρυμα Ιωσήφ και Εσθήρ Γιανή, στο ιστορικό Αρχείο του Δήμου Ιωαννιτών και στο Κάστρο και το νησί των Ιωαννίνων.

Μαθησιακοί στόχοι:

Στόχος του μαθήματος είναι να εισαχθούν οι φοιτητές στη θεωρητική συζήτηση για την τοπική ιστορία και τα ιστορικά δεδομένα τριών, περίπου αιώνων, στον Ηπειρωτικό χώρο. Ομοίως, να μυηθούν στην βασική για το θέμα βιβλιογραφία, στην κριτική προσέγγιση των πηγών (που παρουσιάζονται και αναλύονται κατά τις παραδόσεις) και στην τεχνική της συγγραφής μιας ιστορικής εργασίας. Το μάθημα περιλαμβάνει εξέταση στο θεωρητικό μέρος και προαιρετική εκπόνηση εργασίας

Τρόπος εξέτασης:

Γραπτές εξετάσεις στο θεωρητικό μέρος. Ενθαρρύνεται επίσης η εκπόνηση εργασίας η οποία, εφόσον κριθεί επαρκής μπορεί να βελτιώσει την τελική βαθμολογία κατά ένα ή δύο βαθμούς.

Περίγραμμα μαθήματος

1ο μάθημα: Η Ήπειρος κατά τους νεώτερους χρόνους. Από την υποταγή στους Οθωμανούς στις αρχές του 19ου αιώνα. Κοινοτικός βίος, δημογραφικές εξελίξεις και πνευματική δημιουργία.

2ο μάθημα: Ο βίος και η πολιτεία του Αλή Πασά στην Ήπειρο. Η εξωτερική πολιτική του Αλή Πασά. Οι Ηπειρώτες και η αποστασία του.

3ο μάθημα: Η συμβολή των Ηπειρωτών στον αγώνα της Ανεξαρτησίας. Η Φιλική Εταιρεία και η Ήπειρος. Εσωτερικές εξελίξεις στο βιλαέτι των Ιωαννίνων.

4ο μάθημα

Η περίοδος από την απελευθέρωση της Ελλάδας έως το Συνέδριο του Βερολίνου (1878). Εσωτερικές εξελίξεις, κοινοτική οργάνωση, οικονομία και παιδεία.

5ο μάθημα: Εδαφικές ανακατατάξεις στην Ήπειρο κατά τη διάρκεια της Ανατολικής κρίσης. Ο Ηπειρωτικός ελληνισμός από το Συνέδριο του Βερολίνου έως το 1913. Η εκπαίδευση στην Ήπειρο κατά την ύστερη Τουρκοκρατία.

6ο μάθημα: Από την Οθωμανική περίοδο στο Ελληνικό κράτος: πολιτικές και κοινωνικές διαστάσεις για την περιοχή των Ιωαννίνων. Οι Βαλκανικοί πόλεμοι 1912 – 1913. Η οργάνωση του Κράτους στην απελευθερωμένη Ήπειρο.

7ο μάθημα: Η Ήπειρος στα πλαίσια του Ελληνικού κράτους. Η περίοδος του Μεσοπολέμου. Η οργάνωση της δημόσιας διοίκησης και της εκπαίδευσης. Ηπειρώτες λόγιοι και έντυπη παραγωγή. Οι εξελίξεις στην οικονομία.

8ο μάθημα: Παραβατικές συμπεριφορές και καταστολή κατά τον Μεσοπόλεμο στην Ήπειρο. Το φαινόμενο της ληστείας. Ζητήματα ελευθερίας της έκφρασης και ποινικοποίησης της πολιτικής ζωής.

9ο μάθημα: Η Ήπειρος στα χρόνια της μεγάλης υπερατλαντικής Μετανάστευσης. Οι Ηπειρώτες στις ΗΠΑ. Ανάλυση πηγών από το Αμερικανικό αρχείο του Ellis Island. Ανθρωπογεωγραφία των εξ Ηπείρου μεταναστών.

10ο μάθημα: Ο Ελληνοϊταλικός πόλεμος και οι επιχειρήσεις στο Ηπειρωτικό μέτωπο. Ιταλοί και Γερμανοί στην Ήπειρο και η καταστροφή της Εβραϊκής κοινότητας των Ιωαννίνων.

11ο μάθημα: Η δεκαετία του 1940. Κατοχή, αντίσταση και εμφύλιος στον Ηπειρωτικό χώρο.

12ο μάθημα: Η Ήπειρος κατά την μεταπολεμική περίοδο. Πολιτικές εξελίξεις, οικονομικά δεδομένα, πνευματικός βίος, έντυπη παραγωγή. Η ίδρυση της Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών και του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

13ο μάθημα: Γενική σύνοψη και τελικά συμπεράσματα. Παρουσίαση των εργασιών από τους φοιτητές.

ΙΝΕ 401 Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '40: ΚΑΤΟΧΗ, ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ, ΕΜΦΥΛΙΟΣ

(Δ. ΜΠΑΧΑΡΑΣ)

Στόχος του μαθήματος είναι να αποκτήσουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες τις βασικές ιστορικές γνώσεις για την κρίσιμη δεκαετία του 1940.

Το μάθημα ασχολείται με την πολιτική, κοινωνική και οικονομική ιστορία της Ελλάδας κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1940, δηλαδή με την Κατοχή, την Αντίσταση και τον Εμφύλιο Πόλεμο. Μετά από μια εισαγωγική διερεύνηση των προβλημάτων περιοδολόγησης και ερμηνείας που παρουσιάζει η ελληνική ιστορία της δεκαετίας του '40, πιο αναλυτικά εξετάζονται: Η ελληνική κοινωνία και οικονομία στη δεκαετία του '30, ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος και η τριπλή Κατοχή με τις οικονομικές κοινωνικές και πολιτικές επιπτώσεις τους, η πείνα, η ανάπτυξη της Αντίστασης (αίτια, οργανώσεις, στόχοι, συγκρούσεις), η πολιτική των κατοχικών δυνάμεων, η εξόντωση των Ελλήνων Εβραίων, οι εμφύλιες συγκρούσεις στη διάρκεια της Κατοχής, η υπόλοιπη κατεχόμενη Ευρώπη. Στη συνέχεια εξετάζονται η απελευθέρωση, οι Βρετανοί και τα Δεκεμβριανά, η πολιτική πόλωση, το διεθνές περιβάλλον, η κλιμάκωση της βίας και ο Εμφύλιος Πόλεμος (1946-1949) στις στρατιωτικές, πολιτικές και κοινωνικές διαστάσεις του. Οι συνέπειες του Εμφυλίου. Το Δόγμα Τρούμαν και το Σχέδιο Μάρσαλ, η Αμερικανική Βοήθεια (1948-1952) και η οικονομική ανασυγκρότηση της Ελλάδας.

ΙΕΠ 407 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΤΟΝ ΟΨΙΜΟ ΜΕΣΑΙΩΝΑ

(ΑΙΚ. ΖΑΡΙΔΗ)

Περίληψη: Στην αρχή γίνεται μια γενική επισκόπηση της πολιτικής κατάστασης (κυρίως Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία) στην Ευρώπη από τον 11^ο – 13^ο αιώνα. Συνεχίζει με τη δημιουργία των νέων κρατών και την αύξηση του πληθυσμού και του εμπορίου, τις εμπορικές πόλεις και τα εμπορικά ρεύματα. Επίσης γίνεται λόγος για την παπική εξουσία και τα θρησκευτικά τάγματα, την τάξη των ιπποτών, τη γεωργία και το διεθνές εμπόριο. Ο μαύρος θάνατος και οι επιπτώσεις

του στην κοινωνία και τη δημογραφία. Όσον αφορά την πνευματική κατάσταση το μάθημα κάνει αναφορά στην ίδρυση των πρώτων ευρωπαϊκών πανεπιστημίων στη διοικητική τους οργάνωση και στους αγώνες τους για την αυτονομία τους (Πανεπιστήμια Παρισιών, Οξφόρδης, Μπολόνια). Οι θέσεις του Θωμά Ακινάτη, Ρογήρου Βάκωνα και Αβερών ως προς τη διδασκαλία του Αριστοτέλη στις πανεπιστημιακές αίθουσες. Το μάθημα ολοκληρώνεται με την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη, την αγροτική ζωή, την άνοδο της αστικής τάξης και την επίδρασή της στην ύπαιθρο (14^{ος} – 15^{ος} αι.)

Στόχος μαθήματος: Η εξοικείωση των φοιτητών με την σχετικά άγνωστη ιστορία της Ευρώπης από τον 11^ο ως τον 15^ο αι.

Διάγραμμα μαθήματος:

Μάθημα 1^ο: Γενική επισκόπηση της πολιτικής κατάστασης στην Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία κατά τους 11^ο – 13^ο αιώνες.

Μάθημα 2^ο: Γενική επισκόπηση της πολιτικής κατάστασης στην Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία κατά τους 11^ο – 13^ο αιώνες.

Μάθημα 3^ο: Η δημιουργία των νέων κρατών και η αύξηση του πληθυσμού και του εμπορίου

Μάθημα 4^ο: Παπική εξουσία, Ιερά Τάγματα, Ιερά Εξέταση.

Μάθημα 5^ο: Ο μαύρος θάνατος στην Ευρώπη, εξάπλωση-επιπτώσεις.

Μάθημα 6^ο: Η πνευματική κατάσταση στην Ευρώπη – αναφορά στην Καρολίνεια αναγέννηση – πρώτοι πανεπιστημιακοί πυρήνες – οργάνωσή τους.

Μάθημα 7^ο: Αγώνες των πανεπιστημίων Παρισιών, Οξφόρδης, Μπολόνια για την αυτονομία τους απέναντι στην παπική θέληση. Οι ιδέες του Θωμά Ακινάτη, Ρογήρου Βάκωνα και Αβερών για τη διδασκαλία του Αριστοτέλη στα πανεπιστήμια της Ευρώπης.

Μάθημα 8^ο: Κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη – διακινούμενα προϊόντα τον 15^ο αι.

Μάθημα 9^ο: Άνοδος της αστικής τάξης και η επίδρασή της στην ύπαιθρο (14^{ος} – 15^{ος} αι.)

Σκοπός του μαθήματος: Με την αναφορά και με γνώση για τους τελευταίους αιώνες του Μεσαίωνα σκοπό έχει να προετοιμάσει το φοιτητή με γνώσεις για την επόμενη ιστορική περίοδο, την Αναγέννηση, η οποία με τις νέες ανακαλύψεις και τα νέα προϊόντα, την τυπογραφία, τα γράμματα και τις τέχνες αποτελεί τον πρόδρομο της νεότερης ευρωπαϊκής ιστορίας.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις

ΙΕΠ 464 Η ΕΥΡΩΠΗ ΣΤΟ Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ

(Α. ΜΑΧΑΙΡΑ)

Περίληψη:

Ως το τέλος του 1941 η Ευρώπη από τα Πυρηναία μέχρι την καρδιά της ευρωπαϊκής Ρωσίας και από το Βόρειο Ακρωτήριο μέχρι την Κρήτη, με εξαίρεση τις ουδέτερες χώρες (Σουηδία, Ελβετία), είχε καταληφθεί από τους Γερμανούς. Στο μάθημα εξετάζουμε την πολιτική της Γερμανίας στην κατεχόμενη Ευρώπη, πολιτική που παρουσίαζε αξιοσημείωτη ανομοιομορφία, με σημαντικότερη διαφορά εκείνη της συμπεριφοράς των αρχών κατοχής μεταξύ δυτικής και ανατολικής Ευρώπης. Ξεινούμε εξετάζοντας τα ασαφή σχέδια του Χίτλερ για τη «Νέα Ευρωπαϊκή Τάξη» που διαμορφώνονται σταδιακά από τη δεκαετία του 1930: περιοχές εποικισμού για τους γερμανούς αγρότες, περιοχές τροφοδοσίας της ηπείρου της οποίας τον οικονομικό έλεγχο θα έχει η Γερμανία, ζώνες που τιμητικά εντάσσονταν στο γερμανικό έθνος και προηγμένα κράτη της δυτικής Ευρώπης, που θα μπορούσαν υπό όρους να απολαμβάνουν κάποιας μορφής ανεξαρτησία. Εξετάζουμε τους δρόμους μέσω των οποίων οι Γερμανοί διαπίστωσαν το «εβραϊκό πρόβλημα», τη σταδιακή εξέλιξη της πολιτικής τους προς την «τελική λύση» και την αντίσταση και τη διαμαρτυρία των ανθρώπων που ενεπλάκησαν στην πραγματοποίηση του σχεδίου εξολόθρευσης. Προσπαθούμε να χαρτογραφήσουμε τις μορφές αντίστασης που διαμορφώθηκαν στις κατεχόμενες χώρες: χειρονομίες απείθειας, προσωπικές διαμαρτυρίες, δολιοφθορά, παράνομες οργανώσεις που δρούσαν στον αστικό χώρο, ανταρτοπόλεμος μικρής ή μεγαλύτερης κλίμακας και αντίστοιχα τους γερμανικούς μηχανισμούς καταστολής. Στο πλαίσιο αυτό προσεγγίζουμε τις σχέσεις μεταξύ των Συμμάχων,

τα δίκτυα απόδρασης που διαμορφώνονται και τις διαδρομές των ευρωπαϊκών πληθυσμών εντός και εκτός Ευρώπης. Τέλος εξετάζουμε τις επιπτώσεις που είχε η νέα διαίρεση του Ψυχρού Πολέμου στην πρόσληψη των όρων «δωσιλογισμός» και «αντίσταση» στην κατεχομένη Ευρώπη.

ΙΕΠ 465 **ΕΘΝΗ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ 19^{ος} – 20^{ος} ΑΙΩΝΑΣ** (Λ. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ)

Περίληψη: Το μάθημα εξετάζει την συγκρότηση και εξέλιξη των εννοιών του «έθνους» και του «εθνικισμού» από την Γαλλική Επανάσταση και ως το τέλος του 20^{ου} αι στην Ευρώπη. Πιο συγκεκριμένα εξετάζονται οι μεταβάσεις από τα κράτη των νεότερων χρόνων στις νέες εθνικές πατρίδες, η γέννηση του αγγλικού και γαλλικού έθνους, η εθνικο-αστικές επαναστάσεις του 19^{ου} αι. και ο ρόλος της εκπαίδευσης στην διαμόρφωση της εθνικής συνείδησης, οι απόψεις περί έθνους των Χέρντερ και Ρενάν, ο εθνικός πυρετός του 19^{ου} αι. και η «Ανοιξη των λαών», το έθνος απέναντι στον επαναστατικό διεθνισμό, οι πόλεμοι των ευρωπαϊκών εθνών (Α' και Β' Παγκόσμιος). Παράλληλα θα εξεταστεί η προσπάθεια υπερεθνικής θέσμησης των ευρωπαϊκών κοινωνιών μεταπολεμικά και η σύγχρονη κριτική απέναντι στην υποχώρηση της ιδέας του έθνους ως παράγοντα ύπαρξης των υφιστάμενων κρατών της ηπείρου.

Στόχος μαθήματος: Η κατανόηση της εξελικτικής πορείας των εθνών της Ευρώπης δια μέσου της διάδοσης των εθνικιστικών ιδεών και η επίδρασή τους στην διαμόρφωση του σύγχρονου ευρωπαϊκού πολιτισμού και της ευρωπαϊκής ταυτότητας.

Διάγραμμα:

1. Εισαγωγή – εννοιολόγηση
2. Από την φεουδαρχική Δύση και την αυτοκρατορική Ανατολή στην Ευρώπη των νεότερων χρόνων
3. Από τα μεσαιωνικά κράτη στις σύγχρονες πατρίδες
4. Η εθνικοποίηση των κοινωνιών
5. Η γέννηση του σύγχρονου έθνους: θεωρητικές προσεγγίσεις επί χάρτου
6. Ο πυρετός των εθνικισμών κατά τον 19^ο αι'.
7. Εθνικισμός και επανάσταση
8. Εθνικοί-εμφύλιοι πόλεμοι
9. Από τις ιδεολογικές πατρίδες στα αποσχιστικά κινήματα
10. Παραδείγματα υπερεθνισμού, διεθνισμού και νεοεθνικισμού
11. Συμπεράσματα

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2019-20

ΚΩΔ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΑΠΡ	ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
505	Το Αιγαίο και η Μεσόγειος κατά την 2 ^η χιλιετία π.Χ.	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	Δ' (Υ)
506	Τοιχογραφίες Προϊστορικού Αιγαίου	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.) (Σ)
580	Ενάλια Προϊστορική Αρχαιολογία. Ναυσιπλοΐα, Επικοινωνία και θαλάσσιο Εμπόριο στον Αιγαιακό χώρο κατά τη Νεολιθική και την Εποχή του Χαλκού	Ι. ΛΩΛΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
400	Η εποχή του Λίθου	ΧΡ. ΜΑΡΑΜΠΕΑ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
511	Ζητήματα προϊστορικής κεραμεικής	ΧΡ. ΜΑΡΑΜΠΕΑ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
ΑΚΛ	ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
602	Κλασική Τέχνη (Γενική επισκόπηση)	Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ	Δ' (Υ), ΦΙΑ
686	Κεραμική-Αγγειογραφία (Γ. Επισκόπηση)	Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
670	Η Αρχαιολογία του θανάτου στην πρώιμη εποχή του σιδήρου και την πρωτοαρχαϊκή εποχή	Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.) (Σ)
682	Πλαστική	Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
ΑΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
701	Εισαγωγή στη Βυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη	Α. ΜΑΝΤΑΣ	Β' (Υ)
706	Εισαγωγή στην παλαιοχριστιανική και βυζαντινή μνημειακή ζωγραφική	Α. ΜΑΝΤΑΣ	Δ' (Υ)
779	Παλαιοχριστιανική και Βυζαντινή Καππαδοκία	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
762	Τοπογραφία Ηπείρου	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
780	Νομισματική και Σφραγιστική του Βυζαντινού κράτους	Χ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
781	Ζωγραφική και αρχιτεκτονική της Εικονομαχίας	Κ. ΚΟΝΤΟΠΑΝΑΓΟΥ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
737	Μνημειακή Ζωγραφική της Μεταβυζαντινής Περιόδου	Κ. ΚΟΝΤΟΠΑΝΑΓΟΥ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
ΙΝΤ	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ		
804α	Εισαγωγή στη Θεωρία, την Ιστορία και τη Μέθοδο της Ιστορίας της Τέχνης. Επισκόπηση: από την Αναγέννηση στον 18ο αι..	Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Β' (Υ)

822	Μοντέρνα Τέχνη και Ζωή: Η ιστορία της νεωτερικής εμπειρίας μέχρι τα μέσα του 19 ^{ου} αιώνα	Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Δ' (Υ) Αρχ. ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.) Ιστ.
837	Ιστορία της Μεταπολεμικής Τέχνης στη Δύση: από τον Αφηρημένο Εξπρεσιονισμό στην Περφόρμανς	Ν. ΠΕΓΓΙΟΥΔΗΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
839	Ιστορία των εκθέσεων και των μουσείων. Συλλογές και θεσμοί της τέχνης	Ν. ΠΕΓΓΙΟΥΔΗΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

Α' ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΠΡ 505 ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΚΑΙ Η ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ 2^η ΧΙΛΙΕΤΙΑ π.Χ.

(Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ)

Στο μάθημα γίνεται επισκόπηση των πολιτισμών του Αιγαιακού χώρου, με αναφορές στις σχέσεις με τους άλλους πολιτισμούς και στις ευρύτερες εξελίξεις στη Μεσόγειο κατά τη 2η χιλιετία π.Χ. Εξετάζονται ζητήματα ιστορικής γεωγραφίας, πολιτιστικών δομών, γραφής, διοίκησης και εμπορίου, και αναλύεται η μορφή και η ένταση των επαφών μεταξύ των ανακτορικών πολιτισμών του Αιγαίου και του ευρύτερου χώρου της Κεντρικής και Ανατολικής Μεσογείου.

Προαιρετική εργασία και παρουσίασή της στο μάθημα.

ΑΠΡ 506 ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΕΣ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (Σ)

(Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ)

Η τέχνη της επιτοίχιας ζωγραφικής (τοιχογραφία) συνδέεται με την ανάπτυξη των ανακτορικών πολιτισμών της Ανατολής και της Αιγύπτου. Στο προϊστορικό Αιγαίο η μνημειακή ζωγραφική εμφανίζεται στα πρώτα ανάκτορα της Μινωικής Κρήτης και απογειώνεται κατά τη Νεοανακτορική περίοδο, με επίκεντρο πάντοτε την Κνωσό, στη διαμόρφωσή της, όμως, έχει συμβάλει καθοριστικά η πολύχρωμη εικονιστική κεραμική των Κυκλάδων. Στο Ακρωτήρι της Θήρας η τέχνη αυτή συνδέεται με τις αναζητήσεις και τους εθιμικούς κώδικες μιας εξωστρεφούς νησιωτικής κοινωνίας, εικονογραφικά εμφανίζεται πλήρως ανεπτυγμένη και με υψηλής ποιότητας τεχνικά χαρακτηριστικά. Η Μυκηναϊκή Ελλάδα ακολουθεί τους αιγαιακούς συρμούς διακόσμησης των ανακτόρων και των πλούσιων οικιών, εκφράζοντας μέσα από τις στερεοτυπικές σκηνές των τοιχογραφιών την αισθητική, την ιδεολογία και την προπαγάνδα των δικών της ηγεμόνων.

Υποχρεωτική εργασία και παρουσίασή της στο μάθημα.

Εκπαιδευτικές εκδρομές στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, τη Θήβα, τη Θήρα (Ακρωτήρι) και το Ηράκλειο

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία Μαθήματος

http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/vlaxopoulos/vivliografia_zografiki.htm

ΑΠΡ 580 ΕΝΑΛΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ. ΝΑΥΣΙΠΛΟΪΑ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

(Γ. ΛΩΛΟΣ)

Στο μάθημα αυτό προβάλλεται η ναυτική διάσταση των προϊστορικών πολιτισμών του Αιγαίου. Παρακολουθείται η εξέλιξη της ναυπηγικής και της ναυσιπλοΐας στο Αιγαίο από τη Νεολιθική Εποχή έως το τέλος της Ύστερης Εποχής του Χαλκού (Μυκηναϊκής Εποχής).

Εξετάζονται με χρονολογική σειρά, όλες οι αρχαιολογικές μαρτυρίες που αποκαλύπτουν τα μέσα και τους τρόπους ναυσιπλοΐας, τους θαλάσσιους δρόμους επικοινωνίας, την ανάπτυξη του ανταλλακτικού εμπορίου και τις σχέσεις μεταξύ των ηπειρωτικών και των νησιωτικών κέντρων του ευρύτερου Αιγαιακού χώρου. Έμφαση δίδεται στην εξέταση των ομοιομάτων και των απεικονίσεων πλοίων (σε αγγεία, τοιχογραφίες και λίθινες πλάκες), στη μελέτη της κατανομής των παραλιακών οικιστικών κέντρων και λιμένων, στην ανάλυση των φορτίων Ναυαγίων (που έχουν προέλθει από πρόσφατες υποβρύχιες ανασκαφές στο Αιγαίο, στη Σικελία και στις νότιες ακτές της Μικράς Ασίας), καθώς και στην εκτίμηση στοιχείων και πληροφοριών που περιέχονται σε αρχαίες φιλολογικές πηγές. Οι σχετικές μαρτυρίες ερμηνεύονται μέσα στο γενικό πολιτισμικό πλαίσιο των διαδοχικών φάσεων της Ελληνικής Προϊστορίας και Πρωτοϊστορίας.

Κύριες ενότητες του μαθήματος:

- Η ναυσιπλοΐα στο Αιγαίο κατά την Εποχή του Λίθου.

- Ενάλλες και χερσαίες μαρτυρίες για την ναυσιπλοΐα και το θαλάσσιο εμπόριο στο Αιγαίο κατά την 3^η χιλιετία π.Χ. (Πρώιμη Εποχή του Χαλκού).
- Η Μινωική θαλασσοκρατία: σύνοψη παλαιών και νέων δεδομένων.
- Φορτία ναυαγίων της Ύστερης Εποχής του Χαλκού στο Αιγαίο και στην Μεσόγειο.
- Το υπερπόντιο εμπόριο και οι ανταλλαγές κατά την ανακτορική περίοδο του Μυκηναϊκού πολιτισμού.

ΑΠΡ 400 Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΛΙΘΟΥ

(ΧΡ. ΜΑΡΑΜΠΕΑ)

Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στην Αρχαιολογία της Εποχής του Λίθου. Περιλαμβάνει την παρουσίαση/επισκόπηση και των τριών φάσεων της εποχής αυτής (Παλαιολιθικής, Μεσολιθικής και Νεολιθικής), με αναφορές στον Ελλαδικό, αλλά και ευρύτερο γεωγραφικό χώρο (π.χ. Ισπανία, Εγγύς Ανατολή, Αφρική). Προβάλλονται οι ποικίλες αρχαιολογικές μαρτυρίες και εκτιμάται η σημασία τους για την διερεύνηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των διαδοχικών σταδίων της Απώτερης Προϊστορίας.

ΑΠΡ 511 ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ ΚΕΡΑΜΙΚΗΣ

(ΧΡ. ΜΑΡΑΜΠΕΑ)

Το μάθημα εξετάζει το μείζον κεφάλαιο (υλικό) που συνιστά η κεραμική παραγωγή για την Προϊστορική Αρχαιολογία. Στο πλαίσιο του μαθήματος αναδεικνύονται ζητήματα κατασκευής, κατανάλωσης, χρονολόγησης και αντιμετώπισης της κεραμικής των προϊστορικών χρόνων, με αναφορά στις κεραμεικές παραδόσεις και στα προϊόντα των Αιγαιακών πολιτισμών, στις επιμέρους φάσεις τους, και συζητούνται οι σύγχρονοι τρόποι μελέτης τους.

Β' ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΚΛ 602 ΚΛΑΣΙΚΗ ΤΕΧΝΗ (ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ)

(Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ)

Περίληψη. Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η τέχνη και ο υλικός πολιτισμός της κλασικής περιόδου εν γένει. Ειδικότερα, εξετάζονται αντιπροσωπευτικά έργα αρχιτεκτονικής, γλυπτικής, αγγειογραφίας, μεγάλης ζωγραφικής, πηλοπλαστικής και μεταλλοτεχνίας από το 480 ως το 336 π.Χ. Παράλληλα με τη μελέτη και το σχολιασμό των αρχαιολογικών καταλοίπων και των τεχνέργων της κλασικής περιόδου συνεξετάζονται κείμενα της αρχαίας ελληνικής και λατινικής γραμματείας σε μια προσπάθεια να αναζητηθούν πληροφορίες για τις ιστορικές, κοινωνικές, θρησκευτικές και πολιτικές συνθήκες της εποχής.

Ο στόχος του μαθήματος είναι, εκτός από την εξοικείωση με τα μνημεία της κλασικής περιόδου, οι φοιτητές του 4ου εξαμήνου Αρχαιολογικής κατεύθυνσης να ασκηθούν στη χρήση των αρχαιολογικών δεδομένων ως εργαλείων μελέτης της σύγχρονης κοινωνίας και να προσεγγίσουν θεωρητικά ζητήματα ερμηνείας του φαινομένου του κλασικού, μέσα από την παρουσίαση της βασικής και ειδικής βιβλιογραφίας.

Εκπαιδευτική επίσκεψη/άσκηση

Στο μάθημα εντάσσεται τριώρη εκπαιδευτική άσκηση στο Μουσείο Ειμαγείων όπως και μια εκπαιδευτική επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων

Εξετάσεις

Οι εξετάσεις είναι γραπτές, σύμφωνα με το πρόγραμμα του Τμήματος. Παρέχεται η δυνατότητα εκπόνησης γραπτής εργασίας μικρής έκτασης (20% τελικής βαθμολογίας).

ΑΚΛ 686 ΚΕΡΑΜΙΚΗ ΑΓΓΕΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

(Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η γνώση των σημαντικότερων κέντρων κεραμικής, της τεχνικής κατασκευής και όπτησης των αγγείων, της χρήσης τους και κυρίως η μελέτη του τρόπου διακόσμησης και της εικονογραφίας τους. Η μακροαίωνα παράδοση, η βελτίωση της

ποιότητας, οι πειραματισμοί των κεραμέων, το πλήθος σχημάτων, τα εικονογραφικά θέματα, οι ανάγκες της κοινωνίας και οι ιστορικές περιστάσεις, δημιούργησαν μια πολυμορφία που την παρακολουθούμε στα άμππολλα κέντρα παραγωγής από τον 11ο αιώνα π.Χ. έως την ελληνοιστική περίοδο.

- Τα παραπάνω εξετάζονται αναλυτικά με στόχο να γνωρίσουν οι φοιτητές την ιστορία και τα προβλήματα της έρευνας της κεραμικής/αγγειογραφίας της κάθε περιόδου και να μελετήσουν ιδιαίτερες πτυχές του δημόσιου και ιδιωτικού βίου των αρχαίων Ελλήνων μέσα από την κεραμική παραγωγή.
- Οι φοιτητές συμμετέχουν προαιρετικά με την παρουσίαση εργασιών. Οι εξετάσεις είναι γραπτές, σύμφωνα με το πρόγραμμα του Τμήματος.
- Στο μάθημα εντάσσεται δίωρο φροντιστήριο στο Μουσείο Ειμαγείων.

ΑΚΛ 670 Η ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΣΙΔΗΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΩΤΟΑΡΧΑΪΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

(Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ)

Περιγραφή

Το αντικείμενο του σεμιναριακού μαθήματος είναι η διαχείριση του θανάτου και της απώλειας κατά την Πρωίμη Εποχή του Σιδήρου και την Πρωτοαρχαϊκή περίοδο (11ος-7ος αιώνας π.Χ.). Οι ταφικές πρακτικές, τα σχετιζόμενα αρχαιολογικά κατάλοιπα (ταφικά μνημεία, κτερίσματα), οι εσχατολογικές αντιλήψεις, η διαχείριση και ο μετασχηματισμός του νεκρού σώματος είναι μερικές μόνο από τις πτυχές που καλύπτει το φάσμα του σεμιναρίου.

Στόχοι

Οι φοιτητές καλούνται να κατανοήσουν τις βαθιές κοινωνικές και ιδεολογικές προεκτάσεις του θανάτου για τις πρώιμες κοινωνίες και τη σημασία της μελέτης των ταφικών πρακτικών για την ανασύνθεση των αρχαίων κοινωνιών.

Οι φοιτητές θα αναλάβουν υποχρεωτικά θέμα εργασίας που θα πρέπει να παραδοθεί σε γραπτή μορφή ενώ θα προηγηθεί προφορική παρουσίαση στα πλαίσια του μαθήματος.

Επισκέψεις

Προβλέπεται επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων και σε κάποια αρχαία νεκρόπολη (π.χ. Κεραμεικός Αθήνας).

ΑΚΛ 682 ΠΛΑΣΤΙΚΗ

(Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ)

Το αντικείμενο του μαθήματος είναι η εξέλιξη της αρχαίας ελληνικής πλαστικής από τις πρωιμότερες εκφράσεις της σε ειδώλια μικρού μεγέθους κατά την Πρωίμη Εποχή του Σιδήρου έως και το τέλος της Ελληνοιστικής περιόδου.

Εξετάζονται, ζητήματα τεχνολογίας, τεχνικής, τεχνοτροπίας, εργαστηρίων και εικονογραφίας. Η έμφαση δίνεται όχι στις όποιες καλλιτεχνικές όψεις της πλαστικής, αλλά στη χρήση της διαχρονικά και στη σημασία της για τη μελέτη των αρχαίων ελληνικών κοινωνιών. Εκτός από τα ελεύθερα γλυπτά, θα μελετηθούν ταφικά και αναθηματικά ανάγλυφα, αλλά και τα αρχιτεκτονικά γλυπτά και οι συμβολισμοί τους.

Το μάθημα επιδιώκει να εμβαθύνει στις γνώσεις πλαστικής που οι φοιτητές έχουν αποκτήσει από τα εισαγωγικά μαθήματα. Οι φοιτητές θα αποκτήσουν τα εργαλεία για τη μελέτη, χρονολόγηση και ερμηνεία πλαστικών έργων.

Διάρθρωση Μαθημάτων

- Εισαγωγή στη σημασία μελέτης της αρχαίας πλαστικής
- Οι απαρχές: ειδώλια και είδωλα της προϊστορικής περιόδου
- Η μικρογλυπτική των Γεωμετρικών χρόνων
- Διδακτική Πλαστική
- Ελεύθερα Γλυπτά του 6^{ου} αι. π.Χ.
- Αρχιτεκτονική Γλυπτική και Ταφικά ανάγλυφα του 6^{ου} αι. π.Χ.
- 5^{ος} αι: Γλύπτες, Αντίγραφα

- 5^{ος} αι.: Αρχιτεκτονική & Ταφική Γλυπτική
- 4^{ος} αι.: Γλύπτες, Έργα
- Ελληνιστική Γλυπτική

Γ' ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΒΥ 701 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

(Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Χρονικά όρια και περίοδοι της Βυζαντινής τέχνης. Κατηγορίες έργων (υλικά-τεχνικές).

Παρουσίαση των κυριότερων αρχιτεκτονικών τύπων από την Παλαιοχριστιανική έως την Παλαιολόγεια περίοδο. Θα εξεταστούν επίσης χαρακτηριστικά ψηφιδωτά και τοιχογραφίες από την Παλαιοχριστιανική έως την Παλαιολόγεια περίοδο.

Σκοπός του μαθήματος είναι μια πρώτη γνωριμία των φοιτητών με θέματα της βυζαντινής αρχαιολογίας, και συγκεκριμένα με τα δύο κυριότερα πεδία της, την αρχιτεκτονική και τη ζωγραφική.

Εξετάζεται γραπτά.

Τα θέματα θα εξεταστούν ανά εποχή, ξεκινώντας από την Παλαιοχριστιανική εποχή (αρχιτεκτονική – ζωγραφική) και τελειώνοντας με τα ψηφιδωτά και τις τοιχογραφίες της Μονής της Χώρας στην Κωνσταντινούπολη.

ΑΒΥ 706 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

(Α. ΜΑΝΤΑΣ)

Η μνημειακή ζωγραφική στο Βυζάντιο. Τεχνικές, εικονογραφία, εικονογραφικό πρόγραμμα, τεχνοτροπία. Παρουσίαση συνόλων μνημειακής ζωγραφικής από την παλαιοχριστιανική περίοδο (θέματα, νέα τεχνοτροπία), την Εικονομαχία (ανεικονικές διακοσμήσεις), τη Μεσοβυζαντινή περίοδο (εικονογραφικό πρόγραμμα, τεχνοτροπικά ρεύματα) και την ύστερη βυζαντινή περίοδο (καλλιτεχνικά κέντρα, σχολές).

Σκοπός του μαθήματος είναι ο εμπλουτισμός των γνώσεων που οι φοιτητές έχουν αποκτήσει από το β' εξάμηνο σπουδών σε θέματα βυζαντινής ζωγραφικής.

Εξετάζεται γραπτά.

Αρχικά θα εξεταστούν τα παλαιοχριστιανικά ζωγραφικά σύνολα Ανατολής και Δύσης, ενώ από την Εικονομαχία και έπειτα η παρουσίαση – όπως είναι φυσικό – θα περιοριστεί στα μνημεία της Ανατολής.

ΑΒΥ 779 ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ

(Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ)

Μεταξύ του 3^{ου} και 4^{ου} αιώνα η Καππαδοκία - παλαιά ρωμαϊκή επαρχία με πρωτεύουσα την Καισάρεια - αποτέλεσε ένα σημαντικό κέντρο της πρώιμης χριστιανικής περιόδου. Παρόλο που δεν έχουν σωθεί ιστορικές και αρχαιολογικές πηγές για την περιοχή, στην Καππαδοκία διατηρούνται εκατοντάδες μεσαιωνικές εκκλησίες και παρεκκλήσια λαξευμένα στο βράχο που σε πολλές περιπτώσεις διασώζουν σημαντικά στοιχεία του αρχικού τους ζωγραφικού διακόσμου. Σε αυτή τη μοναδική καλλιτεχνική κληρονομιά πρέπει να προστεθούν και σημαντικές αρχιτεκτονικές μαρτυρίες, όπως μοναστηριακά συμπλέγματα, οικισμοί και οχυρά.

Σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση μνημείων της Καππαδοκίας από τις απαρχές της χριστιανικής περιόδου, έως την μεγάλη άνθιση του 10^{ου} και 11^{ου} αιώνα και τον ερχομό των Σελτζούκων.

Θεματικές ενότητες των παραδόσεων θα αποτελέσουν η περιγραφή των μνημείων ανά περιοχή, με ιδιαίτερη προσοχή στις εκκλησίες στο Göreme και η παρουσίαση των κύριων ζωγραφικών συνόλων και εικονογραφικών θεμάτων.

Προβλέπονται προαιρετικές γραπτές εργασίες και η παρουσίασή τους σε ειδικό σεμινάριο.

ΑΒΥ 762 ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ

(Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ)

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η περίοδος από την επικράτηση του Χριστιανισμού ως το 15^ο αιώνα στην Ήπειρο. Θα εξεταστούν τα κυριότερα καλλιτεχνικά κέντρα της ύστερης αρχαιότητας, όπως η Νικόπολη, χωρίς να παραλειφθούν το Δυρράχιο και το Βουθρωτό στο βόρειο τμήμα της Ηπείρου. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην περίοδο ακμής της τέχνης του «Δεσποτάτου» στην Άρτα και τα Ιωάννινα. Σε παραλληλισμό και συνάφεια με τα κυριότερα κέντρα, θα εξεταστούν τα μεμονωμένα μνημεία (π.χ. Γλυκή, Παραμυθιά, Τουρκοπάλουκο, Μονοδένδρι), όπως και οι σχέσεις με τις γειτονικές περιοχές της Αιτωλοακαρνανίας, της Θεσσαλίας αλλά και της Απουλίας.

Στόχος του μαθήματος είναι μια σφαιρική παρουσίαση των μνημείων της περιοχής καθ'όλη τη διάρκεια της βυζαντινής περιόδου. Η Νικόπολη, το Βουθρωτό και η Άρτα, με την πλούσια αρχιτεκτονική και καλλιτεχνική τους παρακαταθήκη, θα είναι οι κεντρικοί πυρήνες των παραδόσεων.

Εκτός ωρών των μαθημάτων προβλέπονται μια επίσκεψη στα βυζαντινά μνημεία της πόλης των Ιωαννίνων και εκδρομές στη Νικόπολη, την Άρτα και το Βουθρωτό. Αν το επιθυμούν, οι φοιτητές μπορούν να αναλάβουν εργασίες σχετικές με συγκεκριμένα μνημεία, που θα παρουσιάσουν κατά τη διάρκεια των εκδρομών.

ΑΒΥ 780 ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΦΡΑΓΙΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(Χ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Περιγραφή του μαθήματος: Παρουσίαση και περιγραφή βυζαντινών σφραγίδων, ιστορία της επιστήμης της Σφραγιστικής, οι συλλογές ανά τον κόσμο, η σφραγίδα ως αρχαιολογικό εύρημα και αρχαιολογική/ιστορική ερμηνεία του, ιδιαιτερότητες, τυπολογία και μορφή, απεικονίσεις και παραστάσεις, η γλώσσα των βυζαντινών σφραγίδων. Είδη σφραγίδων (μέταλλο και χρήση). Τα σύμβολα, ο συμβολισμός των παραστάσεων. Ασκήσεις ταύτισης και ανάγνωσης των επιγραφών.

Παρουσίαση και περιγραφή των νομισμάτων και ιστορία της (βυζαντινής) Νομισματικής, το νόμισμα ως αρχαιολογικό εύρημα και αρχαιολογική/ιστορική ερμηνεία του, τυπολογία και μορφή, απεικονίσεις, παραστάσεις και ο συμβολισμός τους, η γλώσσα των βυζαντινών νομισμάτων. Διακίνηση νομισμάτων και ο ρόλος τους στην οικονομία. Είδη νομισμάτων. Το Νομισματικό Μουσείο Αθηνών. Ασκήσεις ταύτισης και ανάγνωσης των επιγραφών των νομισμάτων.

Σινοποιί και Στόχοι: Εξοικείωση με τη σφραγίδα και το νόμισμα ως αρχαιολογικού ευρήματος και πηγής της Βυζαντινής ιστορίας, ανάπτυξη δυνατοτήτων στην αναγνώριση, ταύτιση, χρονολόγηση, ερμηνεία των σφραγίδων και νομισμάτων, επεξεργασία σφραγιστικών και νομισματικών αρχαιολογικών ευρημάτων, ανάπτυξη δυνατοτήτων δημοσίευσης σφραγίδων και νομισμάτων

Τρόπος εξέτασης: Γραπτή εξέταση

ΑΒΥ 781 ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑΣ

(Κ. ΚΟΝΤΟΠΑΝΑΓΟΥ)

Πρόκειται για ένα εξειδικευμένο γνωστικό αντικείμενο, στο οποίο μελετάται μία περίοδος ιδιόμορφων συνθηκών και καθοριστικών συνεπειών για την βυζαντινή αυτοκρατορία και ειδικότερα για την διαμόρφωση της βυζαντινής τέχνης.

Κύριοι εκπαιδευτικοί στόχοι του μαθήματος

- Εξοικείωση και ορθή χρήση της σχετικής ορολογίας (εικονομαχική έριδα, εικονομάχοι, εικονολάτρες, ανεικονική τέχνη, αναπαραστατική τέχνη, τρουλαία βασιλική, σταυροειδής εγγεγραμμένος ναός, μονόχωρος με τρούλο ναός κ.α.)
- Αναγνώριση, περιγραφή των αρχιτεκτονικών τύπων της περιόδου.
- Αναγνώριση και κατανόηση των μεταβατικών αρχιτεκτονικών τύπων και της εξελικτικής πορείας της αρχιτεκτονικής. Κατανόηση των λόγων που την προκάλεσαν.

- Αναγνώριση, εικονογραφική και τεχνοτροπική ανάλυση έργων μνημειακής τέχνης της περιόδου.
- Αφομοίωση των συνεπειών της Εικονομαχίας στην τέχνη με έμφαση στην αρχιτεκτονική και μνημειακή ζωγραφική.

ΑΒΥ 737 ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

(Κ. ΚΟΝΤΟΠΑΝΑΓΟΥ)

Στο μάθημα θα εξεταστεί η μνημειακή τέχνη του «Βυζαντίου μετά το Βυζάντιο», δηλ. της Μεταβυζαντινής εποχής, όπως έχει επικρατήσει διεθνώς στην επιστημονική κοινότητα να ονομάζεται η τέχνη της περιόδου από το 1453 έως το πρώτο τέταρτο του 19ου αιώνα στις βαλκανικές περιοχές υπό οθωμανική ή ενετική κυριαρχία. Θα παρουσιαστεί και θα αναλυθεί το ιστορικό, κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό πλαίσιο της εν λόγω περιόδου. Έμφαση θα δοθεί στα καλλιτεχνικά ρεύματα, στις ονομαζόμενες δηλαδή καλλιτεχνικές «σχολές», στις επιδράσεις που οι «επώνυμοι» πλέον ζωγράφοι δέχονται και ασκούν, στα σημαντικά γεγονότα – ορόσημα που επηρεάζουν την τέχνη, στον ευρύτερο γεωγραφικό χώρο που εντάσσονται τα σωζόμενα μνημεία, στην προέλευση και τον ρόλο των χορηγών, καθώς και στο ρόλο της επίσημης εκκλησίας και σε αυτόν της κατά τόπο πολιτικής διοίκησης.

Δ' ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΙΝΤ 804α ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΕΩΡΙΑ, ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΣΤΟΝ 18^ο ΑΙ.

(Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η δημιουργία προϋποθέσεων για την έρευνα, την ερμηνεία και την ουσιαστική προσέγγιση της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Εξετάζονται οι ορισμοί της τέχνης και η τεμμηρίωση του αντικείμενου της ιστορίας της τέχνης. Αναλύονται οι βασικές επαγγελματικές πρακτικές των ιστορικών της τέχνης και οι θεμελιώδεις έννοιες της ιστορίας της τέχνης. Παρουσιάζεται μία ιστοριογραφική αναδρομή στις καταβολές και τη γενεαλογία της ιστορίας της τέχνης ως επιστήμης – οι ιστορικές της σχέσεις με την αρχαιολογία, τις συλλογές σπάνιων και αξιοπερίεργων αντικειμένων, τις αρχαιολογικές ανασκαφές, την ειδημοσύνη, και κατόπιν την ιστορία με τη μοντέρνα της έννοια, τη φιλοσοφία και τις άλλες επιστήμες όπως ο χώρος οδεύει προς τη σχετική του αυτονόμηση στον 19^ο και 20^ο αι. Θα εξεταστούν επίσης αναλυτικά οι περίοδοι της ιστορίας της τέχνης και τα βασικά καλλιτεχνικά ρεύματα της νεώτερης ευρωπαϊκής τέχνης από την Αναγέννηση μέχρι τον 18^ο αι. Τέλος θα παρουσιαστούν οι βασικές ιστορικές και σύγχρονες μέθοδοι που αναπτύχθηκαν και εφαρμόζονται στο χώρο της ανάλυσης της τέχνης – μορφολογία, εικονολογία, πολιτιστική και κοινωνική ιστορία, φεμινισμός, μετα-αποικιοκρατικά μοντέλα. Προβάλλονται φωτεινές διαφάνειες και χρησιμοποιούνται θεμελιώδη ιστορικά και θεωρητικά κείμενα.

Σκοποί

Να έλθουν οι φοιτητές σε επαφή με τα βασικά εργαλεία και την ορολογία της τρέχουσας ιστορίας της τέχνης ως επιστημονικού κλάδου

Να εξοικειωθούν με την υπάρχουσα πολλαπλότητα των προσεγγίσεων και των ερμηνειών κατά την επεξεργασία των εικόνων και των έργων τέχνης

Να γίνει κατανοητή η πολυδιάστατη οντότητα του έργου τέχνης ως υλικού αντικειμένου, ως ιστορικού τεμμηρίου αλλά και ως παράγοντα διαμορφωτικού της ιστορίας

Να παρουσιαστεί η ιδιαιτερότητα του κλάδου, και να αξιολογηθούν κριτικά τόσο οι διαφορές του με την παραδοσιακή ιστορία και την αρχαιολογία, όσο και οι σημεινές του συγκρίσεις με τις υπόλοιπες ιστορικές σπουδές

Να δοθεί μία πρώτη ιστορική επισκόπηση της νεώτερης ευρωπαϊκής τέχνης κατά τα πρώτα της βήματα μετά την Αναγέννηση

Στόχοι

Να παρουσιαστεί η ιστορία του χώρου, οι διαφορετικές και ιστορικά συγκεκριμένες του μεταμορφώσεις ανάλογα με τις κοινωνικές προτεραιότητες των ομάδων που τον καλλιέργησαν.

Να κατανοηθεί με βάση το παράδειγμα της ιστορίας της τέχνης η ιστορική σχετικότητα των επιστημονικών κλάδων, οι ριζικές τους αλλαγές ανά περίοδο και άρα οι ίδιοι οι κοινωνικοί και ιστορικοί μηχανισμοί συγκρότησης της γνώσης και των επιστημών.

Να αξιολογηθεί η αλληλοσυμπληρωματικότητα αλλά και οι συγκρούσεις μεταξύ των διαφορετικών μεθόδων, προσεγγίσεων και ερμηνειών των έργων τέχνης, και να γίνει φανερός ο τρόπος με τον οποίο αντανακλούν τις προτεραιότητες και τις αλήθειες κάθε φορά της εκάστοτε ερμηνευτικής γωνίας.

Στο πλαίσιο του μαθήματος προβλέπεται εκπαιδευτική εκδρομή στην αναγεννησιακή Ιταλία.

INT 822 Η ΜΟΝΤΕΡΝΑ ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΖΩΗ: Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΙΚΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΜΕΧΡΙ ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΟΥ 19^{ου} ΑΙΩΝΑ

(Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Το μάθημα θα προσφέρει μία συνολική επισκόπηση των εννοιών της μοντερνικότητας και του μοντερνισμού στην νεώτερη τέχνη, και θα εξετάσει αναλυτικά τις επαναστατικές τομές στην ιστορία της ευρωπαϊκής τέχνης και πολιτισμού από τον γαλλικό και βρετανικό ρεαλισμό και προοραφηλιτισμό μέχρι τα εμπρεσιονιστικά και μετα-εμπρεσιονιστικά ρευμάτα των τελών του 19^{ου} και των αρχών του 20^{ου} αιώνα. Επίσης θα αναλυθούν τα διαφορετικά είδη συμβολιστικών ρευμάτων, οι εξελίξεις στην διακόσμηση, τις εφαρμοσμένες και χειροτεχνικές τέχνες αλλά και το σχέδιο και την αρχιτεκτονική της Art Nouvó και της Βιενέζικης Πρωτοπορίας (Κλίμτ, Βιενέζικο Σχίσμα κλπ). Το μάθημα θα ολοκληρωθεί με τα κινήματα του γαλλικού και γερμανικού εξπρεσιονισμού – Φωβιστές, Γέφυρα και Γαλάζιος Καβαλάρης.

Σκοποί

Το μάθημα σκοπεύει να

- δώσει μία συνολική εικόνα του καλλιτεχνικού κόσμου στον 19^ο και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, με έμφαση στα βασικά κινήματα και έργα
- καταδειχθεί τον κεντρικό ρόλο που παίζουν νέες φιλοσοφικές και εννοιολογικές κατηγορίες, αλλά και ο ίδιος ο γραπτός, κριτικός και θεωρητικός λόγος ως προς τη διεκπεραίωση της ριζικής τομής που συντελείται αυτή την περίοδο στα δυτικά μέσα αναπαράστασης

Στόχοι

- να καταδειχθούν οι στενές σχέσεις της καλλιτεχνικής παραγωγής με την ιστορική πραγματικότητα στην ευρεία της έννοια: δηλ. οι στενές σχέσεις των μεγάλων καλλιτεχνικών ρήξεων της εποχής αυτής με την πολιτική, τον κοινωνικό ριζοσπαστισμό αλλά και τους πλατύτερους νεωτερικούς μετασχηματισμούς που επιβάλλονται αυτή την εποχή
- να φανερωθεί ο ιστορικός ρόλος του διαιρεμένου δημόσιου πεδίου και της κριτικής υποδοχής των έργων – δηλ. του τύπου αλλά και των άλλων δημόσιων συζητήσεων που διεξάγονται γύρω από την τέχνη – κατά τη νοηματοδότηση των έργων τέχνης. Να καταδειχθεί δηλαδή η σημασία που έχει η δημόσια συζήτηση και η κοινωνική πρόσληψη των έργων τέχνης κατά τη διαμόρφωση και εκλέπτυνση των νοημάτων, των ρόλων, των προσδοκιών και των στοχευσεών που τους επιφυλάσσονται, κατά την κυκλοφορία τους στον κοινωνικό-ιστορικό χώρο
- να αποκαλυφθεί η ποικιλία των νέων μέσων και των τεχνικών – φωτογραφία, κινηματογράφος, κολλάζ, αντικείμενα – αλλά και των νέων τρόπων και μορφών καθημερινής ζωής και εργασίας που σχετίζονται με την εκρηκτική αυτή καλλιτεχνική περίοδο
- να καταδειχθεί ο κεντρικός ρόλος της τέχνης, από τη μία, ως ιστορικής πηγής για αυτήν την περίοδο, και, από την άλλη, ως διαμορφωτικού παράγοντα του παρόντος αλλά και του μέλλοντος

INT 837 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΣΤΗ ΔΥΣΗ: ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΦΗΡΗΜΕΝΟ ΕΞΠΡΕΣΙΟΝΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΠΕΡΦΟΡΜΑΝΣ

(Ν. ΠΕΓΓΙΟΥΔΗΣ)

Στο μάθημα εξετάζονται οι εικαστικές εκφράσεις και τα ρεύματα που διαμορφώθηκαν κατά την μεταπολεμική περίοδο, από τα μέσα του 20ου έως τις αρχές του 21ου αιώνα, κατά κύριο λόγο στην Ευρώπη και στην Αμερική. Δίνεται έμφαση στους θεσμούς της τέχνης, και ιδιαίτερα στις εκθέσεις και στον ρόλο της επιμέλειας όσον αφορά τον προσδιορισμό και την αξιολόγηση της τέχνης, καθώς και στον θεωρητικό λόγο που αναπτύσσεται στο πλαίσιο αυτό. Παρουσιάζεται η τέχνη του Αφηρημένου Εξπρεσιονισμού στις ΗΠΑ και ο Σοσιαλιστικός Ρεαλισμός μαζί με άλλα σύγχρονα ρεύματα στις χώρες του Ανατολικού Μπλοκ, όπως επίσης και η Ποπ Αρτ, ο Φωτορεαλισμός, ο Νέος Ρεαλισμός και μία σειρά από τάσεις όπως η τέχνη του Μινιμαλισμού, η εννοιολογική τέχνη, οι επιτελεστικές τέχνες (Χάπενινγκ, Τέχνη του Σώματος, Περφόρμανς) και οι νέες αντιλήψεις για το σώμα, την βιοπολιτική και τον φεμινισμό. Όλα αυτά τα κινήματα αναλύονται σε σχέση με ιστορικούς σταθμούς όπως ο Μάης του 1968, η πτώση του τείχους του Βερολίνου αλλά και η σύγχρονη οικονομική κρίση και οι νέες πολιτιστικές συνθήκες που διαμορφώνονται στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και της μεταποικιακής και νεοαποικιακής κατάστασης σήμερα.

INT 839 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ. ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΙ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

(Ν. ΠΕΓΓΙΟΥΔΗΣ)

Το μάθημα εξετάζει την ιστορία των συλλογών και θεσμών της τέχνης από τις Wunderkammer μέχρι τα σύγχρονα Μουσεία τέχνης. Στην πορεία του μαθήματος θα διερευνήσουμε την καθιέρωση των πρώτων δημόσιων συλλογών και την ίδρυση των μουσείων τέχνης, ενώ θα διατρέξουμε την ιστορία των Διεθνών Εκθέσεων και των γαλλικών Salons καθώς και της διοργάνωσης των πρώτων μονογραφικών εκθέσεων. Θα μελετήσουμε επίσης τον ρόλο των εικονογραφημένων περιοδικών στην διάδοση της τέχνης σε ευρύτερα κοινωνικά στρώματα. Επιπλέον, θα εξετάσουμε κριτικά την λειτουργία του μουσείου και των εκθέσεων ως διαμεσολαβητών στην πορεία προς την καθιέρωση της μοντέρνας τέχνης, αλλά και σύγχρονων καλλιτεχνικών κινήσεων ή μεμονωμένων καλλιτεχνών: ποιά η σχέση των κινήματων της πρωτοπορίας με την μεταρρύθμιση του θεσμού των εκθέσεων ή του σύγχρονου επιμελητή τέχνης με το μεταμοντέρνο; Το μάθημα θα ολοκληρωθεί με τη διερεύνηση της λειτουργίας και του ρόλου του Μουσείου και της ιδιωτικής γκαλερί σήμερα: ποιά η θέση τους στη σύγχρονη αγορά τέχνης (ή γενικότερα στην οικονομία της αγοράς) σήμερα; Πώς μεταμορφώνουν τους θεσμούς της τέχνης σύγχρονες προκλήσεις όπως η «άυλη τέχνη» και η ψηφιοποίηση;

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2019-2020*

ΚΩΔ ΛΑΟ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
496	Έθνη, εθνοτικές ομάδες και ταυτότητες. Η περίπτωση των Βαλκανίων.	Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)
456	Η ιστορική διαδρομή της ελληνικής ενδυμασίας. Μορφολογία και κοινωνική λειτουργία.	Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)
464	Το ευρωπαϊκό κοστούμι από το μεσαίωνα ως τον εικοστό αιώνα (στην καθημερινή ζωή και την τέχνη)	Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ	Στ', Η' (Επ. Υπ.) (Σ)
465	Η ιστορία των παραμυθιών	Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)
103	Η μουσική στο θέατρο και τον κινηματογράφο	Ρ. ΔΑΛΙΑΝΟΥΔΗ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)

*Οι διδάσκοντες του Τομέα Λαογραφίας, οι οποίοι προσφέρουν ένα μάθημα ανά εξάμηνο, διδάσκουν και στα σεμινάρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών Σπουδών «Νεότερος και Σύγχρονος Κόσμος: Ιστορία, Λαογραφία, Ανθρωπολογία».

ΛΑΟ 496 ΕΘΝΗ, ΕΘΝΟΤΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΚΑΙ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ.

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ

(Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ)

Αρχικά γίνεται μια εννοιολογική προσέγγιση στους βασικούς όρους του τίτλου και του περιεχομένου του μαθήματος. Εξετάζονται οι όροι *έθνος*, *εθνοτική ομάδα*, «φυλή», *έθνος-κράτος*, *εθνική και εθνοτική ταυτότητα*, *εθνικισμός*, *εθνοτισμός*, *εθνισμός*, *εθνογένεση* με βάση την τρέχουσα και την επιστημονική τους χρήση και με επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας.

Σε μια δεύτερη ενότητα παρουσιάζονται οι θεωρίες για το έθνος αναλυτικά και με βάση την ανθρωπολογική και γενικότερη βιβλιογραφία. Με αφετηρία τις δύο γνωστές και αντίθετες μεταξύ τους πολιτικές θεωρίες, την *ουσιακρατική* και τη *βουλησιαρχική*, εξηγούνται οι πολιτικές διαστάσεις του ζητήματος με συγκεκριμένες αναφορές σε παραδείγματα από τη σύγχρονη πολιτική ζωή και στη συνέχεια εξετάζονται με κριτικό τρόπο οι βασικές επιστημονικές θεωρίες στο χώρο των κοινωνικών επιστημών γύρω από το έθνος και τα συναφή με αυτό ζητήματα. Πιο συγκεκριμένα, εκτός από την *ουσιακρατική* και την *βουλησιαρχική*, παρουσιάζονται, με παραδείγματα και παραπομπές στη σχετική βιβλιογραφία, η *οικονομιστική*, η *πολιτισμική*, η *εγκλεπτικιστική* και η *ολιστική* θεωρία.

Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στα Βαλκάνια με σιόπο μια γενικότερη εισαγωγή στην ιστορία και την εθνογραφία αυτού του χώρου. Μέσα από μια ανθρωπογεωγραφική προσέγγιση εξετάζεται το ζήτημα της οριοθέτησης και της ενότητας του χώρου, η έννοια της *βαλκανικότητας* σε σχέση με τη γενικότερη συζήτηση περί κατασκευής της εικόνας των Βαλκανίων εκ μέρους της Δύσης και τα σχετικά ζητήματα εθνο-πολιτισμικής ταυτότητας των λαών που ανήκουν σ' αυτό το χώρο. Έτσι παρουσιάζονται ο τόπος και άνθρωποι του με ανθρωπογεωγραφικούς και ανθρωπολογικούς όρους και μέσα από μια ιστορική βεβαίως οπτική.

Σε ξεχωριστή ενότητα εξετάζεται η περίοδος της οθωμανικής κυριαρχίας στα Βαλκάνια, με έμφαση στο σύστημα των *μιλλέτ*, προκειμένου να κατανοήσουν οι φοιτητές τις δυσκολίες μετάβασης από αυτό το σύστημα στα νεωτερικά έθνη-κράτη. Με βάση ιστορικές μελέτες αλλά και κείμενα περιηγητών παρουσιάζεται η κατάσταση πριν από το έθνος με αναφορές στα εθνογραφικά δεδομένα της εποχής.

Η διαδικασία μετάβασης από την οθωμανική κυριαρχία στα έθνη-κράτη αποτελεί αντικείμενο μιας επόμενης ενότητας, στην οποία ως βασικός στόχος ορίζεται η κατανόηση εκ μέρους των φοιτητών των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών διαστάσεων αυτού του φαινομένου με άξονα την έννοια της νεωτεριότητας και της συναφούς με αυτή εθνικής ιδεολογίας και γενικότερα του εθνικού φαινομένου. Εδώ καταβάλλεται προσπάθεια να συνδεθούν οι θεωρίες για το έθνος και τον εθνικισμό με την ανάλυση και ερμηνεία των συγκεκριμένων διαδικασιών στο χώρο των Βαλκανίων. Η διαίτερη έμφαση δίνεται στη σχέση εθνοτικών και εθνικών ταυτοτήτων στο πλαίσιο συγκρότησης των εθνών κρατών και της χάραξης των συνόρων. Σε αυτό το πεδίο η συζήτηση άπτεται του θεωρητικού ζητήματος των *ορίων* ανάμεσα στις εθνοτικές ομάδες και τις ταυτότητες, σε σχέση με το ζητούμενο της εδαφικής οριοθέτησης των εθνών.

Στα επόμενα μαθήματα το ενδιαφέρον μας επικεντρώνεται σε ζητήματα συνόρων και ταυτοτήτων με βάση την περίπτωση της Ελλάδας και της σχέσης της με τα κράτη που συνορεύει. Έτσι, γίνονται αναφορές στη Θράκη και στα ζητήματα που αφορούν τις ελληνο-τουρκικές και ελληνο-βουλγαρικές σχέσεις, με έμφαση πάντοτε στα ζητήματα των εθνοτικών/εθνικών ταυτοτήτων, στη Μακεδονία και στα ανάλογα θέματα, και στην Ήπειρο, που τίθεται το ζήτημα των ελληνο-αλβανικών σχέσεων, με έμφαση στο «Βορειοηπειρωτικό» ζήτημα και το «ζήτημα των Τσάμηδων».

Στο πλαίσιο της παραπάνω ενότητας παρουσιάζονται και αναλύονται σχετικά κείμενα, τα οποία φωτίζουν όλα αυτά τα ζητήματα με έναν διαφορετικό τρόπο, καθώς γίνεται προσπάθεια τα κείμενα αυτά να προέρχονται από διάφορες πλευρές, έτσι ώστε οι φοιτητές να αντιληφθούν, με

βάση τις συγκριτικές προσεγγίσεις, με ποιον τρόπο χρησιμοποιούνται οι «πηγές», τα αρχεία κ.λπ και πώς συγκροτούνται οι διάφορες εθνικές αφηγήσεις. Όλο αυτό το θέμα συνδέεται με το ολόένα και περισσότερο αναπτυσσόμενο πεδίο της *αρχαικής εθνογραφίας*, με την οποία έμπρακτα εξοικειώνονται οι φοιτητές. Στο βαθμό που ο χρόνος το επιτρέπει, γίνεται και ανάλυση περιεχομένου διακηρύξεων ή άλλων προγραμματικών κειμένων επιμέρους εθνικών κινήματων στο χώρο της Βαλκανικής, στα οποία αποτυπώνονται τα τυπικά χαρακτηριστικά των εθνικών ιδεολογιών, όπως για παράδειγμα η συγκρότηση του γραμμικού εθνικού χρόνου με βάση την κοινή καταγωγή από έναν αρχαίο πρόγονο και η διεκδίκηση ενός ομοιογενούς εθνικού ζωτικού χώρου.

Στόχοι:

Να κατανοήσουν οι φοιτητές το εννοιολογικό περιεχόμενο και την αναλυτική χρησιμότητα των όρων *έθνος*, *εθνοτική* ομάδα και τα παράγωγά τους. Να προσεγγίσουν, με βάση τα παραπάνω εννοιολογικά και αναλυτικά εργαλεία και με όρους ιστορικότητας, το ζήτημα της *βαλκανικότητας*. Να αντιληφθούν τη διαδικασία μετάβασης από την πολυ-εθνοτική οθωμανική αυτοκρατορία στα έθνη-κράτη. Να γνωρίσουν τα εθνογραφικά «δεδομένα» του χώρου και τις χρήσεις στο πλαίσιο των εθνικών κινήματων. Να εξοικειωθούν με την ανθρωπολογική προσέγγιση και την εθνογραφική μέθοδο γενικά αλλά και ειδικότερα με την αρχαική εθνογραφία. Να γνωρίσουν τόσο την ανθρωπολογική όσο και την ιστορική βιβλιογραφία, αλλά και τα περιηγητικά κείμενα που μας βοηθούν να κατανοήσουμε την κατάσταση στα Βαλκάνια κατά την περίοδο της μετάβασης από την αυτοκρατορία στο έθνος-κράτος.

Οι φοιτητές μπορούν να ειπουν προαιρετικές εργασίες και να τις παρουσιάσουν στο μάθημα. Αυτές λαμβάνονται σοβαρά υπόψη για την τελική αξιολόγησή τους. Η εξέταση είναι προφορική. Οι φοιτητές έχουν επίσης τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε αποστολή για άσκηση στην επιτόπια έρευνα.

ΛΑΟ 456 Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΝΔΥΜΑΣΙΑΣ.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

(Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ)

Περίληψη:

Παρουσιάζεται η πορεία της ελληνικής ενδυμασίας από την αρχαιότητα ως τον εικοστό αιώνα, σε συσχετισμό με τα ιστορικά, οικονομικά-κοινωνικά και πολιτισμικά δεδομένα κάθε εποχής. Οι ενότητες: 1. Προϊστορικό Αιγαίο, Μινωική Κρήτη, Θήρα, Μυκηναϊκή Ελλάδα: οι πρώτες ενδυματολογικές αντιλήψεις, τα πρώτα σύνθετα, κομμένα και ραμμένα ενδύματα, οι πρώτες παρεμβάσεις στη φυσική σωματική συμμετρία. 2. Τα ενδύματα στα Ομηρικά Έπη: ο *μαλακός χιτών*, η *ανεμοσκεπής χλαίνα* και το *μέγα φάρος* των *καρηκομοώντων* Αχαιών, ο *περικαλλής πέλπος* και το *αργύρεον φάρος* των *καλλιπλοκάμων* γυναικών τους. 3. Αρχαία Ελλάδα (Ιστορικοί χρόνοι): με διάρκεια και διαχρονικότητα, πτυχωτά, ριχτά, άρραφτα ενδύματα, ευπροσάρμοστοι *χιτώνες* και *μάτια*, δωρικοί και ιωνικοί τρόποι. 4. Ρωμαϊκά και πρωτοχριστιανικά χρόνια: νέες υφαντικές τεχνικές, ποικιλία χιτώνων, ακμή και παρακμή της *τηβέννου*, ελληνιστικές συνήθειες και τρόποι της Ανατολής. 5. Βυζάντιο: σημειολογική φόρτιση, στολές, διάκριση των φύλων, ηθικές υποχρεώσεις, κοινωνική ιεραρχία, αυλή, λαός και περιθωριακές ομάδες, κοσμικά κοστούμια και ιερατικά άμφια. 6. Από την Άλωση ως την Απελευθέρωση: οι βυζαντινές ρίζες, η τουρκοκρατία, η λατινοκρατία, η υποταγμένη ενδυματολογική συμπεριφορά. Προνόμια και απαγορεύσεις. 7. 19ος αιώνας: τα «παραδομένα» και τα «φράγκικα». Οικοτεχνία και εργαστηριακή παραγωγή. 8. Κεντήματα και κοσμήματα. 9. 20ός αιώνας: η οριστική μεταβολή -και των ενδυματολογικών- αντιλήψεων ως εικαστικών τρόπων έκφρασης των επιδιώξεων και των προσδοκιών της νέας ελληνικής κοινωνίας.

Μαθησιακοί στόχοι

Η ανάλυση των ενδυματολογικών συστημάτων του ελληνικού παρελθόντος (προϊστορία, αρχαϊκοί, κλασικοί, ελληνιστικοί, ρωμαϊκοί χρόνοι, βυζαντινή εποχή) έχει ως σκοπό την κατανόηση της ανάπτυξης και της κοινωνικής λειτουργίας, εν συνεχεία, των ελληνικών τοπικών ενδυμασιών κατά τους νεότερους χρόνους (οθωμανική κυριαρχία/λατινοκρατία, 19ος αι. - Β'

Παγκόσμιος πόλεμος), οι οποίες αναδείχτηκαν σε εκείνα τα μεταβλητά στοιχεία του πολιτισμού της ελληνικής κοινότητας, που αποικρυστάλλωθηκαν, εν τέλει, σε εικαστικές διαλέκτους, σε «κείμενα σελίδων» της πολιτιστικής πορείας κάθε κοινότητας. Το μάθημα αποβλέπει στο να εφοδιάσει τους φοιτητές (μελλοντικούς εκπαιδευτικούς ή επιμελητές ενδυματολογικών συλλογών) με επαρκείς γνώσεις, όχι μόνο για το σχολιασμό των ελληνικών ενδυμασιών, όποτε απαιτηθεί κατά την εκπαιδευτική πράξη, αλλά και για τη διαχείριση και επιμέλεια των τοπικών ενδυμασιών σε ένα μουσειακό περιβάλλον, καθώς και για την «αναπαράστασή» τους (κάτι που αποτελεί και τη συνηθέστερη σήμερα σχέση μας με τις τοπικές φορεσιές, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων πολιτιστικών, χορευτικών και άλλων συλλόγων).

*Η συμμετοχή των φοιτητών στα μαθήματα, τις εκπαιδευτικές εκδρομές, τις επισκέψεις σε μουσεία κ.λπ. κρίνεται απαραίτητη. *Το μάθημα γίνεται με προβολές οπτικού υλικού και με επισκέψεις σε μουσειακές συλλογές. *Στους φοιτητές διανέμεται Διάγραμμα της Ύλης και Βιβλιογραφία (ελληνική και ξενόγλωσση) κατά θέμα, διδακτικό βοήθημα καθώς και corpus επιστημονικών άρθρων (σε φωτοτυπία). *Η εκπόνηση εργασίας είναι προαιρετική.

ΛΑΟ 464 ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΣΤΟΥΜΙ ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΣΑΙΩΝΑ ΩΣ ΤΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟ ΑΙΩΝΑ (ΣΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ) (Μ. ΒΡΕΛΛΗ-ΖΑΧΟΥ)

Περίληψη: Παρουσιάζεται η πορεία του αστικού και αγροτικού ενδύματος στη Δυτική Ευρώπη από τα πρώιμα μεσαιωνικά χρόνια ως τα τέλη του 20ού αιώνα, σύμφωνα με τις πηγές: σωζόμενα ενδύματα σε συλλογές ευρωπαϊκών και αμερικανικών μουσείων, ζωγραφικές παραστάσεις, εικονογραφημένα χειρόγραφα, γλυπτά σε καθεδρικούς ναούς, επιτύμβιες ορειχάλκινες φιγούρες, γραπτά κείμενα, ρυθμιστικά διατάγματα, λογοτεχνικά έργα, φωτογραφικό υλικό, περιοδικά μόδας κ. ά. Οι ενότητες: 1. Μεσαίωνας: πρώιμος, ρωμανικός, γοτθικός. 2. Αναγέννηση: ιταλικοί (1480-1510), γερμανικοί (1510-1550), ισπανικοί (1550-1610) τρόποι. 3. 17ος αι.: Μπαρόκ. 4. 1715-1730: στίλ της Αντιβασιλείας ή της βασιλίσσας Άννας. 1730-1770: Ροκοκό. 5. Νεοκλασικισμός (1770-1795 : από το στίλ Λουδοβίκου 16ου στα ενδύματα *à l' anglaise*, 1795-1804: στίλ του Διευθυντηρίου ή της Επανάστασης, 1804-1820: στίλ της Αυτοκρατορίας. 6. 1820-1870: το αστικό στίλ και το νέο ροκοκό, 1870-1890: ανάμειξη των στίλ, 1890-1910: προσπάθειες για αλλαγή. 7. 20ός αιώνας: η Ψηλή Ραπτική και τα κοστούμια της καθημερινής ζωής. 8. Η διαμόρφωση των αγροτικών/ λαϊκών ενδυμασιών στην Ευρώπη. Οι παράγοντες που την επηρέασαν. Τα «καταπεπτωκότα» στοιχεία, η ελεύθερη έκφραση, οι περιορισμοί, οι αξίες, ο εθιμικός χαρακτήρας, η «αστικοποίηση», ο μετασχηματισμός, η εγκατάλειψη. 9. Οι παραδοσιακές ενδυμασίες στις Μεσογειακές χώρες, στη Βαλκανική, στη Βόρεια Ευρώπη. Μορφολογία, κοινά σημεία και τοπικές ιδιαιτερότητες.

Μαθησιακοί στόχοι

Η εξέταση του ενδυματολογικού συστήματος και τοπίου της Ευρώπης από τον μεσαίωνα μέχρι και τον 20ό αιώνα αποτελεί έναν ελκυστικό επιστημονικά τρόπο, ώστε με εικαστικά, ορατά παραδείγματα οι φοιτητές/τριες να προσεγγίσουν και να κατανοήσουν τις πραγματικότητες (ιστορικές-κοινωνικές-οικονομικές-αισθητικές) της Δυτικής Ευρώπης, όπως αυτές εκφράζονται μέσα από την ενδυματολογική συμπεριφορά των λαών της αλλά και αντικαθρεφτίζονται σε αυτήν.

* Σεμιναριακό μάθημα με υποχρεωτική εκπόνηση γραπτής εργασίας και προφορική παρουσίασή της. *Απαιτείται καλή γνώση μιας ξένης γλώσσας (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ιταλικά). *Η παρουσία των φοιτητών στα μαθήματα κρίνεται απαραίτητη. *Το μάθημα γίνεται με προβολές οπτικού υλικού και με επισκέψεις σε μουσειακές συλλογές. *Στους φοιτητές διανέμεται Διάγραμμα της Ύλης και Βιβλιογραφία (ελληνική και ξενόγλωσση) κατά θέμα καθώς και corpus επιστημονικών άρθρων (σε φωτοτυπία).

ΛΑΟ 465 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ

(Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ)

Περίληψη

Το μάθημα διατρέχει την ιστορία των παραμυθιών και προσεγγίζει το παραμύθι ως ιδιαίτερο αφηγηματικό είδος, αντικείμενο προφορικών παραδόσεων και πολιτισμών αφενός, αντικείμενο της εκδοτικής παραγωγής και της βιομηχανίας του θεάματος, αφετέρου. Παρουσιάζονται οι κύριες θεωρίες που έχουν διατυπωθεί για την προσέγγιση και την ερμηνεία του παραμυθιού καθώς και η ευρύτερη σχέση του παραμυθιού με τις μυθολογίες, τις τελετουργίες, το συλλογικό φαντασιακό και τις σύγχρονες χρήσεις του. Μέσα από ειδικά παραδείγματα εξετάζονται ζητήματα, όπως το συμβολικό φορτίο των παραμυθιών, οι κοινωνικές στρατηγικές, το κοινωνικό και επιτελεστικό πλαίσιο της αφήγησης, οι προσαρμογές του παραμυθιού ως μυθοπλαστικής πρακτικής στα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας.

Το μάθημα τεκμηριώνεται συστηματικά με την προβολή σχετικού οπτικοακουστικού υλικού.

Στόχοι του μαθήματος:

- α) Εισαγωγή στη διεπιστημονική προσέγγιση ενός ειδικού γνωστικού αντικείμενου, όπως είναι το παραμύθι, και της διαχρονικής σπουδαιότητάς του ως φορέα πολιτισμικής ιστορίας. Ανάπτυξη θεωρητικών υποδομών και σύνδεσή τους με την ειδική ορολογία του αντικείμενου.
- β) Εισαγωγή στη χρήση ταξινομικών συστημάτων αρχειοθέτησης και βιβλιογραφίας.
- γ) Σύνδεση του αντικείμενου, μέσα από τη μυθοπλασία, με τις σύγχρονες εκδοχές του στη βιομηχανία του θεάματος.

Τρόπος Εξέτασης

Γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου βάσει της ύλης του μαθήματος.

ΛΑΟ 103 Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

(Ρ. ΔΑΛΙΑΝΟΥΔΗ)

Περίληψη:

Το μάθημα είναι δισυπόστατο: η μια θεματική αφορά το θέατρο και η άλλη τον κινηματογράφο.

Στο πλαίσιο του μαθήματος γίνεται σαφές, σε ό,τι αφορά την πρώτη θεματική, ότι το θέατρο ως τέχνη, σύμφωνα με τις νόρμες που διέπουν τη δημιουργία, τη διαμόρφωση, την ανάπτυξη και την απήχυσή του, κατηγοριοποιείται σε δύο μεγάλες κατηγορίες: το **αστικό** και το **λαϊκό**. Αυτή η κατηγοριοποίηση δίνει και τους δύο βασικούς θεματικούς άξονες.

Το μάθημα εξετάζει και παρουσιάζει σχεδόν όλα τα είδη **αστικού θεάτρου** (με τις υποκατηγορίες του) και τον ρόλο της μουσικής στη δομή και το ύφος του κάθε είδους. Συγκεκριμένα εξετάζεται ο ρόλος της μουσικής στα:

- αρχαίο δράμα (τραγωδία, κωμωδία, σατυρικό δράμα)
- μουσικό θέατρο (κωμειδύλλιο, μιούζικαλ, επιθεώρηση)
- λυρικό θέατρο (όπερα, οπερέτα)
- σύγχρονο θέατρο (πρόζα)

Το μάθημα εξετάζει και παρουσιάζει, επίσης, τα είδη **λαϊκού θεάτρου** και τον ρόλο της μουσικής στη δομή και το ύφος του κάθε είδους. Συγκεκριμένα εξετάζεται ο ρόλος της μουσικής στα:

- Θέατρο Σκιών/ Καραγκιόζης
- κουκλοθέατρο
- μαριονέτες/ μαύρο θέατρο της Πράγας.

Σε ό,τι αφορά τη δεύτερη θεματική, το μάθημα αρχικά εξετάζει και παρουσιάζει τον ρόλο της μουσικής στον **βωβό κινηματογράφο**. Μετά εξετάζει και παρουσιάζει σχεδόν όλα τα **είδη φιλμογραφίας του ομιλούντος κινηματογράφου** και τον ρόλο της μουσικής μέσα σε αυτά.

Συγκεκριμένα εξετάζεται ο ρόλος της μουσικής στα:

- musical
- opera
- κοινωνικό film

- ντοκιμαντέρ
- thriller/ film noir

Στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζεται και η σχέση της μουσικής με άλλες τέχνες: υποκριτική, σκηνοθεσία, χορός, σκηνογραφία, φωτισμός, ηχητική κάλυψη.

Μαθησιακοί στόχοι:

- α) να κατανοήσουν οι φοιτητές τις νόρμες που οδηγούν στη βασική κατηγοριοποίηση του θεάτρου σε λαϊκό και αστικό
- β) να γνωρίσουν οι φοιτητές τη δομή και τις ιδιαιτερότητες κάθε θεατρικού & κινηματογραφικού είδους
- γ) να γνωρίσουν την ιστορία του κινηματογράφου: από τον βωβό στον ομιλούντα και να κατανοήσουν τις διαφορές του ρόλου της μουσικής σε λειτουργικό, τεχνικό κι αισθητικό επίπεδο.
- δ) να δουν τις διαφορές στη χρήση της μουσικής ανάμεσα σε σκηνικές παραστάσεις και κινηματογραφικά έργα.
- ε) να κατανοήσουν την έννοια του soundtrack, του sound design και της μουσικής επένδυσης γενικότερα.

Συνοπτικό διάγραμμα παραδόσεων:

α) αρχές λειτουργίας μουσικής σε θεάματα β) σημασία του χωρο-χρόνου γ) λαϊκό θέατρο: χαρακτηριστικά και νόρμες - είδη λαϊκού θεάτρου, δ) αστικό θέατρο: χαρακτηριστικά και νόρμες – είδη αστικού θεάτρου, ε) ο ρόλος της ορχήστρας στον βωβό κινηματογράφο, στ) η τεχνική του play-back και του συγχρονισμού, ζ) ομιλών κινηματογράφος: χαρακτηριστικά και είδη ταινιών, η) η σχέση εικόνας-μουσικής.

Τα μαθήματα συνοδεύονται από οπτικο-ακουστικό υλικό. (CDs, DVDs, PPt)

Τρόπος Εξέτασης: με γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου.

Ειπαιδευτική δραστηριότητα: ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗ: θεατρικές και κινηματογραφικές παραστάσεις σε Αθήνα και Γιάννενα.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το μάθημα στην ιστοσελίδα του Τμήματος:

http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/dalianoudi/theatre_cinema.htm

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2019-20
ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Κωδ.	Μαθήματα	Γνωστικό Αντικείμενο	Διδάσκων	Όριο φοιτητών
ΝΕΦ 100	Εισαγωγή στη Νέα Ελληνική Λογοτεχνία	Νέα Ελληνική Φιλολογία	Βογιατζόγλου Α.	Β' (Υ)
ΛΑΤ 100	Λατινικά: Ρωμαϊκή Βιογραφία	Λατινική Φιλολογία	Καλλέργη Α.	Δ' (Υ) ή Β' (Υ) Παλαιότερα εξάμηνα
ΑΡΧ 103	Ομήρου Ιλιάδα	Κλασική Φιλολογία	Ζέκας Χ. (Α-ΜΑ) Αυγερινός Χ. (ΜΕ-Ω)	ΣΤ' (Υ) ή Δ' (Υ) Παλαιότερα εξάμηνα
ΜΕΦ 113	Βυζαντινοί Ιστορικοί και Χρονογράφοι: Το έργο του Αγαθιά του Σχολαστικού	Βυζαντινή Φιλολογία	Αλεξάκης Α.	Δ' (Υ) Ιστορίας

ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Α.Α	Μαθήματα	Γνωστικό Αντικείμενο	Διδάσκων	Όριο φοιτητών
ΦΠΠ 175	Διδακτική της Γλώσσας: Το γλωσσικό μάθημα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Θεωρία και πράξη της διδασκαλίας	Διδακτική	Γιαραβέλλας	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 169	Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	Παιδαγωγικά	Ζάγκος	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 179	Συγκριτική Παιδαγωγική	Παιδαγωγικά	Σιάκαρης	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 100	Οργάνωση και διοίκηση της εκπαίδευσης	Παιδαγωγικά	Σιάκαρης	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 161	Παιδαγωγικά συμπεράσματα θεωριών μάθησης	Παιδαγωγικά	Αποστόλου	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 162	Παιδαγωγικά συμπεράσματα θεωριών κινήτρων	Παιδαγωγικά	Αποστόλου	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 180	Θεωρίες αγωγής και κοινωνικοποίησης: Παιδαγωγική αλληλεπίδραση	Παιδαγωγικά	Μπενινιάζα	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 106	Πολιτισμός και εκπαίδευση: Πολιτισμικά σύμβολα στην εκπαίδευση	Παιδαγωγικά	Μπενινιάζα	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 166	Εκπαιδευτική πολιτική: Εθνικές και ευρωπαϊκές διαστάσεις	Παιδαγωγικά	Ζάγκος	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 181	Εισαγωγή στην παιδαγωγική	Παιδαγωγικά	Γιαραβέλλας	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)

**ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ**

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΤΟΜΕΑΣ/ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΤΗΛ.	FAX	E-MAIL
Αλεξανδρίδου Αλεξάνδρα	Επ. Καθηγήτρια	Αρχαιολογίας/ Κλασική Αρχαιολογία	05126		aalexandr@uoi.gr
Αναστασόπουλος Νικόλαος	Επ. Καθηγητής	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ελληνική Ιστορία	05186	05273	nanastas@uoi.gr
Αντωνόπουλος Παναγιώτης	Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Μεσαιωνική Ευρωπαϊκή Ιστορία	05119	05256	pantonop@uoi.gr
Βλαχόπουλος Ανδρέας	Αν. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Προϊστορική Αρχαιολογία	05107	05257	agvlach@uoi.gr
Βρέλλη-Ζάχου Μαρίνα	Καθηγήτρια	Λαογραφίας	05115	05253	mvrelli@uoi.gr
Γιαννάκης Ηλίας	Επ. Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Ιστορία και πολιτισμός των Αράβων	05121	05256	eliagian@uoi.gr
Δαλιανούδη Ρενάτα	Λέκτορας	Λαογραφίας/ Μουσική παράδοση	05152		rdalian@uoi.gr
Δασούλας Θεοφάνης	ΕΕΔΠ		05146		fdasoulas@uoi.gr
Ζαριδη-Βασιλείου Αικατερίνη	Επ. Καθηγήτρια	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ευρωπαϊκή & Παγκόσμια Ιστορία	05118	05273	kzaridi@cc.uoi.gr
Καθάρου Κλεοπάτρα	Επ. Καθηγήτρια	Αρχαιολογίας/ Κλασική Αρχαιολογία			kkathariou@uoi.gr

Κόμης Κων/νος	Καθηγητής	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ελληνική Ιστορία	05225	05273	kkomis@uoi.gr
Κουλακιώτης Ηλίας	Επ. Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Ρωμαϊκή Ιστορία	05279		koulakio@uoi.gr
Λιάμπη Κατερίνη	Καθηγήτρια	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Αρχαία Ελληνική Ιστορία	05219	05256	kaliampi@uoi.gr
Λώλος Ιωάννης	Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Προϊστορική Αρχαιολογία	05230	05257	ilolos@uoi.gr
Μανδουλαρά Άννα	Επ. Καθηγήτρια	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ελληνική Ιστορία	05242	05273	amandyl@uoi.gr
Μαντάς Απόστολος	Επ. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Βυζαντινή Αρχαιολογία	05129	05257	amantas@uoi.gr
Μαχαιρά Άννα	Αν. Καθηγήτρια	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ευρωπαϊκή & Παγκόσμια Ιστορία	05223	05273	amahaira@uoi.gr
Μπαμπούν Αντρέα	Λέκτορας	Αρχαιολογίας/ Βυζαντινή Αρχαιολογία	05131	05257	ababuin@uoi.gr
Μπέλλος Λάμπρος	ΕΤΕΠ		05124 07232		lpellos@uoi.gr
Νιτσιάκος Βασίλειος	Καθηγητής	Λαογραφίας	05153	05297	bnitsiak@uoi.gr
Νικολάου Γεώργιος	Αν. Καθηγητής	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ελληνική Ιστορία	05145	05223	nikolaou@uoi.gr
Παναγοπούλου Αγγελική	Λέκτορας	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Βυζαντινή Ιστορία	05224		apanagop@uoi.gr

Παπαδήμα Αικατερίνη	Γραμματεία/ Προϊσταμένη		07231	07035	kpapadim@uoi.gr
Παπαστεφανάκη Λήδα	Αν. Καθηγήτρια	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ελληνική Ιστορία	05137	05273	lpapast@uoi.gr
Παπαχριστοφόρου Μαριλένα	Αν. Καθηγήτρια	Λαογραφίας	05112	05253	mpapach@uoi.gr
Σαραφιανός- Μπογιατζής Αριστείδης	Επ. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Ιστορία της Τέχνης	05240	05257	asarafia@uoi.gr
Σταυράκος Χρήστος	Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Βυζαντινή Ιστορία	05148	05256	chstavra@uoi.gr
Συγκέλλου Ευστρατία	Επ. Καθηγήτρια	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Βυζαντινή Ιστορία	05120		esynkellou@uoi.gr
Τζαμτζής Ιωάννης	Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Ρωμαϊκή Ιστορία	05123	05256	itzamtzi@uoi.gr
Τσιαντής Κώστας	Δ. Υπάλληλος		07232	07035	ktsiantis@uoi.gr
Φασούλας Νίκος	Δ. Υπάλληλος		07180	07035	nfasoula@uoi.gr
Φατούρου Όλγα	Δ. Υπάλληλος	Λαογραφίας	05161	05253	ofaturu@uoi.gr
Φλιτούρης Λάμπρος	Επ. Καθηγητής	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ευρωπαϊκή & Παγκόσμια Ιστορία	05104	05273	flitour@uoi.gr

Η σύνταξη του ΟΔΗΓΟΥ ΣΠΟΥΔΩΝ για το Ακαδημαϊκό έτος 2019-2020 έγινε με
ευθύνη της Γραμματείας του Τμήματος

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Φιλοσοφική Σχολή
Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας
451 10 Πανεπιστημιούπολη, Δουρούτη,
Ιωάννινα